

[Knut Lind]

Jeg ser, at ministeren ikke har lavet noget ændringsforslag. Jeg har tidligere gjort opmærksom på, at der måske burde være tale om, at man under formildende omstændigheder kunne undgå hæftestraf, idet hæftestraf jo kun går ned til et vist antal dage. Jeg nævnedes pølsemanden på Rådhuspladsen, og jeg nævnedes ham, der kørte med sin plæneklipper ude ved grøftekannten, med en promise på over 2. De bliver begge to dømt og kommer ind at sidde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 98 stemmer mod 49; 4 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Forespørgsel til finansministeren:

Forespørgsel af Ellemann-Jensen (V) og Poul Schlüter (KF) m. fl.:

»Hvorledes vurderer regeringen udviklingen i det offentlige udgifter og indtægter med speciel henvisning til de seneste vurderinger af socialindkomstens økonomiske konsekvenser for stat og kommuner, den manglende opfyldelse af øvrige sparemål i stat og kommuner og fremkomsten af nye udgiftsposter?«

(Forespørgsel nr. 31. Anmeldt 10/4 81. Fremme af forespørgslen vedtaget 24/4 81).

Formanden:

Taletiden er den sædvanlige, 15 minutter i første omgang for ordførere og 5 minutter i anden omgang.

Jeg skal for en ordens skyld gøre opmærksom på, at det ikke er hensigten – i hvert tilfælde ikke i dette øjeblik – at holde pause, og at eventuelle afstemninger vil blive foretaget ved debattens afslutning engang i løbet af eftermiddagen.

Begrundelse

Ellemann-Jensen (V):

Det er, som om respekten for tal er ved at være aftagende. En masse mennesker er blevet hårdhudede og påvirkes ikke længere af den voldsomme størrelsesorden, som vores økonomiske problemer antager. Det er formentlig i denne uge, i store bededags-ugen, at Danmarks gæld til udlandet passerer grænsen 100 mia kr. Regeringen og dens støttepartier synes at tage det med knusende ro. Det var også her i store bededags-ugen, vi omsider fik bekræftet fra regeringen, at underskuddet på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget i år ventes at snige sig op i nærheden af de 30 mia kr., og at statens bruttokasseunderskud ventes at nærme sig de 60 mia kr. Det tager man tilsyneladende også forholdsvis roligt.

I en årrække har man talt om, at der er to store balanceproblemer i dansk økonomi, nemlig arbejdsløsheden og betalingsbalancen. Men med den udvikling, vi nu er kommet ind i i det sidste års tid i den offentlige sektor, må vi i dag også tale om et tredje balanceproblem, som skal nævnes på linje med de to andre. Det drejer sig om underskuddet på statsfinanserne. Dette underskud har nu nået en sådan størrelse, at det udgør en selvstændig trussel mod dansk økonomi.

Da venstre og det konservative folkeparti lige før påske rettede den forespørgsel til regeringen, som nu skal behandles, lød det officielle skøn over årets statslige drifts- og anlægsunderskud stadig væk på lidt over 20 mia kr., men i løbet af årets første måneder havde det vist sig, at underskuddet måned for måned var væsentlig større, end det var forudset i finansloven. Årsagerne hertil var indlysende. En række af de besparelser, som regeringen havde påtaget sig at gennemføre, var ikke blevet til noget. Der var socialministerens regnefejl ved socialindkomsten, som snød både stat og kommuner for betydelige besparelser, der var svigtende opfyldelse af andre sparemål, og der var fremkomsten af nye udgiftsposter. Nogle nye udgifter skyldtes, at ledigheden voksede stærkere end ventet, andre skyldtes nye initiativer eller dårlig styring fra regeringen. På den anden side af regnskabet, ja, dér så vi, hvordan skatter og afgifter tilsyneladende ikke gav det forventede provenu.

[Ellemann-Jensen]

For få dage siden har regeringen så over for folketinget bekræftet den udvikling, der dannede baggrund for dagens forespørgsel. Der er nu fremkommet nye skøn over underskuddet på statsfinanserne, og det er skøn, der er næsten dobbelt så store som de skøn, man arbejdede ud fra, da man for 1 år siden tilrettelagde den økonomiske politik.

Det rejser en del spørgsmål, som vi må kræve regeringens svar på i dagens debat. Hvordan er det gået til, at statsfinanserne har udviklet sig så skævt i forhold til det planlagte? Hvad har regeringen tænkt sig at gøre for at rette op på denne skæve udvikling? Og hvordan vurderer regeringen den videre udvikling i den offentlige sektors udgifter og indtægter?

Sådan som forespørgslen er formuleret, er det derfor ikke nok bare at give en forklaring på de uhyggelige tal, som man tidligere på ugen har offentliggjort. Forespørgslen drejer sig også om den større sammenhæng i den økonomiske politik, som regeringen har ført, og som regeringen agter at føre, og hvis utilstrækkelighed afsløres af udviklingen i dansk økonomis tre centrale balanceproblemer, nemlig statsfinanserne, udlandsgælden og arbejdsløsheden.

Besvarelse

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Jeg måtte nærmest forstå ordføreren for forespørgerne sådan, at forespørgslen ikke er ment som en særlig venlighed over for regeringen. Det skal dog ikke afholde mig fra at sige, at jeg er ganske tilfreds med at få denne lejlighed til at kunne fremføre en række kendsgerninger, der i sig selv vil gøre op med en række påstande, der har været fremført i den offentlige debat, af karakteren: »Regeringen har givet op« og »Regeringen mangler milliardbeløb i at nå besparelsesmål« – for blot at nævne enkelte af de overskrifter, vi har set i dagspressen i den seneste tid.

Udgangspunktet er jo den finanslov, vi vedtog her i folketinget i december måned, en finanslov, der byggede på den finanspolitik, der blev fastlagt ved aftalen af 5. maj sidste år mellem regeringen og 4 partier her i tinget. Den byggede på de samfundsøkonomiske vurderinger, således som de forelå henimod slutningen af året, og underskuddet

på finanslovens drifts-, anlægs- og udlånsbudget udgjorde 21,1 mia kr.

Siden har vi måttet konstatere en yderligere konjunkturafdæmpning, og vi har måttet notere, at det indenlandske aktivitetsniveau har været svagere end påregnet i slutningen af 1980.

Folketinget har i slutningen af marts måned fået en vurdering af den samfundsøkonomiske udvikling fra det økonomiske sekretariat, og med den som udgangspunkt må det i dag vurderes, at underskuddet på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget nu må skønnes at blive godt 27 mia kr.

Det kan lyde paradoksalt, men denne stigning i underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet er faktisk i et vist omfang et resultat af en udvikling, som man i øvrigt vil kunne betragte som positiv. Der var således på finansloven budgetteret med, at der ville blive udløst 2 dyrtidsportioner i foråret og 1 i efteråret 1981. Vi vidste allerede i efteråret 1980, at der her var en måske vel pessimistisk vurdering og dermed budgetteret, men fandt trods alt, at der ikke var tilstrækkelig sikkert grundlag for at ændre skønnet til det, vi i dag må konstatere, nemlig at prisudviklingen er så behersket, at der kun blev udløst 1 dyrtidsportion i foråret.

Samtidig må det konstateres, at de personlige indkomster, bl. a. på baggrund af de beherskede lønaftaler, der er indgået her i foråret, nu må skønnes at stige med 9½ pct., medens der i efteråret skønnes en stigning på 11½ pct.

De netop nævnte faktorer er medvirkende årsager til, at statens indtægter af kildeskat bliver mindre end tidligere antaget. Det samme gælder selvsagt kommunernes indtægter af kildeskat, men da afregningsbeløbet fra staten til kommunerne er fastsat i oktober sidste år for hele 1981, ligger hele provenutabet i første omgang hos staten.

Den forventede udvikling i det private forbrug er et vigtigt element i vurderingen af provenuet af afgifterne. Også på dette område har de samfundsøkonomiske vurderinger undergået ændringer. Forbrugsnedgangen skønnes nu at blive på ca. 1½ pct. mod et skøn på ½ pct. i efteråret. Jeg vil godt i den sammenhæng anføre, at vor betalingsbalancesituation fordrer en meget moderat udvikling i det private forbrug, og i et vist omfang har denne nedjustering af skønnet over

[Finansministeren]

provenuerne og afgifterne således sit positive modstykke på betalingsbalancen.

Det er selvsagt meget bekymrende for regeringen, at arbejdsløsheden stadig stiger, således at vi har måttet hæve udgiftsskønnet for arbejdsløshedsdagpenge med 1,2 mia kr. Men regeringen har ikke ladet det forblive ved bekymringen, tværtimod har vi taget initiativ til en betydelig indsats. Jeg skal her henvise til arbejdsministerens redegørelse her i tinget den 4. februar i år og til de konkrete lovforslag og aktstykker, der er fremsat i fortsættelse heraf.

Alt i alt kan jeg konstatere, at forringelsen af saldoen på statsfinanserne ikke er et resultat af en svækkelse af den stramme finanspolitik, men er et resultat af den svækkede konjunktursituation og af en mere moderat udvikling i de nominelle indkomster end forventet i december, hvilket i sig selv er et gunstigt element i den økonomiske situation.

Denne situation, der altså giver sig udslag på statsfinanserne, ses også i udlandet. Der er mange steder bekymring herover, og jeg skal heller ikke lægge skjul på, at også den danske regering ser med alvor på udviklingen. Det er imidlertid vigtigt at vurdere statsfinanserne i sammenhæng med den generelle økonomisk-politiske udvikling.

Vi er netop i disse dage og uger i økonomisk-politiske forhandlinger med partier i folketinget om især erhvervsfremme- og udgiftspolitikken for det kommende år. Disse forhandlinger er et led i og tager sit naturlige udgangspunkt i det flerårige økonomiske handlingsprogram, der er regeringens ramme for den konkrete udmøntning af den økonomiske politik. Sigtet er at fjerne dansk økonomis balanceproblemer i løbet af 1980'erne. Balanceproblemerne, primært vedrørende betalingsbalancen og beskæftigelsen, er så store, at der ikke findes nogen enkel løsning. Tværtimod må en lang række økonomisk-politiske virkemidler tages i anvendelse, og varige løsninger vil kun kunne opnås i løbet af en årrække. De allerede gennemførte økonomisk-politiske elementer har omfattet erhvervs- og beskæftigelsesfremme, herunder forbedring af dansk erhvervslivs konkurrenceevne i forhold til udenlandsk producerede varer, afdæmpning af den indenlandske private efterspørgsel og offentlige besparelser.

Udviklingen gennem 1980 og den forløbne del af 1981 har vist, at de gennemførte foran-

staltninger har haft gunstig effekt, men der er som nævnt også en mørk side i udviklingen.

Jeg har allerede nævnt udviklingen i de disponible realindkomster og forbedringen af konkurrenceevnen, der mærkbart har medvirket til, at betalingsbalanceunderskuddet i 1980 er blevet væsentlig mindre, end det måtte påregnes uden økonomisk-politiske initiativer. Jeg kunne også nævne, som det fremhæves i Industrirådets redegørelse i dag, at konkurrenceevnen har givet basis for udvidelse af markedsandelene for dansk industri i ikke uvæsentligt omfang.

Jeg har også nævnt allerede, at prisstigningstakten er blevet væsentligt reduceret. Det var på denne baggrund, det var muligt at sikre et lavere renteniveau til gavn for erhvervslivet og investeringerne igennem de to diskontonedrættelser, vi har set. Renteforskellen mellem inden- og udenlandsk finansiering er indsnævret endnu mere, idet renteniveauet i udlandet i den samme periode som bekendt er steget ganske kraftigt. Rentomkostningerne er dog fortsat stærkt tyngende for erhvervslivet, og regeringen og Nationalbanken vil opmærksomt følge udviklingen i det internationale renteniveau med henblik på at reducere renteniveauet i Danmark, så snart den internationale rentesituation åbner mulighed herfor.

Det har været hævdet, at de store underskud på statsfinanserne virker ødelæggende for pengepolitikken. Dette synspunkt må afvises. Det har gennem adskillige år været et klart mål for pengepolitikken at tilskynde virksomheder til at optage lån i udlandet, ikke blot til finansiering af tilbagebetalinger, men også med henblik på finansiering af en del af det løbende underskud på betalingsbalancen. Med den skete indsnævring af forskellen mellem renteniveauet i udlandet og i Danmark har den offentlige låntagning overtaget en stærkt voksende del af den samlede dækning af bruttofinansieringsbehovet. Jeg skal dog tilføje, at det ikke er sådan, at de store underskud på statsfinanserne ikke rejser problemer for pengepolitikken. De store underskud indebærer nemlig, at store likvide beløb skal kanaliseres over i statsgældsbeviser og statsobligationer. Her må man dog især være opmærksom på, at det er de store forskydninger i pengestrømmene, der kan give anledning til problemer. Det vil sige, at det nok så meget er stigninger i underskud-

[Finansministeren]

det som selve størrelsen, der kan give vanskeligheder i håndteringen af pengepolitikken.

Det har i forbindelse med spørgsmålet om vor pengepolitiske bevægelsesfrihed været nævnt, at de store underskud skulle gøre det vanskeligt eller umuligt at lade det indenlandske renteniveau følge med, når der måtte være tale om et generelt rentefald i udlandet. Jeg mener ikke, der er baggrund for at nære denne bekymring, men som enhver ved, er forholdene på kapitalmarkederne meget bevægelige, hvorfor det selvsagt ikke er muligt at garantere, at et rentefald i udlandet umiddelbart kan følges herhjemme. Men dette vil som nævnt være regeringens bestræbelse.

Inden jeg går over til at omtale de almindelige udgiftsspørgsmål, vil jeg gerne pege på, at underskuddene både på statsfinanserne og over for udlandet har nogle konsekvenser for vore renteudgifter, som i stadig højere grad må påkalde sig vor opmærksomhed. Med et højt renteniveau både herhjemme og i udlandet vokser renteudgifterne på den indenlandske statsgæld og på Danmarks udlånsgæld med betydelig hast. Selv om renteudgifterne på de indenlandske lån er alvorlige nok, er det af langt større betydning at få nedbragt underskuddet over for udlandet, og det er da også et centralt led i regeringens handlingsprogram. Jeg er altså her uenig med hr. Ellemann-Jensen, når han vil placere underskuddet på statsfinanserne på linje med underskuddet på beskæftigelsen og underskuddet over for omverdenen.

De udviklingstendenser, vi kan se, giver ikke i sig selv anledning til overvejelser om ændringer i strategien i regeringens flerårige økonomisk-politiske handlingsprogram, der jo har som hovedsigte, at vi skal producere os ud af krisen. På baggrund af de tilgrundliggende årsager til udviklingen i statsfinanserne, som jeg har omtalt, finder regeringen ikke, at der er grund til at iværksætte yderligere udgiftsdæmpende foranstaltninger for 1981.

I forespørgslen efterlyses en vurdering af udviklingen i de offentlige udgifter:

»... med speciel henvisning til de seneste vurderinger af socialindkomstens økonomiske konsekvenser for stat og kommuner, den manglende opfyldelse af øvrige spæremål i stat og kommuner og fremkomsten af nye udgiftsposter«.

Ved forliget af 5. maj 1980 aftales offentlige besparelser på i alt 8 mia kr. samt en omfattende erhvervsfremme- og beskæftigelsesplan. Disse foranstaltninger er sat i værk med vedtagelsen af finansloven og med de kommunale budgetter for 1981.

De kommunale budgetter for 1981 er i overensstemmelse med den aftalte vækstramme på 2 pct. Herved er der opnået besparelser på i alt 3,6 mia kr. i 1981. Dette gælder, selv om det er besluttet at udskyde ændringer i betalingsreglerne for daginstitutionsområdet.

Der er således på de samlede budgetter for stat og kommuner gennemført besparelser på i alt 8 mia kr. for 1981, og jeg må på denne baggrund klart afvise påstanden om manglende opfyldelse af spæremålet.

Lad mig om forespørgslens henvisning til socialindkomsten sige, at sigtet med indførelsen af socialindkomstbegrebet ikke blot har været at opnå besparelser, men samtidig har været at skabe et retfærdigere grundlag for tildeling af sociale ydelser. Regeringen er af den opfattelse, at der med de allerede gennemførte elementer af socialindkomsten er taget et vigtigt skridt i denne retning. Som allerede aftalt ved folketingets vedtagelse af første fase følges virkningerne af denne omfattende og betydningsfulde lovgivning af et fast udvalg under socialministeriet, og regeringen vil, såfremt det viser sig påkrævet, tage skridt til de nødvendige justeringer.

Nye udgiftsposter er i 1981 altovervejende kommet til som følge af den konjunkturbestemte forøgelse af arbejdsløsheds- og efterlønsudgifter samt den forøgelse af erhvervsstøtten, der ligeledes er begrundet i den afsvækkede konjunktursituation. Dette gælder bl.a. den betydelige forøgelse, der er gennemført, af støtten til landbruget.

Jeg skal herefter kort redegøre for regeringens overvejelser om udgiftspolitikken for 1982, herunder udarbejdelsen af finanslovsforslaget. Jeg vil gerne her understrege, at de allerede opnåede forbedringer er væsentlige og giver os et gunstigere udgangspunkt for en fortsat indsats i bekæmpelsen af ledigheden og et bedre udgangspunkt for yderligere bestræbelser for at gøre en indsats til forbedring af betalingsbalancen. Jeg vil i denne forbindelse gerne understrege, at en række af de mål, vi satte os i 1981, går videre i efterføl-

[Finansministeren]

gende år uden nye politisk-økonomiske beslutninger.

Regeringen vil foreslå, at erhvervs- og beskæftigelsesplanen videreføres i 1982 og 1983 med samme aktivitetsomfang som i 1981. Regeringen har herudover allerede fremsat forslag i folketinget om yderligere beskæftigelsesinitiativer, herunder forslag om fremrykning af arbejdstilbud og forslaget om jobskabelse. Denne indsats beløber sig til i alt 2,7 mia kr., som dog helt overvejende vil blive modsvaret af sparede arbejdsløshedsdagpenge og sparet kontanthjælp.

Med det begrænsede råderum, som hensynet til betalingsbalancen og statsfinanserne indebærer, er det nødvendigt, at yderligere indsats mod arbejdsløsheden fortrinsvis har karakter af investeringsprojekter, som på én gang har umiddelbart positive virkninger på beskæftigelsen og samtidig på kortere eller længere sigt styrker betalingsbalancen.

Som eksempler herpå kan nævnes fremrykning af elektrificeringen af DSBs hovedstrækninger samt en forstærket indsats for isolering af boliger og offentlige bygninger. Naturgasforsyningen og etableringen af en olielerledning er eksempler på allerede besluttede offentlige investeringer, der opfylder kravet om samtidig at fremme beskæftigelsen og i løbet af kort tid at forbedre valutastillingen.

Den forestående industripolitiske redegørelse fra industriministeren og energiministerens forslag til »Energiplan 81« vil danne baggrund for beslutninger af samme karakter.

Det er et vigtigt element i den overordnede udgiftspolitiske prioritering at skaffe plads til en offentlig indsats af denne type, som kan styrke mulighederne for økonomisk vækst fremover.

Med henblik på at sikre de fornødne ressourcer hertil og for at begrænse finanspolitiske foranstaltninger mest muligt er det regeringens hensigt, at der skal ske en videreførelse og konsolidering af udgiftspolitikken som et middel i det flerårige økonomisk-politiske handlingsprogram. Dette indebærer, at realstigningen i de samlede offentlige udgifter gradvis skal bringes til ophør. Denne udgiftspolitiske linje må naturligvis justeres, i det omfang der gennemføres særlige foranstaltninger, som på én gang øger beskæftigel-

sen og på kortere eller længere sigt reducerer underskuddet på betalingsbalancen.

Den fornødne afdæmpning af udgiftsudviklingen for 1982 kan såvel for staten som for kommunerne efter regeringens opfattelse baseres på en række udgiftsbegrænsende principper: fastholden og opfølgning af de besparelsesinitiativer, der blev iværksat i foråret 1980, stop for standardglidning på serviceområderne, ajourføring af takster og brugerbetaling, revurdering og effektivisering af indsatsen på eksisterende aktivitetsområder.

For at sikre udgiftsdæmpningen på statens udgiftsområder har regeringen ved indkaldelse af ministeriernes bidrag til forslag til finanslov for 1982 med budgetoverslag reduceret budgetteringsrammerne med 1 pct. for at sikre, at en del af de med produktivitetstigning og økonomisering inden for staten indvundne midler er til rådighed for den overordnede prioritering af statens udgifter. De enkelte ministeriers styrelser er endvidere i forbindelse med udarbejdelsen af finanslovsforslaget anmodet om at ajourføre statslige takster og gebyrer i takt med omkostningsudviklingen.

Med henblik på at sikre, at der under den stramme udgiftspolitik er mulighed for at udforme mere tidssvarende løsninger på eksisterende opgaver, vil regeringen som noget nyt afsætte en omdisponeringspulje på 100 mill. kr. om året fra 1982 til dækning af merudgifter ved sådanne omlægninger i en overgangsperiode.

For så vidt angår det kommunale udgiftsområde kan jeg oplyse, at regeringen har drøftet vækstrammen for de kommunale udgiftsbudgetter med de kommunale organisationer og Københavns og Frederiksberg kommuner. På dette grundlag er vækstrammen for de kommunale budgetter for 1982 fastsat til 1 pct. Denne ramme reguleres dog for eventuelle merudgifter til nye erhvervs- og beskæftigelsesforanstaltninger, ligesom der uden for rammen kan afholdes udgifter til kollektiv energiforsyning og til etablering af nye kollektive trafikordninger. Regeringen har givet tilsagn om at bidrage til den kommunale udgiftsdæmpning ved at anvise sparemuligheder for kommunerne på ca. 500 mill. kr. Dette beløb svarer til det fastlagte maksimum på 300 mill. kr. for merudgifter ved nye love og cirkulærer samt den mang-

[Finansministeren]

lende besparelse på daginstitutionsområdet. Det er i øvrigt henstillet til kommunerne, at de ved udarbejdelsen af budgetterne lægger de udgiftsdæmpende principper til grund, som jeg nævnte før.

Udgiftspolitikken for 1982 er for en dels vedkommende som nævnt allerede inde i den politiske proces i form af det konkrete arbejde, der udføres i ministerier og styrelser samt i de lokale forvaltninger. For andre deles vedkommende er den inddraget i de aktuelle økonomisk-politiske forhandlinger, der pågår mellem flere af folketingets partier. Der er på indeværende tidspunkt derfor ikke noget holdpunkt for at sige noget om saldoen på det finanslovsforslag for 1982, der vil blive fremsat til august.

Lad mig som afslutning i denne omgang understrege, at regeringen ser med stor alvor på den økonomiske situation. Ledighedens omfang og vores afhængighed af udenlandsk låntagning til at finansiere betalingsbalanceunderskuddet er som nævnt de altoverskyggende økonomiske problemer.

I det flerårige økonomisk-politiske handlingsprogram indgår en afdæmpning af stigningen i de offentlige udgifter som et vigtigt element, og der er da også på de traditionelle udgiftsområder sket en meget væsentlig opbremsning.

De tendenser til forværring af budgetudviklingen, der ses her og i udlandet, skal vendes gennem den generelle økonomiske politik. Ved målbevidst at søge at bedre konkurrenceevnen skulle vi have et rimeligt grundlag for at få arbejdsløhedssituationen og dermed udgifterne til dagpenge under kontrol. Samtidig må vi føre en stram udgiftspolitik og holde igen på de udgifter, som vi umiddelbart kan påvirke. I det omfang det alligevel bliver nødvendigt at øge udgifterne, må det ske på en sådan måde, at en større del af den udgiftspolitiske indsats bliver af strukturpolitisk karakter.

Venstre og konservative har skaffet sig selv en god anledning til at meddele regering og folketing, at de er parat til at søge indflydelse på og tage medansvar for en realistisk økonomisk politik. Jeg håber, det sker, selv om forventningerne efter hr. Ellemann-Jensens første indlæg ikke er alt for store.

Jeg vil understrege, at regeringen er af den faste opfattelse, at en konsekvent gennemførelse af intentionerne i det flerårige hand-

lingsprogram vil kunne vende udviklingen. Men det er ikke nogen patentløsning, der hurtigt og smertefrit for befolkningen løser vore problemer. Sådanne løsninger findes ikke. Fastholdelse og videreførelse af handlingsprogrammet kræver en fast vilje, og som det er fremgået af det, jeg har sagt hidtil, har regeringen arbejdstøjet på og er indstillet på at forblive i arbejdstøjet. Det er vort håb, at et flertal i folketinget også i de kommende år vil have tilstrækkeligt mod og ansvarsfølelse til at træffe de nødvendige beslutninger, der skal til, for at vi kan gå ud af 1980'erne med et samfund, der har fuld beskæftigelse og har balance i økonomien såvel indadtil som udadtil.

Forhandling

Ellemann-Jensen (V):

Så har vi altså oplevet en finansminister, som en god tredjedel inde i finansåret må erkende, at hans underskud ikke bliver 20 mia kr., men snarere 30 mia kr., men som står frem for folketinget og erklærer, at det i virkeligheden skyldes en udvikling, man må betragte som positiv, og at regeringen derfor ikke vil foretage sig noget, som kan begrænse de offentlige udgifter. Og så rødmede finansministeren ikke engang, da han sagde det.

Finansministerens redegørelse her i dag for udviklingen i statsfinanserne og for regeringens økonomiske politik efterlader et ubehageligt, men klart billede af en regering, der er på vild flugt fra virkeligheden. Virkeligheden i dag er, at omkring 300.000 mennesker i de erhvervsaktive aldersgrupper i år skal understøttes af det offentlige enten med arbejdsløhedsdagpenge eller ved efterløn, at denne ledighed er voksende, at Danmark i dag har en forholdsvis større udlandsgæld end noget land, vi med rimelighed kan sammenligne os med, at denne udlandsgæld er fortsat stigende, at regeringen har mistet sit greb om de offentlige finanser, at den indenlandske og udenlandske rente- og afdragsbyrde vil belaste det danske samfund mange, mange år frem i tiden. Det er den virkelighed, vi står med i dag. Kort sagt: vi i Danmark klarer os væsentlig ringere i den internationale økonomiske krise end noget andet vestligt industriland.

Og så kommer finansministeren her til folketinget med et skønmaleri af situationen,

[Ellemann-Jensen]

som skal retfærdiggøre regeringens budskab til folketinget: vi vil ikke gøre mere.

Det var rørende at høre finansministeren tale om, at regeringen er i arbejdstøjet og agter at blive i arbejdstøjet. Vi andre har nærmest indtryk af, at man går i slåbrok til langt op på formiddagen, og at man i hvert fald er bange for at få pletter på arbejdstøjet. Ministeren appellerer til de forespørgende partier om at tage et medansvar for en ansvarlig politik. Ministeren ved godt, at vi er rede til at tage et medansvar – men for en ansvarlig politik – og at vi ikke er bange for at få pletter på det velpressede arbejdstøj.

Det er den grundlæggende filosofi i regeringens politik, som er gal. Ministeren betegner det som en positiv udvikling, at efterspørgslen er blevet begrænset, i stedet for at interessere sig for, hvordan man igennem en indsats for at øge produktionen vil kunne fastholde et højt niveau for efterspørgslen. Regeringen har fået sparepolitikken helt galt i halsen, og resultatet viser sig bl. a. ved, at den har mistet styringen af den offentlige sektor.

Samtidig gør ministeren sig skyldig i virkelighedsflugt i sin beskrivelse af situationen. Det er udtryk for virkelighedsflugt, når ministeren fremstiller det, som om man kan vælge imellem hensyn til beskæftigelsen og hensyn til betalingsbalancen, ganske som statsministeren har været inde på det i den senere tid, senest i sine 1. maj-taler. Man kan ikke foretage et sådant valg. Man kan derimod vælge imellem kortsigtede og langsigtede løsninger i den økonomiske politik, og når regeringen nu giver udtryk for, at hensynet til betalingsbalancen kan træde lidt i baggrunden, og at man kan satse stærkere på en kortsigtet beskæftigelsespolitik, er dette udtryk for en ny farlig siksakkurs i den økonomiske politik.

I min begrundelse for forespørgslen talte jeg om den aftagende respekt for tallene, og finansministeren kom til at give et uhyggelig præcist billede heraf. I sin beskrivelse af de forhold, der indebærer voksende indenlandske og udenlandske gældsbyrder, var ministeren overhovedet ikke inde på den eksplosive vækst i refinansieringsbehovene, som vi nu løber ind i. Det står der heller ikke noget om i det kapitel fra den kommende budgetredegørelse, som ministeren i går var så venlig at overlade til ordførerne i debatten her i dag,

men man kan jo regne lidt på de tal, vi fik, og så får vi et skræmmende billede af den udvikling, vi er inde i.

Som jeg nævnte i min indledning, passerer Danmarks nettogæld til udlandet nu i denne tid de 100 mia kr. Budgetredegørelsen giver to beskrivelser af de kommende års udvikling, dels en rent teoretisk beskrivelse af, hvordan det kunne tænkes at gå, hvis der ikke sker ændringer i den økonomiske politik, dels en beskrivelse af, hvad det egentlig er, regeringen sigter på med sit såkaldte flerårige økonomiske handlingsprogram. I første tilfælde, hvor man ikke gør noget, ville udlandsgælden i 1985 nå op på et sted mellem 200 og 250 mia kr. I det andet tilfælde, hvor regeringen opfylder det, man kalder det flerårige økonomiske handlingsprogram, vil gælden i 1985 passere 150 mia kr. Det vil sige, at selv i det tilfælde, hvor regeringen opfylder sin målsætning – som vel at mærke vil fordre en stærkt intensiveret indsats rent politisk – vil renterne af udlandsgælden i 1985 overstige 26 mia kr. Det betyder, at udlandsgælden fortsat vil vokse frem mod den anden side af 1990, og at kravene om et overskud på vores handelsbalance vil vokse meget stærkt i den sidste halvdel af 1980'erne, for at vi kan dække dette rentekrav. Det er jo en eksplosiv udvikling, vi allerede er inde i, hvor renter af udlandsgælden nu bliver fordoblet hvert 3.-4. år, og hvor kravene til fremtidige afsavn, fremtidige generationers afsavn, vokser tilsvarende.

Nøjagtig den samme klemme har vi bragt os i, når det drejer sig om den indenlandske statsgæld, der nu vokser betydelig stærkere end udlandsgælden. Her bliver der også tale om voldsomme fremtidige rente- og afdragsforpligtelser, som vil udgøre en kvælende dyne over de private erhvervs investeringsmuligheder. Det sagde ministeren imidlertid ikke noget om, og ministeren fortalte os heller ikke, at vi allerede i år er stillet over for betydelige refinansieringsproblemer, fordi gammel gæld forfalder og skal erstattes af en ny og dyrere gæld. Vil ministeren ikke være så venlig at fortælle folketinget her i dag, hvor store omkostningerne egentlig er ved denne fornyelse af gamle, forfaldne gældsposter? Hvad koster det allerede nu Danmark at skulle forny den gamle gæld til dagens renteniveau?

[Ellemann-Jensen]

De seneste skøn over årets bruttokasseunderskud viser jo, at der i år må sælges statspapirer for over 50 mia kr. for dels at klare refinansieringen, dels at ophæve virkningerne af dele af det voldsomt stigende underskud på statsfinanserne. Over 50 mia kr. Det kan ikke undgå at føre til alvorlige forstyrrelser i økonomien, at vi er nået op på så store tal. Derfor er det rimeligt at tale om, som jeg gjorde i min indledning før – og som Industrirådet for øvrigt gjorde i den rapport, de udsendte i går, og som ministeren selv henviste til – derfor er det ikke urimeligt at tale om, at underskuddet på statsfinanserne i dag udgør et alvorligt selvstændigt balanceproblem i dansk økonomi. Alligevel står ministeren her og afviser, at de store underskud på statsfinanserne er ødelæggende for pengepolitikken. Det er en fantastisk påstand, og det er dybt foruroligende, at der tilsyneladende på dette punkt er så stor en afvigelse imellem regeringens og Nationalbankens synspunkter.

Kun ved en ændret finanspolitik er det muligt at skabe grundlag for et lavere renteniveau, og kun i takt med, at udlandsgælden bliver begrænset, kan vi frigøre os for afhængigheden af det internationale renteniveau. Det er virkelighedsflugt at forestille sig andre muligheder. Regeringen slipper ikke ved et sådant skønsmaleri, som vi har hørt i dag, uden om sit ansvar for, at pengepolitikken må bære så tunge byrder, som den gør, og at dette truer med at kvæle store dele af dansk erhvervsliv. Kvælningen af erhvervslivet hørte vi ikke meget om i ministerens tale i dag.

Ministeren taler i stedet om, at konkurrenceevnen er blevet forbedret takket være dette flerårige økonomiske handlingsprogram. Ministeren henviser til Industrirådets erhvervsøkonomiske barometer, som blev offentliggjort i går. Det er rigtigt, at der er sket en vis forbedring i industriens konkurrenceevne i det sidste år, og at denne forbedring rent faktisk har ført til øget eksport. Det burde fortælle regeringen, at det altså kan betale sig gennem generelle midler at forøge erhvervslivets konkurrenceevne. Men det skal da samtidig slås fast, at den forbedring af konkurrenceevnen, der er sket, ikke skyldes regeringens indsats; den er først og fremmest et resultat af ændrede valutakursrelationer ude i verden, som reelt har ført til et betydeligt fald i kronens internationale værdi.

Der er også grund til at hæfte sig ved Industrirådets forudsigelser om faldende industriproduktion og øget ledighed – en udvikling, som man peger på yderligere vil blive forværret, hvis skatter og renter bliver sat op på grund af en svag offentlig udgiftspolitik.

Der er altså intet her, som understøtter regeringens afslappede holdning over for problemerne og henvisningen til, at nu går det lidt bedre med balancen over for udlandet, så nu kan vi tillade os lidt flere kunstige beskæftigelsesprojekter. For det er jo ikke rigtigt, når ministeren taler om, at vi takket være regeringens politik nu er på vej til at kunne producere os ud af krisen.

Det er i det hele taget lidt af en gåde, hvordan ministeren kan hævde, at regeringen opfylder målsætningerne i det omtalte flerårige økonomiske handlingsprogram, for der er jo ikke gennem regeringens politik skabt den forudsatte forbedring af konkurrenceevnen, og der er specielt ikke sørget for at lægge op til en standsning af realvæksten i de offentlige udgifter.

Ministeren skylder os også dokumentation for sin påstand om, at sidste års sparemål på de 8 mia kr. er blevet opfyldt. Vel, dette sparemål var i sig selv særdeles tvivlsomt, og det rummede jo gamle, veltjente sparemål fra tidligere sparerunder, men det er ikke blevet dokumenteret af ministeren, at man vil opfylde målene. Det er ikke nok, som ministeren gør, at henvise til, at man budgetterer med en opfyldelse. Vi så, hvordan budgetteringen ikke holdt sidste år, og vi har da set, hvordan der er dukket betydelige regnefejl op i år. De giver ikke håb om, at de budgetterede besparelser holder. Endelig er der jo de 400 mill. kr., som ministeren elegant har flyttet over til en kommende tillægsbevillingslov, men som vi da næppe skal regne med at se meget af.

Billedet er specielt uklart, når det drejer sig om kommunerne. Det fremgår af, hvad ministeren sagde i dag, at man vil fastholde rammen for kommunale udgifters stigning i 1982 på 1 pct., men vi har ikke fået noget at vide om, hvorvidt regeringen så vil begynde at give kommunerne friere hænder til selv at fastlægge deres serviceniveau m.v. Jeg vil gerne spørge ministeren, hvor længe han egentlig har tænkt sig at lade idékataloget fra Kommunernes Landsforening stå og samle støv på hylderne ovre i finansministeriet. Vi

[Ellemann-Jensen]

risikerer på ny at se, at det er anlægsudgifterne, kommunerne presses til at spare på. Det fører til ledighed i de private erhverv. Den mand, der den ene dag bliver fyret hos den lokale entreprenør, skal den næste dag ansættes til et eller andet kunstigt kommunalt beskæftigelsesprojekt.

Vi får også at vide, at ud over rammen på den ene procent må der afholdes udgifter i kommunerne til nye beskæftigelsesforanstaltninger og en del andre formål. Jeg vil gerne spørge ministeren: kan ministeren oplyse os om, hvor meget man kan regne med at dette vil kræve af kommunale skattestigninger? Og vil ministeren samtidig fortælle os, hvordan udviklingen vil blive i statens udgifter til bloktilskud og generelle tilskud fra i år og til næste år, herunder efterreguleringerne for 1981?

Ministeren mener ikke, at der er noget holdepunkt for at løfte sløret for underskuddet på den kommende finanslov, men vil ministeren afvise, at med den politik, der aftegner sig i ministerens indlæg, kan der let blive tale om, at man vil foreslå et underskud til næste år i statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget på mellem 35 og 40 mia kr., eller vil ministeren på forhånd erklære, at sådan et underskud er utænkeligt? Og når ministeren og regeringen nu ikke vil gennemføre udgiftsbegrænsninger, hvilke skatte- og afgiftsforhøjelser kan vi så vente for at hindre sådanne underskud i at opstå?

Ministeren må ikke skyde det spørgsmål fra sig. Det er ikke nok at sige – som man åbenbart er sluppet med at sige til sine støttempartier – at den internationale situation er så uoverskuelig, at vi først engang til efteråret kan træffe sådan nogle beslutninger. Det er alene politiske bekvemmelighedshensyn, der kan tale for, at man udskyder tankevirkensomheden til efter kommunalvalget. Det er naturligvis muligt allerede i dag at komme med kvalificerede skøn over, hvilke skattebyrder det kan blive nødvendigt at pålægge befolkningen, hvis man ikke vil gå ind i yderligere spareovervejelser, i form af kommunale skatter og i form af statslige skatter. Det vil være urimeligt at forholde befolkningen sådanne oplysninger.

Ministerens tale her i dag har ikke kunnet overbevise os om, at regeringens politik kan løse det danske samfunds dybt alvorlige økonomiske problemer. Ministerens mange pæne

og sikkert velmente ord om konkurrenceevne og stram udgiftspolitik modsiges jo af den politik, regeringen rent faktisk fører. Der er behov for en grundlæggende ændring i den økonomiske politik. Der er behov for en ændring, der fjerner byrder fra produktionen, f. eks. gennem omfattende skattelettelser for erhvervslivet, og som sikrer en bedre balance i statsfinanserne igennem en tilbundsgående offentlig udgiftsreform.

Derfor skal jeg slutte af med på vegne af de to partier, der har stillet forespørgslen, det konservative folkeparti og venstre, at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folkettinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag om en offentlig udgiftsreform, som formindsker underskuddet på statsfinanserne og samtidig giver mulighed for en lettelse i beskatningen af erhvervslivet, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Camre (S):

Finansministeren har redegjort for udviklingen i statens indtægter og udgifter i 1981, og jeg skal ikke bruge mange ord på at gennemgå de rent talmæssige forhold.

Det er klart, at den foruroligende høje arbejdsløshed sammenholdt med statens voksende udgifter og faldende indtægter må give anledning til spørgsmålet, om vi ved ændringer i den økonomiske politik vil kunne opnå resultater i forhold til vores afgørende mål, nemlig fuld beskæftigelse og den økonomiske vækst, som er forudsætningen for øget velvære.

Jeg tror, det vil være rigtigt først at hæfte sig ved årsagen til udviklingen i indtægts- og udgiftsforløbet. Overskriften på alle problemerne er naturligvis den dæmpede økonomiske udvikling, som desværre ikke er et isoleret dansk fænomen. Samtlige industrilande i den vestlige verden er inde i en omfattende lavkonjunktur, og arbejdsløsheden som helhed i OECD-området vil i 1981 komme til at ligge tæt på de 25 millioner mennesker.

[Camre]

Industrilandenes frygt for den inflation, som har præget vores økonomier siden årene efter anden verdenskrig og i ganske særlig grad i 1960'erne, har været baggrund for landenes bestræbelser for at dæmpe deres indenlandske pris- og indkomstudvikling, og denne situation sammenholdt med de ikke-olieproducerende landes stærkt forringede bytteforhold i forhold til de olieproducerende lande har overalt betydet en alvorlig nedgang i den økonomiske vækst.

Det turde være selvindlysende, at Danmark med 5 millioner indbyggere og en meget stor udenrigshandel på godt og ondt er afhængig af udviklingen i verden uden om os og ikke vil være i stand til, som det siges, at melde sig ud af den udvikling, der foregår i vore vigtigste samhandelslande.

Det indebærer, at vores handlefrihed i den økonomiske politik er ganske stærkt begrænset, og det er åbenbart, at man retter bager for smed, hvis man ser den hjemlige økonomiske politik som årsagen til Danmarks omfattende økonomiske problemer. Vores faldende statslige indtægter er altså en følge af den lavere erhvervsmæssige og indkomstmæssige udvikling, hvis anden side er statens øgede udgifter til ledighedsunderstøttelse.

Det er socialdemokratiets mål at opnå så hurtige forbedringer som overhovedet muligt i forhold til genskabelsen af den fulde beskæftigelse og øget produktion. Det er derfor, vi fører forhandlinger med en række andre partier om grundlaget for at videreføre den økonomiske politik, som var indeholdt i forliget af 5. maj 1980.

Jeg ser af Jyllands-Posten i dag, at venstres formand, hr. Christophersen, mener, at regeringen har givet op. Det forholder sig stik modsat, men jeg tror, jeg må sige, at vi nok sætter hensynet til beskæftigelsen væsentligt højere, end venstre gør det.

Det er hensigten at videreføre erhvervs- og beskæftigelsesplanerne i 1982 og 1983 inden for en ramme på 5,6 mia kr. og derudover at gennemføre ekstraordinære beskæftigelsesinitiativer i en størrelsesorden på 2,7 mia kr., som så fører til samtidige besparelser i arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp, og som derfor kun giver en nettomerudgift på ca. ½ mia kr.

Inden for erhvervsfremme- og beskæftigelsesplanen vil hovedvægten på de enkelte delområder blive søgt videreført fra 1981,

ligesom vi agter at fortsætte bestræbelserne for at gennemføre skattemæssige lempelser for generationsskiftet i erhvervslivet og en lempeligere beskatning af enkeltmandsvirksomheder.

Det er endvidere vores ønske, at der gennemføres forenklinger i de administrative opgaver, som det offentlige pålægger erhvervslivet, sådan at specielt opkrævningen af virksomhedernes bidrag til invalidepension, til arbejdsløshedsforsikring, Lønmodtagernes Garantifond og arbejdsgivernes elevrefusion forenkles.

Det er også vores ønske i videst muligt omfang at stille en forøgelse af K-låneordningen til rådighed for udvidelser af det produktive erhvervsliv og at udforme disse ordninger på en sådan måde, at der først og fremmest tages hensyn til de virksomheder, som har de største behov og de største ekspansionsmuligheder.

Videre ønsker vi at gennemføre betydelige udvidelser af erhvervs- og arbejdsmarkedsudannelserne.

Vi har fremsat forslag om stærkt udbyggede ordninger for jobtilbud og jobskabelse, der først og fremmest skal sigte på at udvide beskæftigelsen i den private sektor.

For at styrke aktiviteten i boligsektoren er det vores ønske at fremme gennemførelsen af nye finansieringsformer for byggeriet, og vi ønsker gennemførelse af en ordning for varmesyn i eksisterende bygninger, som på baggrund af en tilskudsordning skal medvirke til, at der sker en forbedring af den eksisterende bygningsmasses energiøkonomi.

En sådan ordning vil medvirke stærkt til at øge beskæftigelsen i byggeriet, og de offentlige udgifter, den medfører, vil altså bevirke besparelser i arbejdsløshedsdagpengene, ligesom den samlede indsats vil føre til faldende valutaudgifter på grund af mindre forbrug af brændstof til opvarmning. Samtidig skal der ske en forbedring af varmeøkonomien i de offentlige bygninger.

Vi ønsker at fremme en aktiv industripolitik og en øget indsats for at oparbejde nye eksportmarkeder, også uden for vore nærmeste nabolande.

Et andet punkt, jeg gerne vil nævne, er overskudsdeling, som vi fortsat finder vil være et nyttigt bidrag til fremme af lønmodtagernes aktive deltagelse i erhvervslivets opsparring og investering.

[Camre]

Når man så ser på den samlede økonomiske politiks virkninger, er det naturligt at rejse spørgsmålet, om man ved ændringer i den økonomiske politik kunne opnå bedre resultater for vore centrale mål, altså den fulde beskæftigelse og den økonomiske vækst.

Det første spørgsmål, der rejser sig, er, om man ved en yderligere forøgelse af statens udgifter ud over det, der er indeholdt i regeringens politik, kunne opnå en større aktivitet, en større beskæftigelse og en større produktion.

Jeg vil i den forbindelse gerne slå fast, at underskuddet på statsbudgettet har været stærkt voksende over de senere år. Underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet var i 1979 godt 13 mia kr., i 1980 17½ mia kr., og i 1981 forventes underskuddet at blive ca. 27½ mia kr.

Disse voksende underskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget samtidig med den stadig betydelige realvækst i udgifterne indebærer en meget stærk indsats for at øge samfundets aktivitet og beskæftigelse.

Over for dem, der foreslår endnu stærkere statsligt underskud til at forøge erhvervsaktiviteten, må man derfor understrege, at der med den eksisterende indsats, med de eksisterende underskud allerede er et sådant efterspørgselspres i den danske økonomi, at det må anses for at være i toppen af, hvad der er muligt uden at sætte gang i en inflation og i en merimport, som voldsomt vil forøge det nuværende underskud på betalingsbalancen, et underskud, der for 1981 må forventes at blive på 14 mia kr. Det er mindre end i 1980, og det er givet, at den reduktion i underskuddet, som er opnået, er en følge af den økonomiske politik, som er indeholdt i majaftalen fra 1980.

Selv om 12,7 mia kr. af de 14 mia kr. i underskud udgør renter m.m., som betales til udlandet, er det afgørende, at Danmark ikke kan tåle en yderligere væsentlig belastning af underskuddet over for udlandet. Jeg mener, at vi med vores politik er på den rigtige kurs. Vi må ikke sætte disse forbedringer over styr. Den handelsbalanceforbedring, som jo er baggrunden for det relative fald i underskuddet på betalingsbalancen, er opnået ved, at der er indtrådt en forbedret konkurrenceevne, og det er vigtigt, at vi kommer videre ad den vej.

Men når en udvidelse af den indenlandske efterspørgsel ud over det, der ligger i regeringens forslag, ikke kan anvendes til at øge det indenlandske aktivitetsniveau afgørende, så hænger det sammen med 2 forhold. For det første, at der stadig væk er mangler i den danske konkurrenceevne, der bevirker, at en yderligere forøgelse af de offentlige udgifter vil føre til en stærkt øget import.

Det andet forhold er, at den samlede efterspørgsel i OECD-området, som vi jo i det væsentlige samhandler med, ikke på tilsvarende måde bliver forøget. Man kan således sige, at efterspørgslen i OECD-området som helhed er for lille – deraf den i samme område herskende ledighed – men det er uden for vores politiske muligheder at øge efterspørgslen i OECD-området, og en endnu større isoleret dansk efterspørgselsforøgelse er derfor ikke i den nuværende situation mulig.

Det er i lyset heraf, at de beskæftigelsesmæssige og erhvervsfremmende aktiviteter, vi søger iværksat, primært er sådanne, der sigter på at øge beskæftigelsen uden samtidig voldsom forøgelse i offentlige investeringer og deraf følgende import. Det, som vi især må satse på, er en udvikling af de produktive konkurrencedygtige erhverv og sådanne områder, hvor der opnås ressourcebesparelser, ikke mindst på energiforbruget med deraf følgende valutabesparelser i de følgende år.

De nævnte bestræbelser for at gennemføre en forbedring af den danske bygningsmasses energiøkonomi er et eksempel herpå, og tilsvarende kan jeg nævne fremskyndelsen af elektrificeringen af DSB.

Samtidig med, at vi fra nogle sider hører spørgsmålet, om ikke staten kunne gøre en endnu stærkere aktivitetsskabende indsats, hører vi først og fremmest fra højre i folketingsalen en kritik af statens aktivitetsskabende indsats og forslag om meget kraftige beskæringer af de offentlige udgifter, og det var også det, der klart kom frem i hr. Ellemann-Jensens indlæg for et øjeblik siden.

Hovedsynspunktet bag ved forslaget om kraftige beskæringer i den offentlige sektor synes at være, at en nedgang i statens udgifter og tilsvarende nedsættelse af beskatningen eller en i øvrigt strammere finanspolitik opnået igennem nedskæringer skulle kunne føre til et omgående opsving i den private sektors produktion og beskæftigelse.

[Camrø]

Forestillinger om, at offentlige nedskæringer helbreder erhvervslivet og er nok til at skabe øget afsætning, er desværre ikke rigtige. Problemet er, at den internationale efterspørgsel er så dæmpet, og som følge heraf er forventningerne om hurtigt opsving i dansk erhvervsliv begrænsede. Store kortsigtede nedskæringer i den offentlige sektors aktivitet kan derfor alene forventes at få til følge, at der kommer en ny kraftig stigning i ledigheden og en forøgelse af antallet af konkurser i erhvervslivet.

Når det er sagt, skal det også understreges, at det er uomgængelig nødvendigt, at vi i 1980'erne foretager en omstilling af dansk økonomis struktur, sådan at væksten i den offentlige sektor dæmpes, samtidig med at investeringer og produktion i den private sektor forøges.

Det er i denne forbindelse især vigtigt at være opmærksom på alle muligheder for strukturelle forbedringer af den offentlige sektors indsats, hvilket vil sige, at vi skal arbejde for offentlige produktivitetsforøgelser og for at finde nye og bedre og billigere måder at klare de samme opgaver på.

I den forbindelse finder jeg anledning til igen at understrege, at der ikke på trods af krisen er sket forringelser i den samlede ressourcemængde, som den danske velfærdsstat stiller til rådighed for borgerne.

Det har været nødvendigt at foretage omgrupperinger på enkelte områder, fordi nye områder har trængt sig frem og krævet en stærkt forøget indsats, men det er en fuldstændig fordrejning af den faktiske situation at fremstille det, som om staten ved voldsomme nedskæringer i de offentlige udgifter er årsag til en økonomisk krise. Sådanne påstande hviler på rene spekulationer og en demagogi, der fuldt kan tilbagevises ud fra de klare tal for de offentlige udgifters vækst fra år til år.

I forespørgslen er der gjort særlige henvisninger til socialindkomstens økonomiske konsekvenser for stat og kommuner, ligesom det postuleres, at sparemålene i stat og kommuner ikke skulle være blevet opfyldt.

Finansministeren har allerede kommenteret disse forhold, og jeg skal ikke gøre mange bemærkninger dertil. Det er klart, at der ved gennemførelsen af en så omfattende reform i beregningsgrundlaget for sociale ydelser, som socialindkomsten er, har været en række

startvanskeligheder. Den datafejl, som har givet anledning til så megen debat om socialindkomsten, er imidlertid alene en fejl vedrørende daginstitutionstaksterne og ikke vedrørende selve socialindkomsten.

Det er imidlertid vores hensigt nøje at følge virkningerne af indførelsen af socialindkomsten og at foretage de justeringer, der måtte være nødvendige i forbindelse med dette nye indkomstbegreb. Vi vil i den forbindelse nøje overveje socialindkomstens videre udvikling, herunder de særlige problemer, der eksisterer i forbindelse med betaling for daginstitutionsofhold.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at den økonomiske krise, som industrilandene både i den vestlige og den østlige verden er ramt af, stiller store krav til befolkningerne og til politikerne om en målbevidst og sej indsats. De skadevirkninger, krisen har på beskæftigelsen og her først og fremmest på den del af ungdommen, som må se på fremtiden med skuffelse og bekymring, skadevirkninger for samfundenes udvikling af deres velfærdssystemer og skadevirkninger på hele det menneskelige klima, disse skadevirkninger er så store, at vi ikke kan prioritere indsatsen mod dem højt nok.

Det betyder begrænsninger og afsavn for nogle grupper. Vore bestræbelser er, at det først og fremmest bliver de grupper, som er i stand til at bære sådanne begrænsninger. Vi vil ikke acceptere, at krisen bruges til at trække skel i befolkningen, skel, som vi i årtier har arbejdet på at nedbryde.

Derfor fastholder vi den velfærdspolitik, som er en hovedopgave for socialdemokratiet, uanset om konjunkturerne går med os eller imod os. Vi appellerer til folketingets partier om at støtte os i fastholdelsen af denne politik; kun derved kan vi overvinde krisen og skabe ny fremgang.

Jeg skal derfor tillade mig på vegne af socialdemokratiet, det radikale venstre, CD og kristeligt folkeparti at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget tager finansministerens redegørelse til efterretning og understreger behovet for at videreføre og udbygge den økonomiske politik, der var indeholdt i aftalen af 5. maj 1980.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i debatten.

Bertel Haarder (V):

Der er en uendelig trivialitet i de afværge-dagsordener, tinget har været præsenteret for. Jeg synes, det understreger, at udvalget for forretningsordenen må se at få lavet om på den dagsordenspraksis, vi har.

Den glidebane, som udviklingen i underskuddet for 1981 har afsløret, er jo ikke ny. Der var en fuldstændig tilsvarende udvikling for 1980, hvor underskuddet blev budgetteret til 10,7 mia kr. og endte med at blive 17,5 mia kr., hvortil kommer, at der netop i de to år er sket det, at statens underskud indtil da blev opvejet af kommunernes overskud. Siden da er kommunerne også begyndt at køre med underskud. Det er derfor, hr. Ellemann-Jensen taler så meget om virkningen af dette store underskud på de samlede offentlige budgetter. Når finansministeren så siger: ja men det gør ikke så meget, for virksomhederne kan bare låne i udlandet, er jeg bange for, at trøsten ikke er så stor, eftersom kronen jo desværre er blevet devalueret med omkring 16 pct. i løbet af de sidste to år.

Endvidere siger finansministeren, at han klart må afvise påstanden om, at sparemålene ikke er blevet nået. Så tror jeg, vi skal til at holde op med at tale om disse sparemål. For de 2,5 mia kr., der blev aftalt allerede i sommeren 1979, er i hvert fald ikke opfyldt endnu. Jeg ved godt, at man har til hensigt at opfylde dem på et eller andet tidspunkt, men af finansministerens egen tabel, som finansudvalget har fået, kan man se, at der ud af de 2½ mia kr., som vi aftalte dengang, rester 700 mill. kr., som skal udmøntes på en budgetreguleringskonto, hvortil kommer, at næsten 500 mill. kr. hører ind under socialindkomstbegrebet og jo dermed også er ret usikre.

Det kan godt være, at finansministeren mener, han formelt har opfyldt sparemålene, men så tror jeg, vi andre må til at sige: ja men nu interesserer vi os faktisk ikke længere for disse besparelser. Det, vi nu vil se på, er, hvordan det går med realvæksten i den offentlige sektor. Det har vi lige fået svar på her til morgen på et spørgsmål, jeg har stillet

i finansudvalget. Vi har fået det klare svar, som jeg takker for, men som man må græde over, nemlig at realvæksten på trods af alle besparelser har været 3 pct. i 1980 eksklusive dagpengeudgifternes stigning og 3 pct. i 1981 eksklusive dagpengeudgifternes stigning. Så selv om man nu gør det meget farlige, at man ser væk fra dagpengeudgifternes stigning, har vi altså haft en virkelig kraftig realvækst i en periode, hvor det private forbrug er faldet alt i alt, og hvor nationalproduktet ikke stiger. Derfor synes jeg nok, det er en meget alvorlig sag, og at det gør al talen om, hvorvidt de aftalte sparemål er opfyldt eller ej, fuldstændig ligegyldig; når man bruger besparelserne 2-3 gange med det samme, hjælper de jo ingenting.

Det lå i hr. Camres indlæg, at besparelser og stramninger i virkeligheden bare ville føre til konkurser og ødelæggelser af økonomien. Derfor vil jeg gerne gøre et par bemærkninger om, hvad det er for en alternativ politik, vi opfordrer regeringen til at tage stilling til; den er åbenbart ikke blevet klar over det endnu.

For det første vil jeg gøre opmærksom på, at venstres og de konservatives spareforslag for en meget stor dels vedkommende ikke fører til begrænsninger i de offentlige ansættelser. Det er klart, at man i den nuværende situation skal starte med de besparelser, som ikke rammer den offentlige beskæftigelse, og det er en meget stor klump af de besparelser, som man bl. a. kan læse om i venstres forslag til udgiftsreform, som har været fremlagt både i sidste og indeværende folketingssamling.

Jeg vil også gerne sige til forligspartierne, at hvis de har bøjet sig for det argument fra regeringens side, at det ikke nytter noget at spare, fordi det giver større arbejdsløshedsunderstøttelse, så vil jeg opfordre til, at man læser de sparekataloger, som vi har lagt frem her i salen. Der kan man sætte røde krydser ud for alle de besparelser – og det er de fleste – som ikke direkte rammer den offentlige beskæftigelse. Dem kan man roligt gå i gang med; for disse besparelser gælder hr. Camres og finansministerens argumenter overhovedet ikke.

Nu forstod jeg på hr. Camre, at det også var stramninger i al almindelighed, han mente var til skade for økonomien, og som kunne føre til konkurser og dermed undergrave

[Bertel Haarder]

de mål, som vi er enige om, nemlig den fulde beskæftigelse og et reduceret underskud over for udlandet.

Derfor må jeg sige til hr. Camre: ja men vores forslag går ikke ud på, at vi skal spare os til løsning af landets problemer. Vi foreslår ikke engang, at man på kort sigt skal dæmpe den samlede efterspørgsel. Vi siger, der skal ske en overførsel af forbrug fra det offentligt finansierede forbrug til privatfinansierede investeringer og privatfinansieret forbrug.

Det er den overførsel, vi vil have foretaget, uden at man dæmper den samlede efterspørgsel. Forbedringen for statens finanser fremkommer efter vore planer ved, at der sker det, man kan kalde en positiv finansreaktion på det spark fremad, som vi vil give erhvervslivet. Det er det, der er strategien. Vi vil ikke stramme os til løsning af landets problemer; vi vil foretage en overførsel fra offentligt finansieret forbrug til især private investeringer. Den meromsætning i den private sektor, vi dér får, giver flere penge i statens kasse og afløser derved en dårlig cirkel med en god cirkel.

Det er den politik, vi beder regeringen tage stilling til, og ikke de strammeforslag og andet, som regeringen selvfølgelig med god grund kan ryste på hovedet ad, fordi de ikke hjælper i den akutte situation. Det er det, vi opfordrer regeringen til at tage stilling til. Det er regeringen, der siger nej til denne strategi, som er den eneste, der kan trække os ud af situationen. Det er ikke os, der siger nej til regeringen.

Det glæder mig, at der i hr. Camres indlæg ikke var ét ord, som talte imod en sådan strategi. Tværtimod må man sige, det var konklusionen på hans indlæg, at eftersom man ikke kunne gøre de ting, han nævnte, var der kun det tilbage, som bl. a. venstre og de konservative har foreslået.

Hvorfor siger man så nej til det? Og hvorfor siger forligspartierne nej til det? Det skulle debatten her i dag gerne give svar på.

Palle Simonsen (KF):

En debat som den, vi fører i dag, kan jo meget let blive en broget debat, hvor talmagien har gode vækstbetingelser. Finansministeren sagde i sin tale, at han ikke opfattede forespørgslen i dag som en venlighed over

for regeringen, og det kan jeg da godt bekræfte at den ikke er.

Men jeg vil gerne give finansministeren den venlige bemærkning, at han på glimrende vis evner at lægge røgslød ud over den situation, vi egentlig befinder os i. Vi ser i finansministerens tale en række eksempler på, hvordan man bare skal være optimistisk og tro, at problemerne løses, og senere møder vi nogle passager med alvorlige bemærkninger, der ligesom skal give indtryk af, at man godt ved, der er nogle problemer, men at vi nu bare skal tage det roligt.

Jeg vil gerne tage udgangspunkt i det, som vel netop er det centrale i debatten lige i denne tid, og det er spørgsmålet om stigningen i underskuddet på statsfinanserne. Finansministeren siger i sin tale – og det er jo meget elegant – at underskuddet fra finanslovens vedtagelse til i dag er steget fra 21,1 mia kr. til 27,4 mia kr. Jeg synes nok, det hører med for sandhedens skyld, at da finanslovsforslaget blev fremsat i august sidste år, var underskuddet på 16,3 mia kr. Der er altså i virkeligheden tale om noget nær en fordobling fra august måned sidste år og til et tidspunkt i finansåret, hvor kun godt og vel fire måneder er passeret.

Hr. Bertel Haarder sagde for et øjeblik siden, at udviklingen allerede i 1980 var alvorlig, og det er vi enige i. Jeg mener også, at der meget klart kan føres beviser for, at udviklingen i dag er betydelig alvorligere, for den stigning, der fandt sted dengang, var en stigning, vi blev bekendt med, da finansåret var slut. Vi står som sagt nu, godt og vel fire måneder inde i finansåret, med næsten en fordobling, og ingen tror vel på, at vi ikke får præsenteret et betydelig større underskud, når regnskabet skal gøres op efter den 31. december 1981.

Heroverfor står regeringen så med det, jeg vil kalde den henholdende politik. Den økonomiske kriseplan, som man har besluttet med forligspartierne allerede for et år siden, kører stort set videre. Der er altså i realiteten intet svar på den øjeblikkelige mere kriseprægede situation.

Nu befinder vi os jo midt i en eksamens-tid, og i en eksamenstid gives der også årskarakterer. Hvis man skulle give årskarakter til regeringen på dette tidspunkt, ville der komme mange meget negative vurderinger, og jeg kan føje til, at jeg tror, denne regering, som

[Palle Simonsen]

jo efterhånden har gjort selve dette at gå til eksamen og få foretaget vurderinger til noget, som ikke er særlig meget værd, faktisk ville dumpe.

Men hvad er det da, der bør komme til at stå i denne vurdering? Det er for det første, at vi oplever et stadig stigende antal virksomheder, som må lukke, fordi der simpelt hen ikke er mulighed for at afsætte varer. Vi oplever, at arbejdsløsheden vokser betydelig stærkere, end regeringen forestillede sig for blot få måneder siden. I 1980 havde vi 181.000, nu forventer man, at vi i 1981 når op på 223.000, og dette til trods for – og det synes jeg er meget vigtigt at have med – at antallet af efterlønsmodtagere også er steget betydelig mere, end regeringen forventede, nemlig til 63.000. Til trods for at 63.000 personer er gået på efterløn i det sidste par år, oplever man alligevel en betydelig stigning i arbejdsløshedstallet.

Vi ser det stærkt voksende underskud på statsfinanserne, som til trods for finansministerens optimisme i hvert fald må føre frem til, at der ikke bliver megen basis for at nedsætte renten, og det kan måske i værste fald med de statsobligationer, der i stigende antal skal pumpes ud på det danske marked, medføre, at renten må stige. Her står vi ved et af de problemer, som netop rammer dansk erhvervsliv og konkurrenceevnen på en meget dramatisk vis. Her er der heller ikke nogen som helst lyspunkter at hente, tværtimod.

Vi må erkende, at der er en mindre forbedring i betalingsbalanceudviklingen, men det er, som om en konstatering heraf giver indtryk af, at det nu går den rigtige vej. Man glemmer, at betalingsbalanceunderskuddet stadig væk, hvert år, også i de kommende år, vil være af betydelig størrelse, at dette skal finansieres, og at vi derfor er i en situation, hvor vores udlandsgæld bliver stadig større med stadig større rente- og afdragsforpligtelser til følge.

Vi oplever også en situation, hvor der nu er afsluttet overenskomster på de fleste områder, og hvor man i hvert fald kan fastslå uden at være for pessimistisk, at der ikke her er nogen som helst træk i retning af en forbedring af konkurrenceevnen. De lønstigninger, der bliver tale om i de kommende to år, bliver under alle omstændigheder lige så store, som de har været det i de foregående år.

Der er ingen tegn på forbedring. Her havde regeringen også haft en chance.

Så kommer vi til spørgsmålet om besparelser. Jeg vil tillade mig at vove den påstand, at regeringen i virkeligheden giver op over for besparelserne og ligesom søger at fastslå, at besparelser ikke har nogen særlig stor værdi.

Nu har vi snart diskuteret regeringens sparebeløb mange gange, og hvis vi ikke ligefrem har en tavle – og det har vi ikke her i folketinget – til at gøre op, hvordan tingene egentlig hænger sammen, er det næsten ikke til at forklare, og det er finansministerens held, at det ikke er det.

Finansministeren siger bramfrit i talen i dag, at sparemålet for 1981 på 8 mia kr. er nået. Ja men hvordan er det nået? For det første medtager finansministeren, som han gør det hver gang, besparelsen fra 1980. Vi kunne jo godt have taget besparelserne hele vejen op igennem 1970erne. Der er dog gennemført nogle besparelser af skiftende regeringer gennem 1970erne, og så kunne vi være kommet til et betydelig større beløb.

Vi skal slet ikke genoptage en diskussion på nuværende tidspunkt om, at regeringen ikke nåede de 2½ mia kr. i 1980, men alene koncentrere os om 1981 og trække de 2½ mia kr. fra de 8 mia kr. Så er vi nede på 5½ mia kr. Heraf skal kommunerne spare 3,6 mia kr., og det vil sige, at det, der bliver tilbage på statens budgetter for 1981, det, man kan kalde reelle besparelser, er mindre end 2 mia kr. på statens budgetter. Heraf – og det forstår jeg også at finansministeren indrømmer – er der 400 mill. kr. på budgetreguleringskontoen, som endnu ikke er udmøntet. Vi ved faktisk ikke endnu, hvordan disse penge vil blive sparet. Ja, så er det vel ca. 1½ mia kr., regeringen i 1981 sparer på statens budgetter. Der er lidt forskel i forhold til det tal, finansministeren normalt opererer med.

Dernæst synes jeg, det er interessant at se på kommunernes besparelser, for dér kan finansministeren naturligvis sagtens anvende den grove pensel. Finansministeren siger: når vi ser på, hvordan budgetterne har udviklet sig – og man har holdt sig inden for vækstrammerne – er der sparet 3,6 mia kr. Ja men hvordan er de sparet?

Den halve milliard kroner, som socialministeren regnede forkert, er i hvert fald ikke sparet, og det står ganske klart, uanset hvad

[Palle Simonsen]

der måtte komme af bemærkninger, at det, man forventede af besparelser på dette område, ikke er sparet, og det håber jeg også finansministeren vil bekræfte over for os. Derfor er det ikke nok, at finansministeren siger: ja men uanset dette når vi det. Den er i hvert fald forsvundet ud i den blå luft.

De initiativer, som regeringen sagde man ville tage i forhold til kommunerne, for at de kunne spare de 3,6 mia kr., hvordan er de egentlig blevet ført ud i livet? Har undervisningsministeren eksempelvis fået gennemført sine besparelser på lærerskematimeforbruget efter det strammede cirkulære, som hun sendte ud på et tidspunkt? Efter de oplysninger, vi har på nuværende tidspunkt, har det ikke fundet sted.

Men hvor er det så, der har fundet besparelser sted på selve serviceniveaet i kommunerne? Jeg føler mig overbevist om, at vi ved at gå nærmere ind i det opdager, at det ikke er en nedgang i driftsudgifterne i kommunerne, der har været tale om, men sparede eller udskudte anlægsudgifter; det er jo på den måde, besparelserne bliver gennemført. Skal vi have noget ud af sparerammerne i forhold til kommunerne i de kommende år, må det være vigtigt, at der bliver lagt op til, at det er serviceniveaet, der skal beskæres, og ikke, at man holder sig inden for rammerne ved at udskyde investeringer.

For hvad er det, der sker, når kommunerne udskyder en række investeringer, som for manges vedkommende måske kunne være ganske fornuftige? Det betyder mindre beskæftigelse i de pågældende områder. Det betyder, at flere virksomheder må lukke. Det betyder, at arbejdsministerens arbejdsløshedstal vokser. Det betyder, at arbejdsministeren igen skal komme med nye forslag til folketinget i form af, hvad jeg vil kalde på mange områder kunstige beskæftigelsesprojekter for nu at bringe dette tal ned, som i virkeligheden er selvskabt.

Jeg står ikke hermed og siger, at man bare skal lade investeringerne rulle i kommunerne, men jeg siger, at der naturligvis hele tiden er nogle fornuftige og rimelige investeringer, som kunne give en mere sund og produktiv beskæftigelse end den, der bliver resultatet, når vi er kommet ind over arbejdsministerens og regeringens bord.

Dermed kommer vi til noget af det, som for den konservative folketingsgruppe er af-

gørende i holdningen til regeringens politik, nemlig spørgsmålet om, hvordan vi skaber beskæftigelse. Der er alt for mange eksempler på, at man skaber et bedre arbejdsløshedstal ved at ansætte flere i den offentlige sektor eller eksempelvis ved det, som man er på vej til at gennemføre, jobskabelsesordninger, produktioner i den offentlige sektor, som ikke hører hjemme i den offentlige sektor, men som burde gennemføres af de private virksomheder, der er blevet lukket på grund af regeringens økonomiske politik.

Det er i virkeligheden denne onde cirkel, som skal brydes. For os er det afgørende, at der bliver gennemført betydelig større besparelser, men naturligvis på de områder, der har den samfundsøkonomisk rigtige virkning. Vi har ved tidligere lejligheder lagt disse forslag frem, så jeg skal ikke gå i detaljer i dem her, men jeg vil gerne sige til regeringen, at vi ikke accepterer forklaringen om, at det ikke skulle hjælpe på vores samfundsøkonomi at gennemføre flere besparelser.

Det argument kan vi ikke købe, og jeg vil gerne spørge finansministeren, hvad han egentlig vil foretage sig over for dette underskud på statsfinanserne, som efter vores opfattelse stadig vil vokse. Finansministeren har naturligvis flere muligheder. Der er den mulighed, at man øger skattetrykket, og dér må vi naturligvis straks sige fra over for finansministeren, for det ville lægge et yderligere kvælertag på initiativet i det danske samfund.

Finansministeren har så den mulighed, at man fortsætter med at prøve, om man kan konvertere arbejdsløshedsunderstøttelse til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger med det resultat, at der ikke bliver mere privat produktion og dermed heller ikke mere eksportproduktion i dette samfund; det er altså heller ikke nogen farbar vej.

Så kan man gennemføre nogle beskæring af kommunernes udgifter, som man har forsøgt at gøre på statens område. Det løser naturligvis ikke problemet med det svælg, der i virkeligheden er tale om, og derfor er det en gennemgribende udgiftsreform, der skal til, en reform, som ikke alene bringer en bedre harmoni mellem indtægter og udgifter på statens budgetter i stand, men som også giver plads til, at der kan foretages en skattelettelse ikke mindst for erhvervsvirksomhe-

[Palle Simonsen]

derne for at nå frem til en forbedret konkurrenceevne.

De to hovedmål for os er altså at få gennemført de besparelser, som er nødvendige for at få orden i statens finanser, og dernæst få dem gennemført i et sådant omfang, at konkurrenceevnen kan forbedres for den private sektor.

Dernæst at få skabt den nødvendige optimisme for den private sektor. For efter vor opfattelse er mange af de problemer, vi står med, i høj grad af psykologisk karakter. Hvem vil egentlig investere i flere arbejdspladser, når man hele tiden har indtryk af, at regeringen vil komme med nye forslag, f.eks. obligatorisk overskudsdeling, for at ødelægge forholdene i erhvervslivet? Hvem vil tjene mere, hvis man hele tiden lever med risikoen for, at rentefradragsretten for parcelhusejerne bliver fjernet eller der i øvrigt bliver tale om en forøgelse af det almindelige skattetryk? Hvem vil foretage sig noget under disse konditioner?

Det, som virksomhederne har brug for, det, som befolkningen har brug for, er et klart budskab fra en regering om, at det nu drejer sig om at give mulighed for at tjene penge og sætte investeringer og dermed produktion i gang, at få den onde cirkel, som jeg før påviste regeringen kører i, ændret til den gode cirkel. Men det kræver naturligvis også, at man har en anden holdning end den, regeringen repræsenterer.

Jeg hæftede mig ved, at finansministeren til slut sagde, at de, der stillede forespørgslen, nu havde chancen for at tage et medansvar for en realistisk økonomisk politik, og finansministeren sagde videre, at han håbede, at disse partier nu også ville vise mod og ansvarsfølelse.

Dertil vil jeg sige til finansministeren og til regeringen som helhed, at vi naturligvis er parat til at tage et medansvar for en økonomisk politik, som vi føler kan virke, og det skal ikke skorte på mod til at gennemføre en sådan økonomisk politik.

Men jeg må føje til, for at der ikke skal være nogen misforståelser, at vi ikke tror på, at dette samfunds problemer kan løses ved en kommaretning i den politik, som regeringen lægger til rette, stadig væk bakket op – tilsyneladende også efter den dagsorden, der nu er blevet foreslået af hr. Camre – af de tre hidtidige forligspartier. Denne kommaret-

ning løser ikke vore problemer. Det er et kursskifte, der skal til. Det er en ændret holdning, der skal til, som giver befolkningen og virksomhederne tro på, at det kan betale sig at gøre en indsats i dette samfund.

Askjær Jørgensen (FP):

Hr. Camre står frejdigt heroppe og postulerer, at socialdemokratiet vil sikre velfærdssamfundets beståen. Samtidig indrømmer hr. Camre, at renten af udlandsgælden i indeværende år er 12,7 mia kr., og det er i valutaudgift.

Jeg vil gerne spørge hr. Camre, hvordan det gavner vores velfærdssamfund, at socialdemokratiet har skabt os den situation, at vi skal bruge 12–14 mia kr. til renteudgift af vores gæld. Hvilken velfærd bringer det os, hr. Camre? Bring det velfærd til den kommende generation måske, hr. Camre?

Så har vi en finansminister, der frejdigt står heroppe og taler om de økonomiske sammenhænge, som om finansministeren vidste helt præcis, hvordan det hele skal styres, og samtidig har vi en finansminister, der er ansvarlig for en finanslov, som er faldet 100 pct. fra hinanden. Det finanslovsforslag, som er fremsat og vedtaget, viser sammenlignet med udviklingen, at finansministeren ikke aner noget som helst om de økonomiske sammenhænge i dette samfund og i den vestlige verden i det hele taget.

Regeringen Anker Jørgensen har rekord i tilbageskridt. Det er en tilbageskridtsregering, der styrer Danmark i øjeblikket. Det kan Danmark ikke være tjent med. Men da socialdemokratiet og den socialdemokratiske regering ikke aner, hvad man skal stille op for at standse tilbageskridtene på alle områder i vort samfund, ville det bedste være, at vi snarest får en ny regering.

Jeg kan se, at statsministeren allerede er på vej ud af folketingssalen, og jeg skal derfor opfordre statsministeren, inden han går, til f.eks. at udskrive valg eller overlade styret af Danmark til andre. Det er urimeligt, hvis Danmark skal udsættes for flere tilbageskridt som følge af fortsat socialdemokratisk styre.

Hvilken økonomisk politik bør en ny regering så følge? Det skal jeg gerne forklare, og jeg opfordrer venstre og de konservative til at slutte op bag fremskridtspolitikken, så vi atter kan få fremgang i Danmark.

[Askjær Jørgensen]

Vort samfunds eksistens afhænger af, om vor eksport er stor nok til at dække det velfærdsniveau, som vi tillader os. Energi- og råvarepriser bestemmer vi ikke selv i Danmark, men prisen på arbejdskraft og rentens højde bestemmer vi selv, og når vi skal gøre danske varer mere konkurrencedygtige, så vi kan få en større eksportproduktion, er der ikke andet at gøre end at sætte prisen på arbejdskraft ned og halvere vort renteniveau.

Reallønningerne er gennem de sidste fire-fem år under socialdemokratisk ledelse af landet nedsat med 10–15 pct., og derfor er der ingen grund til yderligere at reducere reallønningerne til danske arbejdere. Nej, reallønnen må derimod sættes op, og det er også en del af indholdet i Z-planen straks at give danske lønmodtagere optimisme, arbejdsglæde og lyst til at bestille noget ved hjælp af højere reallønninger.

Bruttoprisen på arbejdskraft skal nedsættes ved, at man reducerer statsafgiften på arbejdskraft. Det er simpelt hen samfundsødelæggende at opkræve store statsafgifter i form af indkomstskatter på den arbejdskraft, der skal producere vor eksport og konkurrere med import. Det er lige så fjollet, som hvis man pålagde eksportørerne at opkræve moms af de varer, de sælger ud af landet. Bruttoprisen på arbejdskraft skal altså nedsættes ved, at man reducerer statsafgiften på arbejdskraft.

Fremskridtspartiet foreslog i december i forbindelse med finanslovforslagets behandling, at man ved lov skulle reducere produktionssektorens udgift til arbejdskraft med 5 pct. i forhold til niveauet pr. 31. december 1980, og yderligere skulle der fjernes en række ekstraomkostninger ved at beskæftige arbejdskraft i Danmark.

Fastfrysning af produktionssektorens udgifter til arbejdskraft bør ske for mindst 2 år, så der kan investeres i tillid til, at udgifterne til arbejdskraft ligger fast.

Den offentlige sektors lønniveau bør fastfryses 5 pct. lavere end den private sektors, dels for at holde det offentliges udgift i ave, dels for at det offentlige ikke skal være lønførende over for produktionssektoren.

Forårets overenskomster, som så mange er stolte af, inklusive statsministeren, har givet lønstigninger, der reelt vil vise sig at blive 7–12 pct. for indeværende kalenderår i bruttolønstigninger. Det har Danmark ikke råd

til. De indgåede overenskomster er direkte uansvarlige, og skal der bringes orden i vores økonomi, må prisen på arbejdskraft nedsættes og fastfryses.

Det reducerede bruttolønsniveau må fuldt ud kompenseres af reduktionen i statsafgiften på arbejdskraft, så det antal lønkroner, der udbetales, ikke bliver nedsat. Reallønsfremgang skal opnås gennem lavere priser på danske varer, så man kan købe mere for det antal kroner, man får udbetalt i løn.

Den disponible arbejdskraft, vi har i Danmark til at sætte ind i eksportproduktion, består af op imod 500.000 personer. Heraf er ganske vist 200.000–300.000 ansat i overflødige offentlige stillinger, og 60.000–80.000 unge for meget er lokket ind i universitetsuddannelse, gymnasieuddannelse og andre højere uddannelser, som de aldrig vil få brug for.

Den uddannelse, de unge modtager på de højere uddannelsesinstitutioner, skulle jo kunne bruges til noget, men socialdemokratiets politik har bl.a. indeholdt, at man lokkede de unge ind på uddannelsesinstitutionerne, for at de ikke skal tælle med i statistikken over ungdomsarbejdsløsheden. Universitets- og gymnasievanviddet må stoppes. Borgerne skal i gang med at producere alle de varer, vi skylder væk, så vi kan slippe for den årlige rentebyrde, der som beskrevet præcis af hr. Camre er 12,7 mia kr. i år.

Vi skal vel igen i gang med at besvare det sædvanlige spørgsmål, nemlig hvordan vi skal undvære provenuet af statsafgiften på arbejdskraft, så det kan lade sig gøre at gøre bruttoprisen på arbejdskraft billigere. Svaret er enkelt og ligetil: det nuværende provenu af statsafgiften på dansk arbejdskraft kan undværes, hvis man ikke ustandselig har op imod ¼ mill. af landets borgere gående arbejdsløse, hvis man nedlægger ¼ mill. af de mindst nødvendige offentlige stillinger, og hvis man trækker 50.000–70.000 ud af gymnasierne, universiteterne og de andre højere uddannelsesinstitutioner, hvor de unge tager uddannelser, de aldrig får brug for.

Hvis LO er solidarisk over for de arbejdsløse, må LO være tilhænger af, at statsafgiften på arbejdskraft lempes, så der kan sælges noget mere af den arbejdskraft, LO har til salg. De stadig stigende bruttolønninger, som LO bryster sig af, har i henhold til LOs egne opgivelser resulteret i reallønnsnedgang. Hvis LO vil sikre sine medlemmer reallønnsfrem-

[Askjær Jørgensen]

gang, må man medvirke til, at prisen på arbejdskraft bliver nedsat, og at vi skaffer real-lønsfremgang via lavere priser på danske varer.

En af de faktorer, der helt har slået bunden ud af det offentlige økonomi, er de stadig stigende udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse. Skal vi slippe for at betale op imod 20 mia kr. i arbejdsløshedsunderstøttelse og til såkaldt beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, skal det gøres mere attraktivt at beskæftige arbejdskraft i Danmark. Produktionssektoren bør tilbydes en fast pris for den arbejdskraft, den skal bruge de nærmeste år, og det bør være en pris, der ligger under, hvad prisen var på arbejdskraft ved udgangen af 1980.

Det andet store område, der skal tales om, når vi skal klare Danmarks økonomi, er vort renteniveau. Jeg ved, at den nuværende tilbagekridtsregering hævder, at Danmark er nødt til at holde et højt renteniveau for at sikre, at valutakassen ikke tømmes. Den teori tror vi ikke på i fremskridtspartiet.

Vi tror, det er således, at penge altid søger hen, hvor penge befinder sig bedst. Hvis penge skal befinde sig godt i Danmark, må de sikres mod inflationen, og hertil er fastfrysning af bruttolønsniveauet et udmærket middel.

Det næste er, at man skal fjerne statsafgiften af renteindtægter. Den plan, fremskridtspartiet har lagt for afvikling af indkomstskatten, vil selvfølgelig også afvikle skatten på renteindtægter, og hvem vil ikke hellere have 10 pct. skattefrit i obligationsafkast end 20 pct. skattepligtigt?

Store dele af dansk erhvervsliv ligger lammet, efter at den socialdemokratiske tilbagekridtsregering har lanceret rentedødsudrydelse af alt, hvad der hedder privat aktivitet i Danmark. De seneste ti år har indeholdt flere og flere selektive erhvervsstøtteordninger, og samtidig er det gået dårligere og dårligere for erhvervslivet. Det beviser, at man ikke kunstigt kan fremme aktiviteten i den danske produktionssektor.

Alt imedens man påberåber sig gældssaneringsordning i landbruget, går flere og flere landbrugere konkurs. Hvis man endelig ville give erhvervsstøtte selektivt, skulle man selvfølgelig satse på de bedste virksomheder i stedet for, som man gør i tilbagekridtsrege-

ringen, at satse på de virksomheder, der hænger på fallittens rand.

Jeg ved ikke, om socialdemokraterne interesserer sig så meget for de fallittruede virksomheder, fordi det er socialdemokratiet, der har bragt fallit og konkurs til titusinder af danske arbejdspladser, ja, til hundredtusinder af danske arbejdspladser, men jeg kan meddele, at nettovirkningen af f. eks. 1 mia kr. i erhvervsstøtte er langt større, både hvad angår antallet af arbejdspladser, og hvad angår konkurrencedygtig merproduktion, hvis man satser på de sundeste arbejdspladser, på de mest velkonsoliderede virksomheder.

Men hvis man dog blot ville holde op med via de såkaldte erhvervsstøtteordninger at trække milliarder ud af de bedste af vore produktionsvirksomheder og strø milliarderne tilfældigt rundt i de dårligst ledede virksomheder, havde man opnået det optimale vedrørende at skaffe flest mulige arbejdspladser og størst mulig eksport.

Produktionssektorens omkostningsniveau er hovedfaktoren, når vi taler om vore økonomiske problemer. Der, hvor vi har mulighed for at sætte ind, er dér, hvor der opkræves statsafgift på arbejdskraften, og dér, hvor vi har faktorer, der bestemmer rentens højde.

Fremskridtspartiet foreslår stop for stadig højere og højere renter; renten skal ned. Derfor må der omgående stoppes for salg af statsobligationer og dermed for det offentlige overforbrug. Hvis obligationsmarkedet befries for et mersalg af statsobligationer til dækning af underskuddet på finansloven ved salg af statsobligationer, der tidligere i dag er omtalt som værende over 50 mia kr., vil obligationsrenten naturligvis falde betydeligt. Det ville være helt gigantisk at kunne trække en obligationsmasse på 50-60 mia kr. væk fra pengemarkedet; det ville naturligvis sætte renten ned.

Ud over et rentefald ved hjælp af stop for salg af statsobligationer, ved hjælp af inflationsbremse via fastfrysning af bruttoprisen på arbejdskraft og ved hjælp af stop for statsafgifter på renteindtægter må man presse renten nedad ved at gøre det attraktivt for den internationale kapital at komme til Danmark. Hvis man eksempelvis stopper den samfundsskadelige trussel om, at de penge, man måtte tjene ved at producere varer i Danmark, skal dirigeres over i et LO-dirige-

[Askjær Jørgensen]

ret fond, ville flere være interesseret i at starte produktion i Danmark.

Jo mere profit der er ved at producere varer i Danmark, jo flere nye arbejdspladser bliver der etableret, jo færre penge skal vi bruge til arbejdsløshedsunderstøttelse, og jo færre statsobligationer skal der sælges for at skaffe penge til arbejdsløshedsunderstøttelse. Jo flere obligationer der sælges, jo lavere bliver renten, og dette medfører så, at vi ikke skal bruge penge til gældssanering i landbruget og på stålvesværket, og vi kan igen reducere salget af statsobligationer, og renten vil yderligere falde, og endnu flere arbejdspladser vil blive oprettet.

Der bliver plads til endnu flere i produktionssektoren af dem, der nu er unødvendigt ansat i den offentlige sektor, og det offentlige vil få reduceret sine udgifter til lønninger til offentligt ansatte, og der vil være basis for yderligere at sænke statsafgiften på dansk arbejdskraft, og danske varer vil blive endnu billigere, hvilket er det samme som reallønsfremgang og større eksport og flere i beskæftigelse. Større eksport betyder afvikling af samfundsgæld og dermed faldende renteudgifter, betyder mindre behov for statslige indtægter, og statsafgiften på arbejdskraft kan yderligere sættes ned.

Hvis man nøje studerer udviklingen på den dødsspiral, som den socialdemokratiske tilbageskridtsregering har drejet på i de senere år, kan man let se, hvorledes man skal dreje den anden vej, og vi kan så igen gøre Danmark til et velfærdssamfund med fuld beskæftigelse, valutaoverskud, halveret rente, optimisme, livsglæde og fremgang. Man skal kort sagt gøre det stik modsatte af det, socialdemokratiet har gjort.

Ingerlise Koefoed (SF):

Hr. Palle Simonsen sagde heroppefra før, at denne debat naturligvis ikke kunne undgå at blive broget. Dertil vil jeg sige, at den sammensætning, folketinget har, og den størrelse, partierne har, medfører, at debatten altid bliver ekstra broget, fordi jeg altid har den store ære at gå op på talerstolen, efter at en repræsentant for fremskridtspartiet har været her, og der er unægtelig en stor forskel ikke i nuancerne, men i farverne, på det, som de to partier, vi repræsenterer, siger om situationen.

Men ellers vil jeg nok sige, at det ikke så meget er det kulørte som det sorte, der præger dagen, for det ser jo sort ud for dansk økonomi. Det ser sort ud for beskæftigelsen, for betalingsbalancen og for renteniveauet. Det kan vi altså alle sammen blive enige om, men selvfølgelig kan vi ikke blive enige om, hvordan problemerne skal løses.

Det ville under alle omstændigheder være helt forkert at tro, at de kunne løses alene på dansk grund, så sammenfiltret hele den vestlige økonomi er blevet. Efter vores mening kan problemerne hverken nationalt eller internationalt løses på længere sigt, så længe vi har det økonomiske system, vi har. Det kapitalistiske system vil stadig komme i krise.

Men selv om vi ved det, har vi ikke tænkt os at lægge hænderne i skødet. Vi vil gerne komme med forslag, der her og nu kan hjælpe på situationen for lønarbejderne, som krisen jo først og fremmest går ud over. De må bære byrden af de mange kriseforlig, af den faldende realløn, den faldende sociale, uddannelsesmæssige og kulturelle service. De må bære byrden af den dalende beskæftigelse, for det er dem, der bliver skilt ud og ført over på dagpengekontoen, når erhvervslivet ikke længere mener at kunne holde den profit, som det vil holde for at fortsætte virksomheden her i landet.

Mens krisen bider og bider sig fast, kommer der mange forskellige løsningsforslag fra mange forskellige sider. Noget af det mest aktuelle er nok de ideer, som den nys udnævnte vismand, Karsten Laursen fra Århus, i søndags kom med i Jyllands-Posten. Han sagde:

»Lønudligningen gennem 1970erne, den såkaldte solidariske lønpolitik, har været uheldig.«

Han sagde også meget pænt, at han foretrak en solidarisk lønstruktur og en solidarisk beskæftigelsespolitik, men at en sådan forhindrede markedsmekanismen i at fungere. Der skulle gives bedre løn til de grupper, der er en mangelvare. Det vil i virkeligheden, oversat til mit sprog, sige: der skal gives bedre løn til faglærte mænd i deres bedste alder.

Da vismanden blev direkte spurgt i Radioavisen søndag, om det så betød, at kvinder og unge havde for høje lønninger, sagde han såmænd ganske roligt: »Ja«. Det ville være synd at sige, at vi, der sad og hørte på det hjemme hos mig, tog det lige så roligt.

[Ingerlise Koefoed]

Der var endda nogle, der var lige ved at råbe op om, at en socialdemokratisk regering burde være lidt mere varsom med at udnævne vismænd. Men vi går altså ikke ind for berufsverbot. Vi noterer os bare, at vismanden med disse ord synes at leve smukt op til tendenser, der også er kommet til udtryk i OECD.

De borgerlige partier har jo også deres bud på en løsning af krisen. De efterlyser, så vidt jeg forstår, noget, som hr. Poul Schlüter efter forhandlingerne med statsministeren forleden kalder nytænkning. Nu var det på tide at tage afsked med den forældede økonomiske politik fra 1950'erne og 1960'erne, nu skulle man tænke nyt. Så ville alting lynhurtigt rette sig op.

Den nytænkning, der så præsteres, minder betænkeligt om en gammelliberalistisk tankegang, selv om den er smukt forklædt og nyformuleret og sat på skinner af Milton Friedman, der mig bekendt bl. a. har været med til at »rette op« på økonomien i Chile efter mordet på Allende, og hvis monetaristiske ideer har vundet stærkt gehør hos bl. a. Margaret Thatcher med det resultat, at arbejdsløsheden i England vokser med lynets hast på grund af de gode oprettelsesteorier, man dyrker dér.

Det, som hr. Askjær Jørgensen for nylig stod heroppe og sagde, er for mig et af de bedste eksempler på, hvordan disse Friedman-teorier vinder indpas, selv om jeg må sige, at det nok er en mere populær og populistisk udgave af Friedman end den, som de andre partier her dyrker.

Vi hørte også for nylig et meget charmerende beskæftigelsesforslag fra borgerlig side. Det gik ud på, at man kunne konvertere dagpengene til levende soldater i den danske hær; 3.600 skulle man kunne mønstre på den måde.

Hvor er socialdemokraterne henne i alt dette? De er i gang med at lave økonomiske forlig med de små borgerlige – jeg sagde ikke småborgerlige – partier og med den tunge dans mellem en politik, der sætter betalingsbalanceunderskuddet ned, og en, der sætter beskæftigelsen i vejret, med det ikke særlig opmuntrende resultat, at begge dele synes at blive jo længer, jo værre.

Hvis man nu prøver at se på alt dette ud fra såkaldt almindelige, ikke økonomisk træned, menneskers synsvinkel, hvordan ser det

hele så mon egentlig ud? Det er sikkert meget vanskeligt at begribe, at der skal blive flere og flere ledige, mens servicen samtidig bliver dårligere og dårligere og dyrere og dyrere.

Det er ikke til at forstå, at der f. eks. blev givet grønt lys for ekstra ferie for at skaffe flere i beskæftigelse med det resultat, at der nok bliver længere ferie, men ikke kommer flere i arbejde, hvorfor køen til sygehusene og køen på bistandskontorerne vokser.

Det er ikke til at begribe, at den fortjente graviditetsorlov og den længere barselorlov, der også skulle give flere arbejdspladser, skal udvikle sig til et pres på den enkelte gravide, fordi hun ved at gå på graviditetsorlov sætter de tilbageblevne kolleger i en stresssituation; de skal nå hendes arbejde med, for der bliver ikke ansat vikarer.

Det er ikke til at begribe, at der skal spares på ressourcer og på privatbilisme ved, at den kollektive trafik bliver dårligere og dyrere.

Det er ikke til at begribe, at nogle skal slide sig ned ved overarbejde, mens andre skal blive slidt op af ledighed.

Det er ikke til at begribe, at der er kolossalt behov for forskning og udvikling, f. eks. i energisektoren, og at det samtidig er næsten umuligt at samle et flertal for at sætte den offentlige produktion i gang på områder, der måske kunne betyde både valutabesparelse og muligheder for eksport osv.

Det hele forekommer mange af os absurd, og det resulterer desværre også i en meget stor træthed hos mange, i en opgivelse og en bitter accept af, at krisen er her, og at den selvfølgelig først og fremmest må ramme de svageste, for det er jo dem, der på grund af dårlige muligheder på alle områder er nemmest at ramme.

Man spørger altså gang på gang sig selv: hvad vil egentlig socialdemokratiet? Vel, de ville måske noget helt andet, hvis her var et andet flertal, men hvad var det så, de ville? De synes jo heller ikke at være enige. De redegørelser og ideer, som finansministeren udsender, er ikke altid i overensstemmelse med udtalelser fra ministerkolleger. Der var jo f. eks. en boligminister, der på Realkreditrådets årsmøde den 23. april i år erklærede, at han havde været en tur i boligministeriets tænketank og var kommet til at tænke nogle tanker, der tager sig noget anderledes

[Ingerlise Koefoed]

ud end de tanker, som man måske tænker i finansministeriets tænketank.

Boligministeren sagde bl. a. – jeg citerer fra en båndudskrift af ministerens tale på mødet i Realkreditrådet:

»Hos de fleste lande og hos de finansielle institutioner har monetarismen vundet, også herhjemme. Det fordyber den internationale krise og krisen her i landet, hvor vi er kommet til at føre en alt for monetaristisk politik. Egentlig ikke fordi vi har villet det, men fordi vi har nogle spilleregler, der var særdeles fornuftige for nogle år siden, og som i en periode, hvor man regnede med, at tilbageslaget var midlertidigt, også havde en fornuft, som man nu må sætte spørgsmålstegn ved.

Disse regler siger«, sagde boligministeren videre, »at hvis vi har et underskud på statsbudgettet, så sørgede man tidligere for, at den likviditet, der på denne måde var tilført omsætningen, blev draget ind igen ved hjælp af statsobligationer. Tommelfingerreglen har vel nærmest været, at noget i retning af 80 pct. af statsunderskuddet skulle dækkes ind gennem salg af statsobligationer på markedet.«

Efter så at have talt lidt om den aktuelle situation og det aktuelle underskud fortsætter boligministeren, at når vi nu har disse underskud og finansierer dem ved at sælge statsobligationer, der presser renten op, så betyder det, at pengepolitikken, som det også er blevet sagt her i dag, bliver en selvstændig og stærk belastning for statsfinanserne.

Alt dette er naturligvis en ret kendt problematik, men den bliver mere og mere aktuell, efterhånden som evighedsmaskinen, der trykker nye statslån, ruller videre, og man trykker nye statslån, fordi der er stadig større underskud. Det er helt klart, at der skal nogle nye teknikker til for at afhjælpe det statsfinansielle underskud, som i det lange løb faktisk kan være med til at fremme arbejdsløsheden og uselvstændigheden, og boligministeren har da også nogle ideer, som jeg godt ville høre finansministerens mening om her i dag, nogle ideer om at være på tærne og tage nogle favorable lån i udlandet i stedet for at blive ved at udstede indenlandske statsgældsbeviser, ideer om indekslån osv.

Der findes også i majnummeret af tidskriftet Sparekassen nogle forskellige modeller udkastet af den amerikanske økonom

Hans Brems, for nogle alternative muligheder for at løse underskuddet på statsfinanserne, som jeg sådan set også meget gerne, hvis finansministeren ellers kender disse modeller, ville høre noget mere om her.

Jeg startede med at sige, at vi naturligvis ikke ville sidde med hænderne i skødet og se det hele rutsche den absurde vej. Vi ville også gerne komme med nogle forslag fra den SF'ske tænketank.

Vi har her i folketinget allerede fremsat en del forslag om en alternativ krisepolitik, der viser, at vel tager vi betalingsbalancesituationen alvorligt, men vores største bekymring er alligevel den stadig voksende arbejdsløshed og den fornedrende og forbitrende virkning, den har på mennesker.

Jeg ved godt, at der af og til kommer nogle forslag fra intellektuelle, der kan få tiden til at gå med at lave den slags forslag, om, at man skal opfatte arbejdsløsheden som en gave og ikke som en pest, men jeg er uenig. Jeg tror ikke, det er en hjælp at give de mange, der føler sig kasseret, fordi de *bliver* kasseret.

Det er så heldigt, at SF skal have landsmøde her i store bededagsferien, og at vi netop da skal diskutere en krisepolitik, der tager sit udgangspunkt i lønarbejdernes situation og krav. Jeg kan naturligvis ikke her sige, hvad resultatet af landsmødets drøftelser vil blive, men jeg kan da røbe nogle af de forslag, der vil komme til drøftelse, idet jeg i øvrigt forudskikker den bemærkning, at også vore forslag kan blive ødelagt. Det hjælper f.eks. ikke at give støtte til udbygning af importkonkurrerende erhverv, hvis reallønnen samtidig fortsætter sit fald, så ingen har råd til at købe de produkter, der skulle konkurrere med udlandets. Eller hvis man som tidligere omtalt indfører forbud mod overarbejde og det så fra den anden side bestemmes, at der ikke må komme flere i arbejde.

Det hele er ikke så let, og det skal klart indrømmes, at heller ikke vi tror, at krisens værste huller kan lappes lige med ét eneste sting, selv om det så er syet med rødt SF-garn. Men meget kan man gøre, og meget burde man gøre, meget, der er anderledes, alene fordi det tager udgangspunkt i lønarbejderne og ikke i erhvervslivet.

Man kunne komme med en anden skattepolitik, en anden rentefradragspolitik. Man kunne virkelig alvorligt arbejde for at kon-

[Ingerlise Koefoed]

vertere de 15-16-17 mia kr. passive penge, som bruges til dagpenge, til en aktiv indsats for at imødegå arbejdsløsheden. Man kunne sætte en offentlig produktion i gang i genbrug, i energisektoren, i udvikling af ressourcibesparende teknologi, og jeg mener ikke, det er rigtigt, når hr. Palle Simonsen opfatter det alene som en konkurrence til det private erhvervsliv. Det private erhvervsliv har hidtil ikke været særlig interesseret i at tage denne slags udviklingsforsøg op, og hvem siger, at man ikke kunne lave disse ting i samarbejde med det private erhvervsliv? Hvem siger, at man ikke kunne skabe noget, som det private erhvervsliv efterhånden kunne overtage, efterhånden kunne eksportere? Det er ikke så enkelt at sige: offentlig produktion på den ene side, nej tak, privat produktion på den anden side, ja tak.

Vore andre forslag går selvfølgelig på beskæftigelse, på uddannelse, på forbud mod overarbejde, på længere barselorlov og på kortere arbejdstid. Og alle – der er mange flere forslag, mange er kendt, mange af dem trænger til at diskuteres mere – søger de at rette op på de sociale uligheder, på skævhederne. Mange, mange af dem er præget af, at de er ressourcibesparende, at de er energibesparende, og at de er nyskabende på forskellige områder, der siden kan komme til at fremme dansk erhvervsliv og dansk produktion.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det er jo desværre en taknemlig opgave at finde mørke punkter i den danske økonomiske udvikling; der er mange, og de er nemme at få øje på. Og der er ingen som helst grund til at besmykke den økonomiske situation, som omgiver os. Den er alvorlig. Jeg synes ikke, det er en retfærdig beskyldning mod finansministeren, at han tillod sig skønmaleri i sin redegørelse. Jeg synes ikke, det var skønmaleri; jeg synes, det var en alvorlig og en realistisk tale.

Når situationen er alvorlig, er den det bl.a., fordi den økonomiske aktivitet i udlandet er meget lav og svag; dette påvirker selv sagt vores eksport, produktion og beskæftigelse i stærkt negativ retning. Det forholder sig videre sådan, at udsigterne for den internationale konjunktur er meget usikre, at tidspunktet for et eventuelt opsving er vanskeligt

at skønne over, og at det derfor også er umådelig vanskeligt for virksomhedsledere i dagens Danmark og for andre, der træffer økonomiske dispositioner, at give sig i kast med investeringsbeslutninger.

Situationen er også alvorlig, fordi vi netop i Danmark på grund af mange års kronisk underskud på betalingsbalancen er enestående dårligt stillet over for en økonomisk udvikling som den, vi oplever ude omkring os. Alvoren i vores økonomiske situation viser sig jo på en række måder, værst i ledigheden, som er stærkt stigende, og som jo nu især rammer de mest udsatte grupper. De unge dominerer i uhyggelig grad statistikken over ledige. Den viser sig også i form af betalingsstandsninger, konkurser, lukninger af både store og små virksomheder, den viser sig som nævnt i et meget svagt investeringsniveau, og den viser sig i det store underskud på statsfinanserne.

Alle disse træk – og flere kunne nævnes – hører med ved en realistisk vurdering af det økonomiske billede i Danmark. Men med til en realistisk vurdering af det økonomiske billede i dagens Danmark hører også et par andre træk, der er lidt mere lyse, og som jeg vil nævne, ikke for at trække fra ved beskrivelsen af den økonomiske situation, men for at gøre den så realistisk som muligt.

Det er et godt træk, at løn- og prisudviklingen tegner mere fornuftigt og afdæmpet, end det tidligere har været tilfældet, også i forhold til udenlandske konkurrenter.

Vi kan se frem til en udvikling i lønninger og priser, som er betydeligt afdæmpet i forhold til, hvad vi har været vant til. Vi kan konstatere, at der på handelstallene er en forbedring i vores situation, som er meget klar, og det hvad enten vi betragter dem eksklusive eller inklusive energi, men især selvfølgelig når vi betragter handelstallene uden at vurdere energiimporten, som jo netop inden for de sidste par år har udvist meget voldsomme stigninger, som forhåbentlig og – efter hvad der foreligger i øjeblikket – sandsynligvis ikke fortsætter i samme omfang i de kommende år.

Disse handelstals forbedringer er udtryk for en reel forbedring af konkurrenceevnen, et fald i importen og stigning i eksporten, således som det tegner sig i tilgængelig statistik, og dette er også slået igennem på betalingsbalancen, hvor underskuddet jo er bety-

[Niels Helveg Petersen]

delig mindre end skønnet. Til gengæld er det også tydeligt, at det meget høje renteniveau og den meget store udenlandske gæld er en kolossal belastning på vores betalingsbalance i år og i de mange, mange år frem i tiden, hvor vi skal forrente den gæld, som er opsamlet.

Når der midt i mørket alligevel er lyspunkter, har det sammenhæng med økonomisk-politiske beslutninger, som er truffet her i Danmark i 1979 og i 1980. Det startede med devaluering fulgt op af, at man tog energiprisstigningerne ud af dyrtidsreguleringen og fjernede dyrtidsportioner. Det fortsatte med beslutningerne i maj 1980, og jeg vil godt nævne det, som er hovedelementerne i det, der blev besluttet i maj 1980.

Et vigtigt punkt er en afdæmpning i de offentlige udgifters stigningstakt; for statens vedkommende således, at vi på vare- og tjenesteposterne befinder os på nul, for kommunernes vedkommende således, at realstigningen begrænses til 2 pct. i år og yderligere skal begrænses til næste år.

Bestræbelserne for at afdæmpe udviklingen i de offentlige udgifter er pinefulde. Det har jo vist sig, bl.a. i dette års diskussioner, at når vi fik fat i konkrete områder, var det ikke altid, at den politiske enighed om at gennemføre offentlige nedskæringer var nær så stor i praksis, i lovgivning, som når man kunne nøjes med at stille tal op på papir.

Men denne afdæmpning af det offentlige udgiftspolitik må fortsætte i de kommende år. Det er efter radikal opfattelse helt nødvendigt, at den fortsætter. Tilsvarende er det også vores opfattelse, at neddæmpningen i det private forbrug må fortsætte. Neddæmpningen blev meget kraftig i 1980, og den fortsætter i 1981. Der er ikke realistiske muligheder for, hvis vi skal løse andre dele af vore økonomiske problemer, at slippe det mål, at det private forbrug fortsat må bære en væsentlig neddæmpning, at der lægges et kraftigt lag over.

Et tredje element i den økonomiske politik må være at stimulere produktion og beskæftigelse, og i den situation, vi befinder os i, gøres det bedst ved både – nødtvungent, vil jeg sige, men nødvendigt – at stille billige lånemuligheder til rådighed for erhvervene og ændre nogle af de grundlæggende skatteregler for vore erhverv. På dette punkt gennemføres i denne samling en væsentlig re-

form af aktiebeskatningen. Jeg tror, det er et meget væsentligt led i en økonomisk politik, der sigter mod at åbne mulighed for kapitaltilførsel til erhvervene, at gennemføre denne ændring i aktiebeskatningen, som vil tage et meget stort skridt i retning af at ligestille beskatning af aktier med beskatning af obligationer.

Jeg er overbevist om, at den ændring, der sker på dette punkt, i løbet af nogle år vil betyde, at det danske aktiemarked bliver betydelig mere interessant, og at der ad den vej vil kunne tilføres erhvervene ny anlægskapital i større omfang, end man har været vant til i mange år.

Det hører også med til denne side af den økonomiske politik, at der sættes stærkt ind med støtte til forskning og udvikling i den private sektor. Det gøres ved en lang række foranstaltninger: information, støtte til produktudvikling og en række andre erhvervs-politiske tiltag, som må udvikles yderligere også i de kommende år.

Et fjerde punkt i den økonomiske politik, som blev indledt, er forsøget på at effektivisere og forbedre arbejdsmarkedspolitikken. Jeg vil sige, at det er nok den vanskeligste, men nok også den vigtigste side af den økonomiske politik i øjeblikket. Når den er vanskelig, er det åbenbart for alle, at det hænger sammen med et ledighedsniveau, som er langt højere end det niveau, vores arbejdsmarkedspolitiske instrumenter egentlig er skabt til at håndtere. Vores arbejdsmarkedspolitik er skabt under andre vilkår end dem, der gælder i dag. Den er skabt under den fulde beskæftigelse, har aldrig været tiltænkt at bære byrden af ledighed i det omfang, som vi kender det, desværre, og det giver anledning til mange problemer, mange tilpasningsproblemer, eller skal vi sige en betydelig grad af mangel på tilpasning til de store ledighedsproblemer, vi står over for.

Jeg vil også for vores del sige, at vi er ikke tilfredse med, hvad der er nået på arbejdsmarkedspolitikens område. En del er sket, men mere bør ske i de kommende år. Vi lægger vægt på, at der for arbejdsmarkedspolitikken ikke kun bliver tale om, at vi justerer med ændringer, men at vi også nu sætter kræfter ind på at tegne linjerne for en langsigtet arbejdsmarkedspolitik, der er bedre egnet til at tage vare på de problemer, som

[Niels Helveg Petersen]

møder os så stærkt nu, og hvoraf ungdomsledigheden er det alvorligste.

Jeg vil nævne et femte område, som ligger uden for den forligsaftale, der blev indgået i 1980, men som selv sagt er af overmåde stor betydning nu og i de kommende år, og det er indsatsen på energipolitikens område. Alle foranstaltninger, der kan føre til et varigt lavere energiforbrug i det danske samfund, er en fordel. De styrker vores økonomi, lemper vores importbehov og gør det nemmere at leve med den store prisstigning på energi, som vi har oplevet.

Hovedlinjerne i en sådan politik må fortsætte i de kommende år. Vi må fortsat dæmpe væksten i de offentlige udgifter, vi må fortsat være overmåde påpasselige over for udviklingen i det private forbrug, vi må forsøge at forbedre arbejdsmarkedspolitikken, vi må gennem skatteordninger især stimulere til øget produktion og beskæftigelse, og vi må fortsat sætte stærkt ind på besparelser på energiområdet.

For 1982 og tilrettelæggelsen af den økonomiske politik for 1982 tegner der sig en ganske særlig vanskelighed. Det er ikke i dag efter min opfattelse muligt med fornøft endeligt at tilrettelægge den økonomiske politik for 1982. Vi kender for lidt til, hvorledes den økonomiske udvikling i verden omkring os vil være. Den tegner mere usikkert end nogen sinde, og det siger sig selv, at der er stor forskel på, om vi skal planlægge for et begyndende opsving eller vi skal planlægge for en fortsat nedtur. Det ved vi for lidt om til at kunne indrette den økonomiske politik med sikkerhed i dette øjeblik, og derfor er det efter vores opfattelse nødvendigt og rigtigt, at man reserverer sig, at den endelige fastlæggelse af den økonomiske politik for 1982 må træffes på et senere tidspunkt i 1981 end dette.

Jeg har ikke mange økonomiske bemærkninger til hr. Ellemann-Jensen. Der var en række betragtninger og bekymringer, som jeg helt kan dele. Jeg vil egentlig kun gøre én bemærkning til hr. Ellemann-Jensens tale, og det er den, at der jo ikke kun er økonomiske problemer for os, men at Danmarks problem nr. 1 gennem 1970erne, da vi mistede grebet om den økonomiske politik, var et politisk problem, det problem, at der i dette folketing aldrig nogen sinde gennem 1970erne var mulighed for for en længere periode ad gangen

at fastholde en økonomisk politik. Vi befandt os altid enten i valgkamp eller i efterdønningerne efter en, og det er ikke noget godt grundlag for at føre økonomisk politik. Derfor var det en skuffelse for mig, at hr. Ellemann-Jensen ikke kom ind på den side af problemet og på oppositionens ansvar i forbindelse med at skabe en politisk stabilitet, der gør det muligt at fastholde en økonomisk politik over en længere periode.

Når man sådan hørte på talen og også har set venstre udtale sig, er det, som om det, der skal til for at løse vores økonomiske problemer, er et folketingsvalg, og det skal gå stærkt. Et andet folketing, en ny regering, eller hvad ved jeg. Den kur prøvede vi masser af gange gennem 1970erne, og vi erfarede, at det i hvert fald ikke var noget, der hjalp.

Jeg har af tidsmæssige grunde kun én bemærkning mere, og det er, at efter vores opfattelse er det ikke en kur for vore samfundsproblemer – så lidt som jeg i øvrigt tror det er det for noget andet europæisk land – at føre en økonomisk politik, der alene bygger på en voldsom beskæring af offentlige udgifter bortset selvfølgelig fra de militære. Det er en politik, det er en kur, der prøves flere steder i verden i disse år, hidtil med meget, meget dårlige resultater, og midt i kritikken af den politik, der føres her i landet, synes jeg, at borgerlige oppositionspartier skulle kaste et blik ud over landets grænser og se, om den kur, de foreskriver for Danmark, nu også er en kur, der har nogen som helst udsigt til at hjælpe.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg føler mig en hel del på linje med den foregående taler og vil begynde med at sige, at jeg heller ikke kan deltage i sortmaleriet. Jeg synes, at hvis der er noget, der har været ensidigt i dag, er det mangelen på fremhævelse af, at det absolut ikke i dag er værre end for et år siden, men at det er bedre. Det er ikke for alvor slået fast, at nogle af de ting, som man for et år siden dybt begræd, ligger væsentligt anderledes og bedre i dag, end de gjorde for et år siden.

Der er næppe nogen i denne sal, der vil beskyldte hr. Ellemann-Jensen for at være en vittig hund, slet ikke hund da og heller ikke vittig. Alligevel fik han præsteret dagens

[Erhard Jakobsen]

største vittighed, da han antydede, at regeringen og forligspartierne tog den med ro. Hr. Ellemann-Jensen skulle prøve engang i sit politiske liv at opleve den aktivitet, som er foregået gennem de seneste måneder, hvor store og små partier – og det mærkes selvfølgelig stærkest i de små partier – har været til møde så at sige ustandselig for at være med til at løse landets problemer. Det er egentlig ikke at tage den med ro. Jeg tror også nok, at offentligheden har fået indtryk af, hvem det er, der arbejder med i det her, og hvem det er, der sætter sig tilbage – med eller mod sin vilje i og for sig – eller er sat udenfor og afskåret fra at deltage i noget som helst. Så udtrykket »at tage den med ro« er vistnok ikke bragt og så vittigt sagt, som det overhovedet kan siges.

Hvis derimod hr. Ellemann-Jensen med sin bemærkning om at tage den med ro har ment, at man ikke bliver forskrækket, så har han ret, og det er der gode grunde til, som hr. Ellemann-Jensen ikke kan kende, fordi han ikke så længe har været i dette ting. Men vi, der har siddet her under en Hartlingregering og oplevet de choktal, den præsenterede for os, og hørt socialdemokraternes knivskarpe kritik af Hartling, vi bliver ikke forskrækkede, når vi nu hører venstres kritik af hr. Anker Jørgensen. Og vi, der har oplevet – og det har hr. Ellemann-Jensen også, for da deltog han – SV-regeringens politik og hørt den konservative kritik af en SV-regering, der stillede op som et mål, at man ikke måtte overstige 6½ mia kr. i valutaunderskud, og så blev det 13 mia kr., vi kan ikke blive forskrækkede over den nuværende regering, der blev hånet meget, fordi den antydede, at det nok blev 20 mia kr. i valutaunderskud, og så regnede man selvfølgelig forkert, det blev kun 13 mia kr. Det kan vi bære. Disse store tal kan vi faktisk godt bære, og det er derfor, vi ikke bliver spor forskrækkede.

Og så endelig det sidste. Vi kan tænke på, hvad ulykkesprofeter sidste år sagde om landets økonomi: der går kun tre måneder, stod store profeter på denne talerstol og sagde, der går kun 3-4 måneder, så står vi her igen, og så er landet værre stillet end nogen sinde. Det er derfor, vi ikke bliver så forskrækkede, når ulykkesprofeter også optræder i dag, for de tog så grundigt fejl sidste år, og så er der en chance for, at de har taget fejl én gang til.

Men så er der jo også det, at vi er nogle stykker, der færdes lidt ude i verden, ja, det gør flere medlemmer af tinget selvfølgelig, men vi er nogle, der jævnlig færdes i EF, og vi har lidt svært ved at finde ud af, hvor vi egentlig skal søge den alternative politik, som man taler om, denne rigtige politik, denne nye osv. Hvor skal man søge den? Hvor i andre lande har man givet Danmark et strålende eksempel på, hvad man burde gøre? Hvor kan vi hente nogen som helst belæring? Intetsteds overhovedet.

Tag Vesttyskland, det store økonomiske vidunderland med en liberal-socialdemokratisk regering, eller skal vi sige socialdemokratisk-liberal regering. De kører i dag værre, end de har gjort i mange år.

Går vi til Sverige, har den borgerlige samlingsregering bestemt ikke været nogen succes, og den skilles nu ad som uvenner. Hvad har den gjort? Ja, man må oven i købet sige som en parodi, at den har stort set gennemført de samme foranstaltninger som her, ½ år efter at Danmark havde gennemført dem. Andet har den ikke at fortælle os.

Går vi til Norge: en rent socialistisk regering, men den lever kun højt på, at man har olie. Det ved alle, og det er ved at være Norges store problem, at man gennem olien får for store indtægter. Men der er ingenting, der kan give en dansk løsning.

Og går vi til England, må man vel nok først af alt se en fuldstændig mislykket politik byggende på gamle ideer.

Se, hvis det er det, man vil henvise til, hvis det er monetarismen i USA og England, man vil henvise til, så skal jeg ikke give min egen bedømmelse, men jeg skal give Industrirådets bedømmelse. Der står på side 5 i det erhvervsøkonomiske barometer i tidsskriftet Dansk Industri, som vi har fået tilsendt:

»Specielt i USA og i Storbritannien har man de seneste år satset på pengepolitikken og har søgt at dæmpe inflationen ved at holde væksten i pengemængden lav. Herved er renten blevet presset op til ikke tidligere setehøjder.«

Det er rigtigt; det er det, man har opnået i de lande. Er det den politik, man vil anvise Danmark, hvor den høje rente ustandselig bliver fremført som noget af det alvorligste? Nej, det er det ikke, det er offentlige besparelser, man vil henvise til. Ja men det er det også i de andre lande. Der er det også of-

[Erhard Jakobsen]

fentlige besparelser, man henviser til. Det er med i denne politik. Og her må man sige, at centrum-demokraterne har absolut ønsket offentlige besparelser. Vi har været med til at presse på, som de radikale har det, som kristeligt folkeparti har det, og som adskillige socialdemokratiske medlemmer af finansudvalget har det. Og jeg kan da også godt sige, at centrum-demokraterne er så ivrige som nogen sinde. Vi afventer i øjeblikket en besvarelse fra en af ministrene på et spørgsmål om, hvilke kommuner der faktisk har sparet, og hvordan de har sparet, og vi venter selvfølgelig i tillid til, at borgerligt styrede kommuner, som der er flest af her i landet, har vist et enestående eksempel på, hvordan der kan spares på de områder, hvor de selv kan gøre noget. Det er biblioteksvæsenet, det er i høj grad skolevæsenet, det er fritidsforanstaltninger, det er børneinstitutioner osv. Vi venter at finde nogle eksempler, så vi kan sige til andre kommuner: ja men når de kan gøre det, kan I også gøre det, og så må vi til fra statens side at gribe ind; så kan vi ændre normer osv. herindefra.

Vi venter spændt på disse resultater, og jeg kan love venstre og konservative for, at hvis virkelig borgerligt styrede kommuner har givet disse gode eksempler, så skal vi nok finde sparekataloget frem. Sparekataloget er nemlig uinteressant, hvis ikke nogle borgerlige borgmestre rundt omkring viser, at det faktisk kan gennemføres. Men vi skal gerne vende tilbage til det. Den sag er bestemt ikke glemt, og vi kan nå at lave meget ikke for 1982, for kommunerne er ved at være færdige med deres budget, men så for 1983. Vi har jo formentlig tiden for os.

Må jeg så sige, at CD er absolut ikke tilfreds med denne regering, absolut ikke. Men det, vi ikke er tilfredse med, er ikke den politik, som vi fuldt ud tager medansvaret for, og som er gennemført. Det, vi er utilfredse med, er, at adskillige ministre har søgt at føre deres egen politik, ikke fordi de troede, de kunne komme igennem med den, men fordi de skulle tilfredsstille et eller andet behov på et socialdemokratisk årsmøde eller i deres egen kredsorganisation. Det er vi utilfredse med. Vi er utilfredse med, at socialdemokratiske ministre søger at fremme ideologiske formål i ly af samarbejdet, og at de går ud og skaber usikkerhed og mistillid og frygt i erhvervslivet. Det er ikke bare enkelte mini-

stre, det er partiet som helhed, og det er LO, der gør landet og erhvervslivet en bjørnetjeneste ved at blive ved med at snakke om overskudsdeling og økonomisk demokrati.

Prøv nu engang at se situationen i øjnene! For det første er det få steder, der er noget overskud at dele. For det andet må man sige, at når vi ikke fører indkomstpoltik, hvorfor i alverden skulle man så dele et overskud? Det kan da kun være af ideologiske grunde. Men endelig er der det, at man kan ikke sige til erhvervslivets folk på et tidspunkt, hvor hver enkelt af dem ved at se sig omkring kan se den ene konkurrent eller kollega falde efter den anden og miste alt, hvad de havde: nu skal du investere alt, hvad du har. Hvis du får gevinst, kan du dele det med andre. Hvis du får tab, kan du gå nedenum og hjem. Det er ikke de vilkår, man må byde erhvervslivet, og det er derfor, vi så skarpt går imod.

Af samme grund er det helt urimeligt at bringe spørgsmål som rentefradragsret og sådan noget ind i billedet. Det, vi har bedt regeringen inderligt om, er: lav verden om, så meget I vil, men vent et par år, for erhvervslivet må have fred. Først og fremmest må erhvervslivet have fred. Selv om man ikke får rettet alt, hvad vi alle sammen kunne synes var dårligt, så lad erhvervslivet være i fred. Det er der adskillige ministre der har haft uhyre svært ved, og det har ikke gavnet.

CD vil stadig væk bakke regeringen op, så længe det er landets anliggender, men ikke, når det bliver partiets anliggender.

Må jeg også lige sige et par ord om arbejdsløshed, ikke fordi man behøver at sige noget om den, for der er sandelig sagt nok. Hvis det kunne have været klaret med ord, havde det problem været løst for længst. Jeg har ikke så forfærdelig meget at sige om det, for vi har, som det eneste parti formentlig i landet, erkendt, at vi ikke kan løse problemet. Det kan alle andre partier. Jeg synes, de skal have lov til det, men vi har erkendt, at vi kan ikke. Men vi kan dog give et par gode råd.

Vi kan for det første sige, naturligvis, at de internationale konjunkturer kan vi ikke gøre noget ved. Det strukturelle tager man alt for lidt hensyn til. Jeg hørte i hvert fald mindst én gang i dag udtrykket fuld beskæftigelse. Hvordan kan man sige sådan noget? Hvad mener man med det? Mener man: alle dem i

[Erhard Jakobsen]

arbejde, der før har været i arbejde i 40 timer om ugen? Er det det, man mener? Galmandssnak! Kommer aldrig igen! I USA regner eksperter med, at der er 15 timers arbejdsuge i industrien i året 2000. Selvfølgelig går vi i den retning også, og det må man tage til efterretning. Centrum-demokraterne peger bare på dette som et moment, som man ikke må glemme, men som vi alt for ofte glemmer.

Endelig det sidste, og det er lidt onskabsfuldt og lidt ubehageligt, men det skal siges også fra denne talerstol: det er på tide, vi får en ændret holdning til arbejde herhjemme. Her tænker jeg specielt på de tåber til pædagoger, der har fået bildt børnene i skolerne ind, at de skal forlange et meningsfyldt job. Hvad er det for noget pjat? Hvornår i alverden har mennesker kunnet forlange et meningsfyldt job? Hvad laver vi herinde? Der er måske én time, der er meningsfyldt, resten af tiden spilder vi på en hel masse måder, men for at få den ene time med meningsfyldt arbejde må vi bruge 10 eller 12 eller 15 timer på noget, som er os inderligt imod. Ja men sådan er livet. Hvordan i alverden kan nogen så prædike for unge, at de skal kræve et meningsfyldt job? Det er fuldstændig hul i hovedet. Men det stammer jo fra den nye skolelovs formulering om, at børnene skal være motiverede, før de skal lære noget osv. Der er ikke længere noget, der hedder »du skal«, og det er vel nok en grundlæggende fejl og en af de grundlæggende elendigheder, vi kører rundt med over det hele.

Et andet område er den fuldstændig tåbelige holdning over for børns og unges fritidsarbejde. Den er også et typisk træk. Man lærer ikke børn og unge at værdsætte, at de kan tjene nogle penge og tage, hvad der er. Tag, hvad der ligger af job! Der ligger i titusindvis af job for børn og unge, hvis bare de kan få lov til at tage dem. Men nu skal jordbærrene vel rådne op ude på markerne i år igen, fordi der ikke kan plukkes jordbær til den betaling, der skal til, og så bliver de ikke plukket. De får lov til at sidde der, for fagbevægelsens jobpatrolier vil fare landet rundt og sørge for, at de børn og unge mennesker bliver ugleset, som var parat til at gøre noget. Jeg håber fra denne talerstol at kunne udsende en manende appel til alle børn og unge: tag alt det arbejde, I kan få! I kommer ikke til at gøre en eneste voksen arbejdsløs i den

anledning, for der er ingen af dem, der vil have det, og der er heller ingen af dem, der kan nøjes med den betaling, som det nu engang kan give. Jeg siger dette, fordi vi kommer ikke ud af beskæftigelsessituationen, specielt for unge, hvis vi står fast på fraser om meningsfyldt arbejde, hvis vi deler op i alle de fagbåse, som man kører med nu, og venner børn og unge til den tankegang, at det er forfærdeligt, hvis de går ud og tager det og det arbejde. Så skal vi nok få vænnet dem af med at tage noget overhovedet.

Op så til sidst dette: Jeg sagde, at regeringen kan vente vores støtte i hvert fald et stykke hen ad vejen endnu. Vi har ikke ansvar for denne regering. Vi har ikke valgt den. Det har vælgerne. Ved valg efter valg har vælgerne givet socialdemokratiet så mange stemmer, at der ikke er andre partier, der overhovedet kan gøre sig håb om at blive siddende som regering, fordi socialdemokratiet kan vælte en sådan regering når som helst. Det er perspektivet, og det er derfor, vi siger: så gælder det om at bide sig fast i benene på socialdemokratiet og holde fast på den del af socialdemokratiet, som er ansvarsfølelse og ansvarsbevidst. Det er dem, vi skal holde til ilden, men det er også dem, vi skal støtte, og vi skal ikke give dem skylden for alt muligt mellem himmel og jord og bl.a. glemme, at to andre partier i hvert fald dels har siddet i regeringen i 2-3 år, dels har deltaget i fire, fem eller seks økonomiske forlig, hvorved man selvfølgelig har bundet sig til den politik, der er ført. Alt det tager centrum-demokraterne i betragtning, når vi siger: vi er parat til at tage medansvaret for det sidste halvandet års politik, vi vil gerne føre den videre, og vi håber, det kan lykkes på en rimelig facon for regeringen at føre disse ting videre.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

I den del af sit indlæg, hvor hr. Erhard Jakobsen holdt sig til dagens emne, sagde han, at han ikke kunne deltage i sortmaleriet, og at tingene i dag ser meget bedre ud end for et år siden. Det må overraske, at hr. Erhard Jakobsen åbenbart er blevet så fremmedgjort over for situationen i Danmark, at han overser, at vi i dag arbejder med et underskud på statsfinanserne, som er dobbelt så

[Ellemann-Jensen]

stort som det, man forudsagde for et år siden, at vi i dag har 80.000 flere ledige end for et år siden, at vi i dag har en udlandsgæld, der er 15 mia kr. større, end den var for et år siden, og at inflationen og renten ikke er forbedret i forhold til for et år siden. Det er det, der er situationen i det Danmark, som hr. Erhard Jakobsen for øjeblikket aflægger et af sine lejlighedsvisе besøg, og hr. Erhard Jakobsen vil åbenbart sammen med sit parti, bl.a. ved på forhånd at binde sig til den dagsorden, hr. Camre har foreslået i dag, også i fremtiden tage et ansvar for den situation, der er beskrevet her, og som absolut ikke er bedre end for et år siden.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Med hensyn til meningsfyldt job eller ikke meningsfyldt job må jeg notere mig, at folketingsmedlemmer udsættes for en del adspredelse. Man kan blive inviteret i cirkus, når en russisk klovn optræder, og man kan opleve, at en hr. Erhard Jakobsen, når han en enkelt gang aflægger os besøg her i tinget, kommer hjem og fortæller, at en EF-parlamentariker ikke kan gøre noget ved de internationale problemer. Hvorfor i alverdens riger og lande deltager hr. Erhard Jakobsen i så mange møder i EF, hvis ikke man kan gøre noget ved de internationale problemer? Det skuffer mig dybt at skulle høre den slags udtalelser. Hvorfor bruger vi penge på at deltage, hvis ikke man kan gøre noget ved de internationale problemer? Så bliv dog hjemme!

Så fortælles der om, at det skulle være en vældig stor belastning for de små partier at sidde til møde efter møde for at løse landets problemer. Ja men endnu har man ikke løst et eneste af landets problemer, man har derimod gjort dem ti gange så store og ti gange så mangfoldige, som de var, inden man begyndte på det, så det har i hvert fald ikke været meningsfyldt, det har været totalt landsskadeligt.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Enhver kan se, at det vil være håbløst i en kort bemærkning at forklare hr. Askjær Jørgensen, hvorfor et EF-Parlament, der ikke

har noget som helst at bestemme, ikke er i stand til at løse verdens problemer. Det tager sikkert mere end en halv time at forklare det, og den tid har jeg ikke.

Til begge de to, der tog ordet til korte bemærkninger, må jeg sige, at jeg står fast ved, hvad jeg sagde. Danmarks stilling er i dag væsentlig bedre, end den var for et år siden, på de væsentlige punkter. Jeg betragter nemlig ikke statsunderskuddet som det væsentlige. Jeg betragter valutaunderskud som det helt afgørende og det væsentlige. Og ingen kan bestride, at gælden vokser. Det gør den bl.a., fordi den ikke faldt hverken under Hartlingregeringen eller under SV-regeringen; da steg den. Det er den gæld, vi skal være med til at betale tilbage. Men det årlige valutaunderskud bliver i år mindre, end det var sidste år, og måned for måned tegner det nu bedre, end det har gjort siden 1976. Det er grundlaget for min optimistiske beregning, og det er – det glemte jeg som EF-politiker at sige – grunden til, at ingen EF-politikere synes at dele danskernes pessimistiske opfattelse af, hvordan det går her i landet. Man undrer sig, for man synes egentlig, det går bedre i Danmark end mange andre steder, bl.a. fordi vi har klaret en hel del ting, man ikke kan klare andre steder. Det snakker man også om i EF, og det er meningsfyldt.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Jeg takker hr. Erhard Jakobsen for forklaringen på, hvad der lå bag ved påstanden om, at det i dag ser bedre ud end for et år siden. Men så påstår hr. Erhard Jakobsen, at vi måned for måned får endnu bedre tal for betalingsbalancen end sidste år. Jeg har ikke kendskab til nogen kilder, man kan have det fra. Det er måske noget, hr. Erhard Jakobsen har hørt nede i Europa, men det, vi har at studere herhjemme, f.eks. Industrirådets erhvervsbarometer, der kom i går, eller det kapitel, vi fik forleden dag fra den kommende budgetredegørelse, eller den redegørelse, der kom for et par måneder siden fra regeringens økonomiske sekretariat, er alt sammen i strid med den oplysning, hr. Erhard Jakobsen giver her, så det kunne være interessant at høre, hvilke åbenbaringer hr. Erhard Jakobsen har oplevet. Det forklarer i hvert fald mig lidt om, hvorfor man åbenbart med så stor

[Ellemann-Jensen]

en sindsro tør tage et medansvar for den politik, der føres. Hvis det sker på grundlag af fejlagtige oplysninger og fejlagtige opfattelser af, hvad vej udviklingen går, findes der måske dér en undskyldning for CD.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

CD trænger ikke til nogen som helst undskyldning. Vi har med akkurat de samme vanskeligheder støttet denne regering, som vi tidligere har støttet andre regeringer. Problemerne har været præcis de samme, og vi har deltaget i ærlig tillid til, at hvis ikke der var nogen, der hjalp, gik det helt tosset. Det er det samme, der sker i dette tilfælde.

Jeg har ikke udtalt mig om, hvad der sker i fremtiden. Jeg har alene talt om, at vi siden august-september måned sidste år har set, at valutaunderskuddet måned for måned var mindre, end det var i den tilsvarende måned året før. Det var det, jeg byggede min optimisme på. Der er intet, der tyder på, at det ændrer sig umiddelbart, heller ikke Industrirådets barometer, som jeg står med her; der er heller intet, der tyder på, at det ændrer sig i ugunstig retning, sådan som det gjorde under SV-regeringen trods venstreministrenes ihærdige indsats og alle de mange gode ideer, de sikkert har haft, men glemte at gøre opmærksom på, dengang de sad i regeringen.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg bliver nødt til at orientere hr. Erhard Jakobsen om, hvorfor vi har fået nogle ændringer i tallene vedrørende vores køb og salg i udlandet. Ganske enkelt fordi det er lykkedes socialdemokratiet at skabe en situation, så danskerne f.eks. ikke tør købe nye biler. Jeg har bemærket, at hr. Erhard Jakobsen ved valg osv. har skaffet sig stemmer og stor popularitet på, at han ville sikre, at hver mand havde sin bil at køre i, men dem tør man ikke købe længere nu på grund af den regering, som hr. Erhard Jakobsen støtter. Derfor er det således, at når man ikke importerer biler og ikke importerer benzin til dem, så påvirker det naturligvis valutabalancen. Til lykke med resultatet, hr. Erhard Jakobsen!

Formanden:

Lige et øjeblik, nu må vi ikke komme op at slås om talerstolen. Altså på et eller andet tidspunkt skal vi tilbage til talerrækken, og nu får hr. Ellemann-Jensen ordet for en kort bemærkning, og så sagvolderen, som vi plejer, hr. Erhard Jakobsen, og derefter får hr. Waldorff ordet. Resten må klares i anden omgang.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Jeg beklager, hr. formand, men når hr. Erhard Jakobsen står her og kommer med direkte fejlagtige oplysninger, er det nødvendigt at korrigere dem. Og det er fejlagtigt, hvad hr. Erhard Jakobsen citerer fra Industrirådets barometer, som kom i går. Jeg kan læse op for hr. Erhard Jakobsen, hvad der står om betalingsbalancen på s. 13:

»Underskuddet anslås på denne baggrund at vokse fra ca. 14 mia kr. i 1980 til ca. 15 mia kr. i år. Den underliggende tendens i betalingsbalanceunderskuddet vil være stigende gennem 1981 i modsætning til 1980.«

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg tør ikke engang mistænke hr. Ellemann-Jensen for ikke at kunne se størrelsesordenen i dette. Vi taler om 13 og 14 og 15 mia kr. Det er altså noget andet, end når man skønner 6½ og det så bliver 13 mia kr.; der er en lille smule forskel i den måde at beregne tingene på. Derfor ser jeg med sindsro tiden an. Vi har stadig væk ikke turdet tage i betragtning, at man ude omkring regner med en bedring.

Jeg opgiver naturligvis over for hr. Askjær Jørgensen. Jeg tror, vi skal tage og gå i cirkus sammen og diskutere tingene dér. Han beskylder mig nu for et eller andet i forbindelse med bilerne, selv om han udmærket godt ved, at en af grundene til, at CD ikke kom med i nogle forlig, var, at vi stemte imod de afgifter, som blev indført i forbindelse med disse forlig, og så er det lidt groft at drage mig ind i det. Hr. Askjær Jørgensen ved også udmærket godt, at det er CD, der har forhindret, at der er blevet talt bilafgifter i forbindelse med forlig i denne omgang, og så er det helt urimeligt at drage specielt det

[Erhard Jakobsen]

frem. Jeg er sikker på, at hr. Waldorff vil kunne fortælle, at jeg ikke er sagvolderen, men skadevolderen i denne forbindelse, fordi vi har hundredet socialdemokraterne i at gøre det, de ellers ville have flertal til at gøre her i salen.

Waldorff (VS):

Jeg forstod det sidste som et ønske om, at vi skulle gøre mere for at skabe opmærksomhed om hr. Erhard Jakobsens person; det havde jeg sådan set ikke tænkt mig.

Det ser ud til, at omfanget af de økonomiske redegørelser, som vi får med jævne mellemrum, er nogenlunde ligefrem proportionalt med dybden af den økonomiske krise. Omvendt er det sådan, at jo mindre regeringen faktisk ved om, hvad den skal gøre ved den økonomiske krise, jo mere bliver der skrevet om den.

Specielt i forhold til den diskussion, som er rejst af venstre og konservative, nemlig det dér kasseunderskud, som vokser i én uendelighed, så rummer den budgetredagelse, som vi har fået dele af i dagens anledning, en ret stor opfindsomhed med hensyn til, hvordan man skal forklare, at kasseunderskuddet konstant bliver større end det, som man regner med, når man laver finanslov.

Den meget enkle sandhed, som regeringens økonomer vægrer sig ved at sige ligeud, men som regeringen i hvert fald bliver nødt til på et eller andet tidspunkt at se i øjnene, er såmænd, at man ikke kan plukke en skaldet mand. Det er en forholdsvis indlysende ting, som alle uden for regeringen med tilligender er klar over og også opererer ud fra i det daglige. Budgetredagelsen derimod bolttrer sig i detaljerede og omfattende og særdeles upræcise forklaringer om udviklingen i oliepriser og tilgangen til arbejdsmarkedet, det private forbrug og dollarkurs og sådan nogle ting, formentlig fordi det ikke rigtig passer sig for hverken økonomer eller finansministre eller økonomiministre at sige noget så simpelt som, at man faktisk ikke kan plukke en skaldet. Det ville ellers være forfriskende, og det ville afgjort gøre budgetredagelsen mere tilgængelig.

Det ville også være noget af en politisk fornyelse, hvis vi havde en regering, som ligeud fik sine økonomer til at sige eller selv sagde: kasseunderskuddet bliver desværre i

1981 ca. 6 mia kr. større, end vi havde regnet med, og det skyldes i alt væsentligt to ting. For det første kan vi naturligvis ikke regne med de samme indtægter, når vi fører en økonomisk politik, som betyder reallønsnedgang for folk, og for det andet må der naturligvis komme en stigning i arbejdsløsheden, når vi beskærer det private forbrug og på den måde også ødelægger hjemmemarkedsproduktionen.

Jeg mener, at det eneste problem, regeringen ville få med en sådan meget enkel og kortfattet forklaring på kasseunderskuddets stigning, var, at den samtidig skulle forklare, hvorfor i alverden regeringen ikke kunne se disse ting for et halvt år siden.

Så kunne man selvfølgelig også forklare eller prøve at forklare, hvordan det kunne gå til, at VS og andre, som ikke har 17 kontorer fyldt med universitetsuddannede økonomer til at arbejde for sig, kunne forudse, at regeringens forudsigelser om arbejdsløsheden og om reallønsudviklingen ikke holdt. Det sidste kunne man måske komme om ved ved at forklare, for det drejer sig som sagt om at tilegne sig erfaringer med de skaldede, og det er som sagt også forholdvis elementært, at når folk ikke har nogen muligheder for at forøge deres indkomster, så kan de nu engang kun besvare en forøgelse af skatte- og afgiftsbyrder med at indskrænke forbruget.

Mere besvær ville man få med at forklare, hvorfor regeringen ikke ville sige det, ikke ville se det eller ikke kunne se det for 6 måneder siden, for det ville nemlig betyde, at man måtte indrømme over for den undrende offentlighed, at man ikke med sine økonomer var i stand til at se 6 måneder frem i tiden. Alternativt ville det betyde, at regeringen skulle indrømme, at når man sad og skulle ryste de her forligspartier på plads, så var man nødt til at snyde lidt på vægten, fikse lidt ved bogholderiet, og den sidste forklaring er nok den mest høflige med hensyn til en vurdering af regeringens intelligens, men det er vel også den forklaring, som vil skabe de største vanskeligheder i forhold til forligspartierne.

Der er især to mystifikationer, som regeringen og også denne budgetredagelse hiver frem igen og igen, når man skal forklare, hvorfor tingene går så skævt, som de gør. Den ene ting er oliepriserne, og dem har vi tit diskuteret, de forklarer i virkeligheden

[Waldorff]

ikke noget særligt. Man kan notere sig, at den industrialiserede verden tidligere har kunnet leve højt på en udbytning af de råvareproducerende lande. Det kan man ikke mere i samme udstrækning, og det betyder, at den strukturelle krise, som har ligget og luret i den kapitalistiske verden siden slutningen af 1950'erne i virkeligheden, nu slår kraftigt igennem.

Men den mystifikation, som man benytter sig af, og som regeringen stadig kraftigere benytter sig af, når den skal forsvare sin arbejdsløshedsskabende politik, det er den, som kaldes »tilvæksten i arbejdsstyrken« eller »tilgangen til arbejdsmarkedet«; der findes utrolig mange ord eller begreber, som man tager i anvendelse, når man skal tilsløre, at dette drejer sig om levende mennesker.

Men jo mere arbejdsløsheden stiger, jo mere umage gør regeringen sig med at forklare, at det i virkeligheden er beskæftigelsen, som stiger, og hvis ikke alle disse åndssvage mennesker kom rendende og ville have arbejde, gik det i virkeligheden smadder godt alt sammen. Det er, hvad man stort set kan få ud af budgetredegyrelsens forklaringer, og det er faktisk dybt fornærmende at komme med sådan en argumentation og så forvente, at folk skal tage den for gode varer. Men man må indrømme regeringen, at det stort set er lykkedes at få den til at gå hjem indtil nu.

Man kunne alene holde sig til den advarsel, som ofte høres fra borgerligt og socialdemokratisk hold, advarslen om, at der sker en udvidelse af de ikke-produktive grupper og en indskrænkning af den gruppe, som så skal producere værdier for hele samfundet. Hvis man bare holder fast i den advarsel, som altså også er en socialdemokratisk advarsel, kan man godt se, at denne argumentation om tilgangen til arbejdsmarkedet i virkeligheden er skræddersyet til en elendig socialdemokratisk samvittighed, en dårlig samvittighed over, at velfærdsideologien braser sammen som et korthus, og at socialdemokratiet i stadig højere grad administrerer en borgerlig krisepolitik, hvori arbejdsløsheden indgår åbenlyst som et element i forsøget på en kriseregulering.

Men nok så vigtigt er det måske at se på, hvad denne undskyldning om nogle mennesker, som ønsker at få et arbejde, egentlig fortæller om, hvordan samfundet er indrettet.

Ja, den fortæller faktisk, at vi lever under et økonomisk system, hvor det aldeles ikke er nogen ubetinget gevinst – i hvert fald ikke for de regerende – at der findes mennesker, som gerne vil have et arbejde, og som gerne vil producere værdier. Det, som ud fra enhver sund tankegang må betragtes som en kvalitet, nemlig at skabe produktionsmæssig dækning for opfyldelse af en lang række menneskelige behov, er ud fra en kapitalistisk tankegang eller ud fra en socialdemokratisk samfundsadministrations tankegang aldeles ikke nogen kvalitet. Det er faktisk en højst ubekvem ting, som betyder forøgelse af de offentlige udgifter, og hermed er vi nok hende ved et af de virkelige paradoksproblemer i kapitalismen fremfor de andre paradoksproblemer, som vi altid hører om. Vi er nede ved den grundlæggende mekanisme, at fordi kapitalen ikke finder det profitabelt at beskæftige folk, fordi kapitalen vurderer, at man ikke ved at skabe arbejdspladser kan hente sig den ekstra profit af størrelsesordenen 2–3 mia kr., som man kunne hente ved en tilsvarende investering i spekulation, kastes arbejdere ud i arbejdsløshed, og samfundet går glip af en produktion, som måske svarer til 50, måske 75 mia kr.

Efter VS' opfattelse er disse ting noget af det mere meningsfulde, man kan sige om de offentlige indtægter og udgifter, og vi forstår så glimrende, hvorfor de borgerlige kaster sig over dette problem med det voksende kasseunderskud på den måde, som de har gjort her i dag og ved en masse andre lejligheder. Det er selvfølgelig oplagt, at de statslige og de kommunale budgetter er en del af det samlede klassepolitiske slagsmål, som foregår om, hvem der skal betale for omkostningerne ved det paradoks, som grundlæggende består i, at det er profitabelt at holde folk arbejdsløse.

For VS må enhver indtægt og udgift vurderes efter, hvem der betaler den, og hvem der får gavn af den, og statslig underbudgettering er ikke nødvendigvis noget skidt, ikke hvis det f. eks. tjener til at skabe nogle investeringer, som i øvrigt er rimelige nok.

Men den underbudgetteringspolitik, der foregår i øjeblikket som led i førstehjælpsforanstaltninger hele tiden over for det private erhvervsliv, hvor underskuddet finansieres ved, at man foretager en massiv og langsigtet gældsætning af den danske arbejdsklasse, og

[Waldorff]

hvor hele perspektivet i det er, at det er arbejderklassen, som skal betale denne gældsætning, den politik er vi afgjort imod. Af denne grund – og også af en række andre – synes vi faktisk, at på en række områder er statslige besparelser helt fine. Det drejer sig bl. a. om den enorme subsidiering af kapitalen, som foregår over de offentlige budgetter i form af direkte erhvervstilskud, skattelettelser i form af konsulentordninger til nytte for erhvervslivet, arbejdsgivermisbrug af dagpengesystemet, offentligt betalt oprensning efter miljøforbrydelser, samfundsmæssige omkostninger på grund af et sygt arbejdsmiljø og meget, meget mere end det. Men det er jo nogle helt andre nedskæringer end dem, som både de borgerlige og socialdemokraterne taler om og faktisk gennemfører.

Den socialdemokratiske ordfører syntes nok, da han kom til slutningen af talen, at der måtte lidt mere stil over teknokratiet, og han svang sig op til at tale om, at den økonomiske krise i den industrialiserede verden stiller store krav til politikere og til befolkning, at der må føres en fast og målrettet politik, og at de afsavn, som befolkningen følgelig må lide, skal man så forsøge at fordele, så de ikke rammer de allerværst stillede – specielt blev de ungdomsarbejdsløse nævnt.

Efter min opfattelse er dette ren retorik og intet andet end retorik. Det tjener til besmykkelse af en politik, som den socialdemokratiske boligminister har karakteriseret som en af de monetaristiske i Europa. Jeg mener nok, at boligministerens karakteristik er lidt overdrevet, men den slår ikke desto mindre ned på det, som er rigtigt, at socialdemokratiet ikke har nogen krisepolitik, som udgør noget alternativ til den herskende kapitalistiske politik i den vestlige verden.

Den langsigtede økonomiske politik, som forligspartierne gør sig til af, er fuldstændig udsigtsløs, vel at mærke udsigtsløs som en vej, som socialdemokratiske tillidsfolk i længden vil forstå at forsvare på arbejdspladserne. Derimod er det måske ikke så udsigtsløst ud fra kapitalens synsvinkel.

Vi har i de sidste mange rapporter fra regeringens økonomer hele tiden kunnet læse, at opsvinget lå lige om hjørnet, om et halvt år vender konjunkturerne igen. Det har man sagt, nogenlunde hver gang man har lavet en økonomisk rapport, og tilsvarende har man måttet skubbe vurderingen et halvt år, hver

gang der er kommet en ny rapport. Så sent som i oktober 1980 bekendtgjorde det økonomiske sekretariat, at opsvinget ville komme i 1981, og man forventede alene fra 4. kvartal 1980 til 4. kvartal 1981 en stigning i den samlede efterspørgsel på 4 pct. Det kan enhver idiot i dag se overhovedet ikke holder nogen steder, snarere er man ude med nogle vurderinger, også fra regeringens side, som går på en stagnation i forbruget.

Budgetredegerelsen siger noget andet, som er nok så interessant. Man siger, at der foreligger ingen tegn på en vending i de internationale konjunkturer i den nærmeste fremtid, alligevel fortsætter man, som om ingenting var sket, som om det stadig væk drejede sig om at forberede det økonomiske system på en tilbagevenden til en højkonjunktur, som man har kendt i 1960'erne, og som formentlig aldrig vender tilbage.

Jeg vil slutte med at sige, at det efter min mening er en kujonagtig regering, vi har. Det, som alle ved – at denne krise bliver lang og dyb, og at kun en mobilisering i arbejderklassen for reformer og for indgreb imod kapitalen kan forhindre en virkelig nedtrykning af arbejderklassen – tør hverken regeringen eller socialdemokratiet sige. Selv de begrænsede socialdemokratiske reformer, vi andre har svært ved at se et perspektiv i, tør man ikke holde fast ved, hvis det på nogen måde kan gå hen og true taburetverdigheden. Selv ikke gamle socialdemokratiske mærkevarer tør man føre i butikken længere, hvis det betyder, at man må risikere et valg på sagen. Vi vil sikkert opleve om et par dage, at regeringen kujonagtigt accepterer et indgreb imod eksklusivbestemmelserne. Det er det, som alle hidtil har troet at regeringen ville forsvare med sit liv. Det vil man i den situation sikkert være klar til at opgive. Der er en mulighed for, at man sparer regeringen for ydmygelsen ved, at de radikale måske er endnu mere kujonagtige.

En sådan regering har brug for folk som hr. Camre, som er parat med patetiske udtalelser om socialdemokratiets omsorg for de unge arbejdsløse, samtidig med at samme regering i sine økonomiske analyser og i sin økonomiske politik egentlig betragter de samme unges krav om et arbejde som noget højest upassende.

Chr. Christensen (KrF):

[Chr. Christensen]

Som så kraftigt understreget under denne debat ser det ud til, at indeværende års underskud på statsfinanserne, der på finansloven var budgetteret til omkring 21 mia kr., i stedet for kommer op på godt 27 mia kr.

Det er naturligt, at en sådan udvikling giver anledning til bekymring, men alligevel kunne man godt have ønsket sig, at de partier, der så energisk kritiserer den førte økonomiske politik, for hvilken kristeligt folkeparti har et medansvar, var gået noget dybere i deres analyse af situationen. Gør man det og spørger, hvorfor den forventede underskudsstigning er opstået, konstaterer man, at den har sine forklarlige årsager.

Af hensyn til det stigende underskud på betalingsbalancen har forbrugsbegrænsende foranstaltninger været nødvendige. Det er vist en af de få ting, der trods alt er ret bred enighed om. Bl.a. på import siden har stramningen virket helt efter hensigten, som det tydeligt ses af, at bilimporten er faldet med 42 pct. i forhold til sidste år; men hvad enten det drejer sig om biler, olie, benzin, spiritus, tobak eller andet, er det uundgåeligt, at forbrugsnedgangen får nogle afledede virkninger for statskassen, idet alle afgiftsindtægterne, det være sig moms, punktafgifter, told eller andet, er faldet i takt med forbruget.

Også indtægterne fra de direkte skatter er faldet til under det budgetterede. Som finansministeren nævnte i sin redegørelse, regnede man oprindeligt med en lønstigning på 11,5 pct., medens den som følge af forårets overenskomster er blevet holdt på 9,5 pct. Om end kristeligt folkeparti, som i mange år har virket for gennemførelse af en effektiv solidarisk indkomstpøolitik, kunne have ønsket sig en endnu mindre lønstigning, så konstaterer vi dog med tilfredshed, at der ved de nye lønftaler er vist et vist mål af tilbageholdenhed, men som sagt betyder det mindre kilde-skat i statskassen.

Nu kunne det gå an, at en del indtægter er blevet mindre end budgetteret, hvis det opve-jedes af en tilsvarende udgiftsnedgang. Men her er forholdet det uheldige, som vi ikke selv er herre over, at der tværtimod har været stigninger på udgiftssiden. Den fortsatte afmatning af konjunkturerne har resulteret i en større arbejdsløshed end forudsat, og ale-ne heri ligger en merudgift på over 1 mia kr. En anden ekstraudgift i milliardstørrelse lig-

ger i den stærkt påkrævede støtte til det be-trængte landbrugserhverv.

Kristeligt folkeparti ønsker ikke at baga-tellisere det meget store underskud på statens finanser, men det er vor opfattelse, at et un-derskud på baggrund af den samlede økono-miske situation ikke kan undgås. Af to onder må man vælge det mindste. Valget står imel-lem underskud på betalingsbalancen og un-derskud på statsbudgettet. Vil man modvirke det første, tvinges man til at dæmpe forbru-get og stimulere erhvervslivet til at øge pro-duktionen. Derfor må forliget af 5. maj 1980 ikke alene fastholdes, men udbygges yderli-gere, og jeg skal i det følgende gøre rede for nogle af de punkter, som vi mener at man i så henseende må lægge særlig vægt på.

Det siger vist sig selv, at noget af det vig-tigste må være en erhvervsvenlig økonomisk politik med henblik på at forøge konkurren-ceevnen og dermed få forbedret beskæftigel-ssituationen. For at hjælpe erhvervslivet må vi fremfor alt ikke belaste det med yderli-gere omkostningsforøgelser.

Inden for vort erhvervsliv er næppe nogen gren for tiden hårdere ramt end landbrugser-hvervet. De vanskeligheder, som igennem længere tid allerede har plaget landbruget, er på det seneste blevet yderligere forværret, bl.a. som følge af slagterikonflikten, den meget høje dollarkurs og de utilstrækkelige pris-stigninger på en række landbrugsprodukter. På den baggrund ønsker kristeligt folkeparti bl.a. gennemført en lempelse af kapitalvin-dingsskatten med henblik på at lette genera-tionsskiftet. Men vi vil i øvrigt følge udvik-lingen omkring dette erhverv meget nøje i den kommende tid.

Af andre erhvervsfremmende foranstalt-ninger vil vi pege på planen om at ændre beskætningsreglerne for aktieavancer, hvilket må formodes at få en positiv indflydelse på investeringslysten i erhvervslivet. De nyligt foreslåede ændringer i reglerne om skat på fast ejendom indebærer også en fordel for erhvervslivet, idet fradragsretten bevares for alle erhvervsejendomme.

En af de vanskeligheder, erhvervslivet for tiden i særlig grad må kæmpe med, er det meget høje renteniveau. Vi har ganske vist siden majforliget fået diskontoen nedsat fra 13 til 11 pct., men selv denne diskonto er en betydelig belastning for erhvervslivet. Det må ses på baggrund af, at man i 1979 hævdede

[Chr. Christensen]

diskontoen fra 9 til 13 pct. Vi må erkende, at det danske renteniveau må ses i sammenhæng med det internationale renteniveau, hvor navnlig USA har ført an i renteutviklingen, senest ved forleden at forhøje sin diskonto fra 13 til 14 pct. Det er derfor for tiden urealistisk at forestille sig en sænkning af det danske renteniveau. Under disse omstændigheder er det afgørende at lette erhvervslivets rentebyrder på andre måder, først og fremmest med en udvidelse af den såkaldte K-låneordning.

En anden hårdt ramt erhvervsgren er byggesektoren. Den betydelige forbrugsnedgang har nok påvirket dette mere end noget andet forbrugsgode med særlig stor arbejdsløshed til følge. Kristeligt folkeparti vil derfor se på, hvilke skridt der kan tages for at stimulere boligbyggeri og boligforbedring.

De mindre erhvervsdrivende har altid haft kristeligt folkepartis særlige bevågenhed. Det fremgår bl.a. af, at vi i årenes løb har fremsat forskellige forslag med henblik på at skabe bedre vilkår for dem. Det er nemlig ikke mindst de små erhvervsdrivende, der fører an, når det drejer sig om nye fremstød og nye initiativer. Det administrative arbejde med kildeskat, moms, ATP og en række andre ordninger såsom arbejdsløshedsforsikring og Lønmodtagernes Garantifond er en alt for stor belastning for små erhvervsvirksomheder. Der må derfor på dette punkt gennemføres en væsentlig administrativ lettelse.

Hvor vigtige erhvervsfremmende foranstaltninger end er, gør de det ikke alene, de må gå hånd i hånd med offentlige besparelser. Derfor må vi i alt fald fastholde det besparelsesniveau, der blev aftalt i maj 1980. Endda kan yderligere besparelser komme på tale på områder, hvor de ikke har uheldige bivirkninger. For statens vedkommende må der ikke i 1982 ske nogen reel udgiftsstigning, det vil sige målt i 1981-kroner. Dog må vi affinde os med, at de samlede udbetalinger efter dagpengeloven automatisk fluktuerer i takt med beskæftigelsessituationen.

For de kommunale udgifters vedkommende bør der også holdes igen, og det ideelle ville være, hvis alle kommunale budgetter ligeledes var baseret på nulvækst. Vi kommer næppe uden om den beskedne forøgelse af de kommunale budgetter på omkring 1 pct., som blev aftalt i majforliget.

De mange erhvervsfremmende foranstaltninger, kristeligt folkeparti peger på, vil, som jeg antydede, i sig selv have en gavnlig indflydelse på beskæftigelsessituationen, men de vil alligevel ikke være tilstrækkelige til at løse arbejdsløshedsproblemet. I så henseende må der også fremover sættes ind med beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, og det endda i hurtigere tempo og i større udstrækning end hidtil. I denne forbindelse har kristeligt folkeparti med tilfredshed noteret sig de seneste oplysninger om deltidsbeskæftigelse. Både den offentlige og den private sektor har haft en betydelig tilgang af deltidsbeskæftigede. Øget deltidsbeskæftigelse både i den private og i den offentlige sektor har altid været en mærkesag for kristeligt folkeparti, for vi ser nemlig ikke kun deltidsbeskæftigelse som et middel til at skabe flere arbejdspladser. I et sådant mønster finder vi samtidig en hårdt tiltrængt mulighed for at styrke familiens og specielt børnefamiliens stilling, således at forældre, der måtte ønske det, får bedre muligheder for at blive i hjemmet og passe deres børn fremfor at søge heltidsbeskæftigelse på arbejdsmarkedet.

Sammenfattende finder kristeligt folkeparti, at vi befinder os i en meget alvorlig økonomisk situation, hvor navnlig de usikre internationale konjunkturer rejser dystre perspektiver. Jeg skal derfor ikke udelukke, at andre initiativer end dem, jeg her har peget på, kan blive nødvendige til imødegåelse af en yderligere forringelse af statsbudgettet. I den forbindelse vil jeg dog gerne understrege, at lige så nødvendigt som vi finder det at fastholde den økonomiske opbremsning, lige så væsentligt er det ikke at skærpe de skatter og afgifter, der øger erhvervslivets omkostninger. Noget andet er, at vi naturligvis meget nøje vil følge den økonomiske udvikling, ikke alene herhjemme, men også i udlandet. Ikke mindst den kraftige og for tiden næsten ubrudte stigning i dollarkursen og den rentekrig, der er under udvikling i den vestlige industrialiserede verden, er afgørende for, hvordan vore egne problemer udvikler sig.

Til de tanker, der er fremkommet fra venstres og de konservatives side, vil jeg gerne sige, at vi principielt er enige i, at der skal spares. Men vi er samtidig bange for, at de to partiers ønsker vil føre til, at flere hjul i erhvervslivet går i stå. Det vil atter sige stigning i antallet af konkurser og tvangsauktioner.

[Chr. Christensen]

ner, en yderligere forringelse af beskæftigelsessituationen, større dagpengebelastning for statskassen, en nedgang i privatforbruget ud over den, forligspartierne har tilstræbt, samt øget fald i statens momsindtægter og andre afgiftsindtægter. Derfor mener vi ikke, at det er den rette vej at gå.

Tilsyneladende er de fleste i vort samfund i dag utilfredse. Men alligevel, set ud fra et globalt synspunkt er der få, der har det så godt som vi og næppe nogen, der har det bedre. De problemer, vi tumler med, er ikke kampen for det daglige brød eller usikkerheden om, hvorvidt vi overhovedet kan overleve. I store dele af verden lever folkeslag under så usle vilkår, at det kan være vanskeligt at fantasere sig til dem, hvis man ikke har oplevet dem.

Ud fra den kristne grundtanke om næstekærlighed er det afgørende at fastholde, at næstekærlighed ikke kun rækker til familien, naboen eller landets politiske grænser – tværtimod, den kender netop ingen grænser. Derfor er det for kristeligt folkeparti meget væsentligt, at den økonomiske politik har rammer, ikke blot til at videreføre u-landshjælpen på det hidtidige niveau, men også til en behersket stigningstakt, f. eks. 0,03 pct. af nationalproduktet. Kun derved kan Danmark fortsat yde en værdig indsats i kampen mod sult, sygdom og uvidenhed til fordel for hele menneskeheden, uanset race og religion.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Hr. Chr. Christensen har ret. Renten i Danmark er for høj.

Hr. Chr. Christensen sagde, at de små forligspartier dog sammen med regeringen havde fået diskontoen nedsat med 2 pct. Jeg vil gerne spørge hr. Chr. Christensen, om købmanden i Usserød, maskinfabrikanten i Ringkøbing eller bondemanden i Vestjylland har nogen særlig interesse i diskontoen. Har den diskontonedsættelse, hr. Chr. Christensen talte om, betydet nogen egentlig påvirkning af omkostningerne for de tre nævnte kategorier? Tror hr. Chr. Christensen ikke, at det, der interesserer dansk erhvervsliv her og nu, det, der interesserer bondemanden, købmanden og maskinfabrikanten, er den effektive markedsrente?

Derfor skal jeg tillade mig at stille det forsigtede spørgsmål til hr. Chr. Christensen: har kristeligt folkeparti sammen med regeringen fået den effektive markedsrente nedsat med så meget som 0,1 procentpoint inden for de sidste 2 år? Jeg vil gerne spørge hr. Chr. Christensen, om ikke det er det, der har interesse for dansk erhvervsliv. Det andet har selvfølgelig stor interesse for pengepolitikken. Dansk erhvervsliv har, det er jeg enig med kristeligt folkeparti i, ét kæmpestort problem, og det er den effektive markedsrente, men den har hr. Chr. Christensen ikke været med til at bringe ned – tværtimod.

Flygaard (DR):

Udefra kommende begivenheder har i høj grad påvirket dansk økonomi. Det tror jeg lige så godt vi alle sammen kan erkende. Når den danske økonomi i dag ikke er særlig god, skyldes det bl. a., at de internationale konjunkturer ikke er gode, og det er beklageligt, at udsigten til en forbedring i de internationale konjunkturer nok lader meget tilbage at ønske; det kommer formentlig ikke med det første.

Der er én ting, jeg specielt vil pege på: Der er ingen tvivl om, at de fortsat stigende oliepriser i høj grad har været med til at påvirke størrelsen af vores importudgifter og dermed i høj grad har været med til at påvirke underskuddet på de løbende poster på betalingsbalancen og dermed har været med til at forøge vores gæld til udlandet.

Jeg vil også konstatere, at vi tilsyneladende ikke har taget højde, i hvert fald ikke i tilstrækkeligt omfang, for denne udvikling. Vi har ikke formået, kan vi vel sige, at tilpasse os denne udvikling, i hvert fald ikke pr. dato. Medens vi i 1960'erne nok i overvejen- de grad lånte til investeringsmæssige formål, kan det næppe bestrides, at den låntagning, der i 1970'erne har fundet sted fra dansk side i udlandet, i høj grad har været til forbrug. Det vil med andre ord sige, at vi har levet på klods, og det at leve på klods er for det første ikke sundt, og for det andet er det næppe heller holdbart.

Danmark har mange store problemer at løse. Tre af problemerne er underskuddet på betalingsbalancen, arbejdsløsheden og underskuddet i statskassen.

[Flygaard]

For så vidt angår spørgsmålet om underskuddet på betalingsbalancen er det centrale, at det i høj grad påvirker Danmarks økonomi, fordi vi med et fortsat underskud på de løbende poster på betalingsbalancen, og det uanset om det stagnerer, går lidt ned eller går lidt op, får en stigende udgift til renter, og vi påtager os efterhånden en større afdragsforpligtelse i adskillige år.

Hvis vi ser på spørgsmålet om arbejdsløsheden, er det centrale for de fleste af os vel nok, at det ud over det økonomiske i høj grad indeholder nogle menneskelige problemer, som er dybt at beklage, for i samme omfang et menneske gennem lang tid har gået arbejdsløs, bliver det vanskeligere at få den pågældende ind på arbejdsmarkedet igen, også i de tilfælde, hvor der måtte byde sig beskæftigelsesmæssige muligheder.

Endelig er der spørgsmålet om underskuddet i statskassen. Man kan måske godt sige, at det problem er et lidt andet end problemet med underskuddet på betalingsbalancen. Men et fortsat underskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget vil alligevel føre med sig, at vi får en voksende statsgæld. Det medfører, at den danske stat får en stedse voksende renteforpligtelse og forpligtelse til at betale afdrag. Det påvirker i høj grad det offentlige, og her tænker jeg først og fremmest på staten i dens økonomiske politik eller regeringen i dens økonomiske politik, og jo længere vi kommer ud, jo værre bliver det.

En økonomisk politik, der påvirker de tre nævnte størrelser, underskuddet på betalingsbalancen, arbejdsløsheden og underskuddet i statskassen, i en positiv retning og i samme retning, er langt at foretrække. Det forekommer imidlertid ikke at være en sådan økonomisk politik, der er ført fra regeringens side.

Hvilken økonomisk politik skal der så føres, for at man kan få rettet op på disse forhold? Jeg vil med det samme medgive, at jeg ikke tror, at der er enkle løsninger på sådanne problemer, og jeg tror heller ikke, at enkelte midler er i stand til at klare vores problemer. Dertil kommer de problemer, der kommer til os udefra. Men jeg er alligevel af den opfattelse, at en nødvendig, om end ikke tilstrækkelig forudsætning for at få bedre styr på vores økonomi er en ændret valutapolitik i form af en frigivelse af kronen. Ræsonnementet bag en sådan økonomisk politik er i store træk, at en frigivelse af kronen vil have

en positiv effekt på betalingsbalancen. Det vil i sig selv skabe større beskæftigelse og mindre arbejdsløshed. Det vil igen medføre en mindre udgift til arbejdsløshedsunderstøttelse, og det vil igen påvirke underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet i retning af, at det bliver mindre.

Nu har spørgsmålet om renten i høj grad været gjort til genstand for debat her i dag, så derfor vil jeg også benytte lejligheden til at komme med nogle bemærkninger om det.

Der er en række faktorer, der øver indflydelse på rentens højde. Jeg vil ikke med min opregning sige, at jeg har fået alle faktorer med, men jeg tror nok, at jeg har fået nogle af de væsentligste faktorer med. Den danske rente er for det første påvirket af det internationale renteniveau, for det andet af, hvilken grad af inflation vi har her i landet. For det tredje vil jeg pege på, at spørgsmålet om vores underskud på betalingsbalancen også øver afgørende indflydelse, at forstå således, at jo større underskuddet på de løbende poster på betalingsbalancen er, jo mere påvirkes renten i opadgående retning. For det fjerde er der underskuddet i statskassen, om end jeg må medgive, at den påvirkning af renten, der finder sted, nok er større for så vidt angår underskuddet på betalingsbalancen end for så vidt angår underskuddet i statskassen.

I samme omfang disse fire faktorer kan påvirkes eller de i øvrigt ændrer sig, vil renten blive påvirket, og derfor bør det i høj grad ud fra synspunktet om at få rentehøjden nedbragt være et mål at påvirke inflationen, betalingsbalancen og underskuddet i statskassen.

Jeg vil gerne føje til, at man efter min opfattelse ikke vilkårligt kan ændre renten ved f. eks. at sætte diskontoen ned, thi de realøkonomiske forudsætninger må helt klart være til stede, hvis en sådan politik skal kunne lykkes.

Jeg vil dernæst komme med nogle bemærkninger om besparelser.

For det første vil jeg sige, at jeg tror, det ville være sundt ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt, hvis man gennemførte besparelser i form af færre erhvervstilskud. Jeg forstår godt den betragtning, en minister har gjort gældende, at det kan være svært at slippe af med en underskudsvirksomhed i offentlig regie, det er nemmere i privat regie.

[Flygaard]

Jeg vil konkret sige, at jeg vil betragte det som en meget uheldig investering, eller hvad man nu vil kalde det, hvis man skal bevilge et beløb til Stålvalseværket, der måske nærmer sig 1 mia kr.

Jeg vil dernæst gøre nogle bemærkninger om de sociale udgifter. Jeg mener godt, at der kan gennemføres besparelser på det pågældende område, men jeg vil understrege, at det bør være besparelser for de mennesker, der har deres på det tørre. Socialindkomstbegrebet må fastholdes, så længe vi ikke har fået en skattereform, der indeholder en omlægning af beskattningen. Jeg kan her henvise til de af retsforbundet fremsatte forslag om en indkomstskattereform, indeholdende forslag om en fradragssanering og en forøget jordværdibeskatning. Man burde måske også overveje at udvide socialindkomstbegrebet til udbetaling af arbejdshedsunderstøttelse.

Jeg vil om besparelser i øvrigt sige, at vi tror ikke fra retsforbundets side, at man er i stand til at spare sig igennem problemerne. Hvis man vilkårligt gennemfører besparelser, så tror vi, at en række offentlige udgifter blot bliver konverteret fra én konto til en anden konto i form af større udgifter til f. eks. arbejdsløshedsunderstøttelse. Det ser vi faktisk ikke noget formål med.

Vi vil om spørgsmålet om offentlige investeringer generelt give udtryk for den opfattelse, at vi synes, at offentlige investeringer, der alligevel ud fra flere synspunkter for eller siden skal gennemføres, vil det være hensigtsmæssigt at gennemføre på nuværende tidspunkt, bl. a. ud fra beskæftigelsesmæssige hensyn.

Jeg vil gerne knytte nogle bemærkninger til underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet, set i relation til den statsgæld, vi har fået. Når vi ikke har balance på statsbudgettet, så betyder det blot, at vi skyder problemerne fra os og lader regningen ligge til betaling på et senere tidspunkt. Det synes vi heller ikke er nogen god økonomisk politik.

Christophersen (V):

Finansministeren startede med at ytre en formodning om, at det nok ikke var til glæde for regeringen, denne forespørgsel var blevet arrangeret, og jeg kan kun beundre det skarpsind, der ligger bag den udtalelse. Men

jeg vil gerne gøre den tilføjelse, at det såmænd heller ikke er til glæde for oppositionen, den er blevet gennemført, for baggrunden, den finder sted på, er jo dybt sorgelig.

Jeg kan dog berolige finansministeren med, at vi ikke betragter det som et specielt problem for finansministeren, for det er klart, at de tal, vi ser på finansloven, de senest reviderede skøn, de betalingsbalancetal, vi ser, de beskæftigelsestal, vi ser, ikke er et resultat af finansministerens indsats eller hans mangel på indsats. De er et resultat af regeringens almindelige økonomiske politik. De er resultatet af en svigtende produktion, en svigtende beskæftigelse og en ukontrolleret vækst i de offentlige udgifter. Jeg vil på venstres vegne dybt beklage, at den linje nu øjensynlig skal fortsættes og skal ophøjes til ligefrem at være en filosofi eller en bevidst politisk beslutning. Jeg må indrømme, at indtil i dag havde jeg faktisk troet, at det var en tilfældighed, eller det var en sørgelig udvikling, som regeringen også var enig med os i måtte standses, men nu kan jeg forstå på hr. Camres dagsordensforslag, at man tværtimod er meget stolt over de resultater, man har nået, og derfor mener, at det lige præcis er den retning, vi skal fortsætte i.

Det gør det, synes jeg, nødvendigt, at vi i denne debat stiller nogle spørgsmål til statsministeren, for det er jo trods alt statsministeren – håber jeg da – som står i spidsen for den politiske planlægning. Det er statsministeren, der har det endelige ansvar over for folketinget og selvfølgelig i særlig grad over for de partier, som hans regering samarbejder med, og jeg skal ikke blande mig i nogen af de interne forhold, som det måske kunne give anledning til – det ville det nok have gjort, hvis vi havde været et af dem. Jeg vil godt stille et spørgsmål til statsministeren ud fra det synspunkt, at det jo trods alt er folketinget, der i fællesskab konfronteres med realiteterne.

Jeg kan altså forstå, at det, vi i dag har fået præsenteret som regeringens synspunkt, og det, vi har fået præsenteret i form af vurderinger og oversigter, efter regeringens opfattelse er noget, man roligt kan lade fortsætte. Så vil jeg godt spørge statsministeren, om det virkelig skal forstås sådan, at når folketinget den 4. juni er færdig med sit arbejde, så har vi altså i dette ting ikke fået lejlighed til at tage stilling til f. eks. landbrugets dybt

[Christophersen]

alvorlige problemer, så har vi ikke fået lejlighed til at tage stilling til regeringsinitiativer, som kan sætte gang i industrien, i håndværket, i nogle af de andre betalingsbalanceerhverv. Skal det kort sagt forstås sådan, at når vi den 4. juni vandrer ud i sommervarmen, så kan vi se frem til, at tidligst i oktober og sandsynligvis først efter kommunalvalget den 17. november har regeringen til hensigt at tage initiativer i den økonomiske politik? Tør man virkelig vente så længe fra regeringens side? Det forekommer mig helt ufatte- ligt, men jeg mener, det er vigtigt for folketin- get at få det afklaret.

Det samme spørgsmål kan i og for sig stiles med hensyn til udgiftspolitikken. Skal alt det, vi har hørt i dag, virkelig forstås sådan, at nu er det slut med udgiftsreformer, nu er det slut med de større besparelser, og hvis der skal ske noget med statsfinanserne, så er det i hvert fald ikke det, der skal ske med dem, og i givet fald skal der først ske noget med statsfinanserne, når vi når langt hen mod årets afslutning?

Hvis det er det, der er realiteten i den økonomiske situation – det beder jeg altså statsministeren om at udtale sig om – så kan jeg meget vel se konsekvenserne. Så bliver konsekvenserne en stadig forringelse af beskæftigelsen, betalingsstandsninger inden for en række erhverv i et omfang, vi endnu ikke har oplevet, og så bliver de selvfølgelig på et eller andet tidspunkt en ny forhøjelse af ud- gifts- og skattetrykket.

Når jeg lægger vægt på at få afklaret, om det virkelig skal forstås sådan, at vi skal meget langt hen på året, førend regeringen over- hovedet vil overveje at revidere den hidtidige økonomiske politik, så er det fordi jeg klart i verden omkring os ser en farlig trussel også mod vores egen økonomi.

Statsministerens gode ven, hr. Mitterrand i Frankrig, er jo nu blevet valgt til præsident. Efter hvad man kan forstå, har han til hen- sigt at gennemføre en hurtig forkortelse af den ugentlige arbejdstid, en forhøjelse af mi- nimumslønningerne med 25 pct., og han har et stort nationaliseringsprogram – han han- dler, som økonomiministeren lidt misundeligt bemærker her til venstre for mig.

Jeg ser klart, hvad der er konsekvensen af en sådan politik. Konsekvensen er naturlig- vis, at der opstår nye uroligheder på det in- ternationale valutamarked. Det vil være en

illusion at tro, at stabiliteten i det europæiske monetære system kan bevares med sådanne perspektiver. Det retter en alvorlig trussel mod det valutariske samarbejde i Europa, muligvis endda mod kronens stabilitet, og en alvorlig trussel mod den fælles landbrugs- politik.

Jeg siger ikke, at regeringen i dag skal tage højde for den risiko. Jeg nævner det kun for at understrege den uhyre sårbare position, vi befinder os i, for dermed at understrege den uansvarlighed, der efter vores opfattelse lig- ger i, at regeringen øjensynlig ikke har til hensigt at foretage sig andet og mere end det, som man allerede for et års tid siden fandt måtte være det rigtige, og som nu ganske vist optræder i en helt anden og langt sørgeligere skikkelse, men som man øjensynlig ikke de- sto mindre ophøjer til en egentlig politisk filosofi.

Vi havde fra venstres side møde med rege- ringen i mandags. Jeg har ikke noget imod ved denne lejlighed at gentage over for stats- ministeren og over for folketinget, hvad vi sagde til regeringen om vores opfattelse af, hvad der skulle gøres. Efter vores opfattelse – det kan regeringen godt betragte som et tilbud, vi vil stå ved – er der behov for at anvende et meget betydeligt beløb, et tocifret milliardbeløb, på at løse landbrugets gælds- problemer, på stærkt at stimulere aktiviteten, investeringerne i alle de private, konkurren- cebetonede betalingsbalanceerhverv. Det be- løb er vi parate til at fremskaffe, vi er parate til at gennemføre de nødvendige udgiftsrefor- mer, for det er nemlig forudsætningen for, at der overhovedet kommer styr på det finans- lovforslag, vi sidder med. Alle ved, at vi ikke kan spare os væk fra det enorme kasseunder- skud, der findes. Den eneste chance er at få et så stærkt omsving i statsfinanserne, at man virkelig får rettet op på den stadig større skævhed mellem nedgangen i de forventede indtægter og den uventede stigning i de of- fentlige udgifter.

Jeg synes, det er meget letsindigt, at rege- ringen her ved folketingssamlingens afslut- ning øjensynlig bevidst ønsker at afskære sig fra at drøfte den slags problemer og i stedet for som sagt holder fast ved, selv om tallene dokumenterer, hvor fejlagtigt det er, den lin- je, som man nu tydeligvis må sige har vist sin uegnethed til at være grundlag for den økonomiske politik.

Ninna Pedersen (FP):

Det er ikke, fordi jeg mener, at fremskridtspartiets finanspolitiske ordfører ikke har holdt sin tale godt nok. Han har på udmærket måde fortalt om fremskridtspartiets finanspolitik.

Det, jeg især fæstede mig ved, var hr. Camres omtale af socialindkomstbegrebet, hvor han nævned, at regnefejlen vedrørende betaling for børns daginstitutionsoophold i og for sig ikke skyldtes socialindkomstbegrebet, sådan måtte jeg forstå det. Så kunne man fristes til at spørge: hvad skyldes det så? Socialindkomstbegrebet er ikke godt nok. Socialindkomstbegrebet er gjort nødvendigt af en fejlslagen socialpolitik med en bistandslov, som vi ikke mere har råd til at have. Derfor er socialindkomstbegrebet kun en lappeløsning. I denne sag såvel som i mange andre sager savner vi en økonomisk beregning af konsekvenserne af de love, der gennemføres i folketinget.

På samme måde kunne man plukke mange andre ting ud af hr. Camres tale og sige: hvis den dårlige økonomiske politik, der føres herhjemme, ikke er socialdemokratiets og dets støttepartiers ansvar, hvis ansvar er det så? Det taler om hulheden i den politik, der føres.

Den forslidte floskel om, at olieprisstigninger og uforudsete ugunstige vilkår kommede udefra skulle være hovedårsagen til landets elendige økonomiske situation, er ikke engang den halve sandhed. Hovedårsagen er først og fremmest den elendige hjemlige styring af finanspolitikken, af udgiftspolitikken og af politikken inden for den offentlige sektor. En laden stå til, en vent-bare-og-se politik med lappeløsninger er en afgrundspolitik, landet ikke mere kan leve med. Befolkningens nødråb kan læses ud fra stadigt accelererende sociale ydelser og tilskudspolitikken til erhvervslivet. Patienter Danmark har nået et stadium, der markerer håbløshed. Medicinen er ikke andre landes problemer – medicinen er en anden politik.

Tang Sørensen (FP):

Det, der kalder mig på talerstolen på nuværende tidspunkt, er venstres formand, hr. Christophersens bemærkninger.

Hr. Christophersen kom med en række betragtninger, som jeg er meget enig med hr.

Christophersen i, vedrørende landets meget alvorlige økonomiske situation. Jeg er også enig i de betragtninger, han kom med vedrørende den politik, der føres fra socialdemokratiets side, for at forsøge at rette op på det, men som ikke fører til noget godt resultat.

Det, der kalder mig på talerstolen, er hr. Christophersens bemærkninger om, at venstre nu er parat til at ofre tocifrede milliardbeløb bl. a. på landbruget og på andre erhverv i erhvervsstøtteordninger, og at venstre er parat til at fremskaffe disse milliardbeløb. Det vil jeg gerne have dokumentation for i løbet af 3-4 måneder, for det vil jo sige, at venstre i forbindelse med det finanslovsforslag, som skal til behandling her i folketinget i løbet af efteråret, stiller med besparelsesforslag af størrelsesordenen 20, måske 25 mia kr., hvis man skal opfylde de løfter, hr. Christophersen her fra folketingets talerstol har givet landbrugserhvervet og andre erhverv. Jeg kan dårligt forestille mig, at hr. Christophersen vil skaffe de tocifrede milliardbeløb ved en forøgelse af udskrivningen af skatter. Det må da ske ved besparelser over finansloven.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Et lidt flittigere studium af venstres forslag kunne have forhindret, at vi skal bruge tid på denne drøftelse, vil jeg gerne sige til hr. Tang Sørensen.

Hr. Tang Sørensen ved udmærket, at venstre har fremsat en række forslag om en erhvervsdynamisk skattepolitik. De koster et stort milliardbeløb, det fremgår i øvrigt også af bemærkningerne, og det er forslag til skattelettelser på en lang, lang række erhvervs-skatteområder. Vi har samtidig sagt om landbrugets gældssituation, at man bliver nødt til at se i øjnene, hvad enten man kan lide det eller ej, at en gældssanering vil finde sted, enten uorganiseret med alle de ulykker, det trækker med sig, eller organiseret, hvor det offentlige medvirker. Det er klart, at hvis man vil kombinere en erhvervsvenlig skattepolitik med en løsning af landbrugets gældsproblemer, så kommer man meget nemt op på et tocifret milliardbeløb, og det modsvares ganske klart af de to forslag til offentlige udgiftsreformer, vi har fremsat, som viser, at vi over en 3-årig periode kommer op

[Christophersen]

på offentlige besparelser til en værdi af 18 mia kr. Jeg vil anbefale hr. Tang Sørensen at læse disse forslag.

Jeg vil i øvrigt gerne understrege, at jeg ikke taler om erhvervsstøtteordninger. Det, jeg taler om, er, at man giver erhvervene rådighed over en større del af de indkomster, som de har mulighed for at indtjene.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Hr. Christophersen stillede det spørgsmål, om regeringen virkelig ville vente, nu hvor vi står over for sommerferien, med yderligere økonomiske initiativer til hen på efteråret og måske efter kommunalvalget.

Jeg vil gerne sige, hvad vi ikke blot siger nu, men har sagt længe, og også har sagt under de løbende forhandlinger på arbejdsmarkedet, også efter at vi har hørt resultaterne på arbejdsmarkedet, at det er regeringens opfattelse, at der ikke netop nu er brug for yderligere økonomiske stramninger. Det er først og fremmest under indtryk af beskæftigelsesudviklingen, vi har den opfattelse, også fordi det uden tvivl ville slå noget i stykker i den forholdsvis moderate indkomstudvikling, som vi kan vente i den kommende tid.

Når det drejer sig om besparelser, fremstiller partiet venstre og også de konservative det, som om regeringen ingenting foretager sig på dette område, som om den lader stå til. Kendsgerningen er, at det, vi gør, også for 1982, i og for sig er at fortsætte en tilpas, men på den anden side nødvendig økonomisk stramning af budgetterne. Stadig væk under indtryk af beskæftigelsesudviklingen gør vi også det, at vi sætter det af, som er nødvendigt – jeg kunne måske sige »strengt nødvendigt« – for at beskæftigessituationen ikke skal udvikle sig endnu mere farligt, end det tegner i øjeblikket.

Vi har altså allerede indregnet og fortsætter mod de besparelsesmål og de besparelsesrammer, vi lagde i majforliget 1980. Det er det, vi bygger videre på, og der er ikke fra regeringens side planer om yderligere besparelser end dem, jeg her taler om. Det kan godt være, at vi skal vurdere, om der er nogle muligheder, men det er altså ikke sådan, at vi i ærmet har nogle vældig store og voldsomme besparelser. Det mener vi ikke at den økonomiske situation i øvrigt taler for. Der er jeg enig i mange af de betragtninger, der

er kommet til udtryk fra andre partier end lige netop venstre og konservative og så selvfølgelig fremskridtspartiet.

Hr. Christophersen stillede også spørgsmål om landbruget. Dertil vil jeg sige, at regeringen har sagt til landbruget, at vi gerne vil se på de forslag, de måtte have, hvis disse forslag har et realistisk og konstruktivt indhold. Jeg vil også sige, at jeg synes, at en række af de krav, der er fremsat af landbruget, mangler lidt i realistisk indstilling og også mangler lidt i det konstruktive, og derfor er der ikke umiddelbart nogen muligheder for at finde en løsning på de problemer. Så sent som i går forhandlede landbrugsministeren med landbrugsorganisationerne, og vi er indforstået med måske engang i løbet af juni måned eller først i juli måned at gå i gang med nogle drøftelser med landbruget. Men det forudsætter altså, hvad jeg før kaldte realistiske og konstruktive forslag, ikke blot krav, som vi jo fra alle organisationer kan møde i resolutionsform, som er ude af takt med virkeligheden.

Selv om der ingen tvivl er om, at erhvervslivet og vores samfund er ude i kolossale vanskeligheder, så har renteutviklingen nok været stigende, men ser man f.eks. på stigningen fra 1979 til 1981, ser man, at vi i Danmark – nu siger jeg »kun« – har haft et plus på godt 1 pct., mens praktisk talt alle andre lande har bevæget sig i en stignings-takt på fra 2,2 til 4,5 pct. Det er jo ikke hele erhvervsituationen, men det betyder, at der i hvert fald her relativt er tale om en mindre forbedring, hvad der også er behov for. Det viser, at regeringens økonomiske politik også på dette område har givet resultater.

Det er rigtigt, at der er nogle internationale tendenser i øjeblikket til stigning i renteniveauet. Der er ikke andet at sige, end at Danmark er en del af verden. Vi må afvente den udvikling og se, hvad den kan medføre. Men det er forkert at tage, jeg havde nær sagt hatten af, før manden eller kvinden er der.

Om landbruget i øvrigt vil jeg sige, at det fremstilles stadig væk, som om regeringen og dermed et flertal i folketinget ingenting har gjort. Netop når vi snakker om renten, er det en kendsgerning, at landbruget på en lang række områder igennem gældssaneringsordning, igennem K-lån, igennem særlige rentetilskudsordninger og investeringsordninger i

[Statsministeren]

virkeligheden har en rente, der slet ikke er den, jeg havde nær sagt »ågerkarlrente«, nogle af landbrugets egne virksomheder låner ud til landbruget til. Tværtimod har vi sørget for ved hjælp af den danske statskasse og på anden måde igennem garantier, at renten for en meget stor del, måske op imod halvdelen af alt, hvad der er af lånekapital i landbruget, ligger på 11,5 pct. eller måske 14 pct. eller et sted derimellem, altså langt under den almindelige rente. Det er udtryk for, at vi forsøger at medvirke til, at den store gæld, landbruget efterhånden har fået, for en del af disse låns vedkommende byttes til lån til en betydelig lavere rente og på bedre vilkår.

Når man taler om omkostningerne for erhvervslivet, så bliver man nødt til at huske, at igennem den økonomiske politik, men også igennem de forsøg på indkomstpolitik, vi har gjort, herunder de henstillinger, vi har rettet til bl.a. arbejdsmarkedet, og den, skal vi sige evne, arbejdsmarkedet har haft til også at vise ansvarlighed, har lønudviklingen i Danmark ligget på et niveau, der ligger under praktisk talt alle andre landes. Når Danmark ligger på 8,7 pct., så ligger Norge på 14, Sverige på næsten 13, England på 11,6, Frankrig på 15 under præsident Giscard, Belgien på 10, USA på 10 pct. osv. Med andre ord: Danmarks omkostningsudvikling på dette område er mere beskedne end en lang række andre landes. Jeg indrømmer, at Tyskland ligger noget under os.

Jeg kunne også tale om prisudviklingen. Vi synes stadig væk, at prisudviklingen er for stærk i Danmark. Vi er jo så pokkers bundet af den kendsgerning, at alt det, vi importerer, stiger kolossalt stærkt, mens det, vi selv producerer og selv eksporterer, ikke stiger nær så stærkt. Alligevel er prisniveauet i Danmark – nu siger jeg »kun« – steget med 10,7 pct., og sammenligner man med en lang række andre lande, ser man, at f.eks. Sverige, Norge, Italien, Frankrig, England og USA ligger imellem 11,2 og helt op til 20 pct.

Altså det skal med. Derfor er »vores besværlige økonomiske situation« helt sikkert besværlig og fyldt med problemer, og det er nødvendigt igen og igen at være ansvarsbevidst i den økonomiske politik. Relativt er situationen i hvert fald ikke helt så slem, som man vil gøre den til, og i hvert fald må man sige, at det måske er en fælles nedtur, som

hele vor del af verden er ude i. Det er det, vi skal søge at afværge og mildne så konstruktivt som muligt igennem den samlede økonomiske politik. Vi skal gøre det på en måde, så der er ro i samfundet, således at der ikke kommer voldsomme modsætninger i samfundet, således at f.eks. arbejdsmarkedet, hvor der jo godt kan være tilløb til det, alligevel holdes nogenlunde i ro. Det er det, som er lykkedes under den socialdemokratiske regering i samarbejde med forskellige partier.

Jeg skal også sige noget om begrebet udgiftsreform. Det skal kun være dette, at det jo lyder meget, meget smukt og flot, når hr. Christophersen og partiet venstre taler om en udgiftsreform. Hr. Bertel Haarder taler om, at det, det drejer sig om, slet ikke er noget med sociale nedskæringer, det er slet ikke noget med at spare, det er noget med at overføre milliardbeløb fra det offentlige til det private erhvervsliv. Jeg forstår godt tankegangen, og jeg kan et langt stykke ad vejen i og for sig være enig i, at det kan være nødvendigt og hensigtsmæssigt. Vi har jo også gjort nogle forsøg i denne retning med erhvervsfremmepolitik. Men at fremstille det, som om det ikke er voldsomme nedskæringer og besparelser, der ville blive konsekvensen af en såkaldt enkel, simpel overførelse af milliarder af kroner, det er simpelt hen en forkert måde at fremstille tingene på. Den passer ikke til sandheden.

Sådanne nedskæringer ville naturligvis betyde endnu mindre forbrug, endnu større nedgang i reallønnen. Det vil sige, at de virksomheder, det erhvervsliv, der tales om, ville miste noget af den hjemmemarkedsomsætning, som er forudsætningen for, at man også kan producere til eksport. Derfor er disse tings sammenhæng uhyre vigtig at understrege. I modsætning til det lidt glansbilledagtige billede, man giver os, ville det betyde endnu flere fallitter i en situation, hvor vi har tilstrækkeligt med risiko og farlig tendens i den retning.

Hr. Christophersen gjorde nogle bemærkninger om Midderrands valg til præsident i Frankrig. Om det har jeg kun at sige, at det er ikke rimeligt sådan over hals og hoved at tegne et billede af et Europa, der, på grund af at man har fået en ny præsident i Frankrig, udsættes for en vældig stor risiko. Jeg tror nok, hr. Christophersen nu maler fanden på væggen.

[Statsministeren]

I hvert fald kan det ikke bruges til at presse regeringen til over hals og hoved at køre frem med nye økonomiske indgreb – skal vi sige inden sommerferien eller i sommerferien. Regeringen skønner på nuværende tidspunkt, at vi har rimelig grund til – ikke at tage den med ro, fordi vi ingenting vil lave, men at afvente udviklingen i erkendelse af, at den fortsatte stramme økonomiske politik også med konstruktive beskæftigelsesindsatser, som vi er ved at aftale med forligspartierne, det er foreløbig det, der skal gøres på en afbalanceret og fornuftig måde.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Jeg vil gerne starte med at sige til hr. Bertel Haarder, at jeg faktisk er lidt ked af de bemærkninger, hr. Bertel Haarder gjorde om besparelser og besparelsesrammer og hele filosofien omkring udgiftsdæmpning. Jeg tror nemlig, at det fortsat er vigtigt, at vi holder os for øje, at forudsætningen for at få kræfter til at sætte ind i en samfundsstøtte på områder, der kan give os en bedre mulighed for økonomisk vækst i fremtiden, er, at vi er opmærksomme på fortsat at holde låget på de store, brede udgiftsområder. Derfor tror jeg, det er et emne, vi bør drage ind i en strategi for den fremtidige økonomiske politik, der skal føres, og jeg ville da være ked af, hvis hr. Bertel Haarder skulle stå af denne vogn.

Hr. Palle Simonsen talte om karaktergivning. Jeg er da glad for, at hr. Palle Simonsen afstod fra at bevæge sig ud i det. Det befrier jo mig for at gøre gengæld.

Der er ikke talmagi i det, vi beskæftiger os med, når vi har talt om besparelser, og når vi har talt om 8 mia kr. Jeg skal gerne medgive, jeg skal gerne gentage, at vi mangler en udfyldelse i størrelsesordenen 400 mill. kr. af de 8 mia kr., vi satte os som mål. Vi skal nok nå nogle af dem, men jeg vil ikke garantere folketinget, at vi når alle 400 mill. kr. Men oprigtig talt, når vi har sat os en målsætning om at nå 8 mia kr. og vi så står tilbage med en rest her, hvor vi har $\frac{1}{4}$ af året tilbage eller sådan noget, på kun 400 mill. kr., kan man så komme og sige, at dermed er sparepolitikken brudt sammen? Det er uden forbindelse med virkeligheden. Derfor skal jeg heller ikke gøre flere bemærkninger om det nu.

Jeg skal heller ikke gøre mange bemærkninger til hr. Askjær Jørgensen. Jeg forstod, at hr. Askjær Jørgensen er bekymret ved, at der er mennesker, der får en højere uddannelse. Efterhånden som talen skred frem, kunne man godt få indtryk af, at det måske var en bekymring for, at man skulle give sig til at analysere talens indhold og de økonomiske ræsonnementer, der lå deri. De kunne i hvert fald ikke stå for en nærmere prøvelse.

Jeg noterede mig også, at hr. Askjær Jørgensen tilsyneladende er blevet hårdt ramt af, at statsministeren ved en tidligere lejlighed har talt om tilbageskridtspartiet og reaktionen. Det er vel meget karakteristisk for fremskridtspartiet, at det er stort set samme reaktion, som når et barn siger til et andet: du er dum. Så siger det andet barn: du er også dum. Det var stort set et hovedindhold i hr. Askjær Jørgensens tale her, at ordet tilbageskridtsregeringen skulle nævnes, jeg tror 20 gange.

Jeg har, siden fru Ingerlise Koefoed spurgte mig herom, haft lejlighed til at se hr. Brems' indlæg i Sparekassen. Det har overskriften »Finanspolitik, opsparing og investering: teori«. Jeg synes, det er en udmærket fremstilling af, hvorledes en række komponenter virker sammen, og hvis man beslutter sig for at holde én komponent fast, hvordan en række andre ting så påvirkes af inflation, af andre ting. Som en indføring i disse ting synes jeg, den er udmærket, men der er intet operativt, og der er ikke nogen anvisning eller nogen anbefaling af, hvad man bør gøre. Jeg tror, de komponenter, der er nævnt heri, er ganske velkendte for os alle sammen.

Fru Ingerlise Koefoed bad mig om en kommentar til boligministerens udtalelser ved Realkreditrådets møde. Jeg tror, jeg vil nøjes med at tilslutte mig hr. Waldorffs synspunkter i denne sag. Jeg forstod, at hr. Waldorff mente, at denne kritik var overdrevet.

Til fru Ingerlise Koefoed skal jeg kun derudover sige, at dette med at tage nogle favorable lån i udlandet, det skal man passe på ikke at overfortolke. Vi har jo behov for at gå ud og tage lån i udlandet løbende, og vi henter selvfølgelig så favorable lån hjem, som det overhovedet er gørligt. Men her må man ikke glemme en ting, som jeg også var inde på i mit første indlæg. Vi har oplevet en situation, hvor det internationale renteniveau har bevæget sig og bevæget sig så stærkt, at

[Finansministeren]

det ligger på niveau med det danske. Vi oplever nu, hvorledes renten på de internationale lånemarkeder også er vokset ganske stærkt. Med de underliggende problemer, vi har i dansk økonomi, er der ikke mulighed for, at vi kan gå ud og hente lån med en sådan renteforskkel, at det kan give sig væsentligt udslag i den indenlandske rente.

Jeg vil gerne sige til hr. Niels Helveg Petersen, at jeg er meget enig i, at når vi skal se på de ting, der har givet resultater op gennem 1980 og 1981, så er der en række elementer, der spiller ind, herunder både kursjusteringerne og det, at energipriserne er blevet taget ud af pristallet. Ikke mindst den udvikling, vi har haft med dollarkursen, tror jeg, vi alle sammen kan glæde os over – ikke i forhold til vores private tegnebog, men set ud fra en samfundsøkonomisk betragtning.

Jeg er også enig i det synspunkt, at et af vore problemer op gennem 1970'erne var af politisk karakter. Problemet var, at man ikke for en flerårig periode kunne tilrettelægge en strategi og føre den ud i livet. Det er også på den baggrund, vi lagde vægt på i foråret 1980 at fremlægge en sådan flerårig strategi, og det lykkedes at finde tilslutning til hovedlinjen. Der blev gennemført nogle ændringer, bl. a. ændringer på det erhvervsskattepolitiske område og også på andre områder, men hovedlinjen blev fastholdt. Det er med samme udgangspunkt, vi har ført drøftelser i de seneste dage og uger. Vi har en forhåbning om – jeg mener også, at de udtalelser, der er fremsat i dag, kan give os forhåbning om – at det virkelig kan lykkes at føre denne strategi igennem, ikke alene for et enkelt år, men flerårigt.

Hr. Waldorff fortalte os, at man ikke kunne plukke håret af en skaldet. Det tror jeg vi kan være enige om. Jeg vil gerne bruge en anden vending og sige, at man kan heller ikke leve af at klippe hinanden – i hvert fald ikke alle sammen. Der er ingen tvivl om, at vi har brug for, at mange af os er beskæftiget med at yde service over for hinanden, men det er sandt, at vi ikke alle kan have den opgave. En del af befolkningen må være beskæftiget med fremstilling, med produktion af varer, og det er vigtigt, at vi har en betydelig fremstillingssektor. Det er også på den baggrund, en styrkelse af fremstillingssektoren er et vigtigt element i det flerårige handlingsprogram.

Jeg vil gerne sige, at det ikke er tilrettelagt ud fra en filosofi om, at højkonjunkturen, som vi oplevede den i 1960'erne, vender tilbage. Vort handlingsprogram er tilrettelagt ud fra, at vi i de nærmeste år vil opleve en overordentlig svag vækst i den internationale økonomi, men det er også tilrettelagt ud fra, at problemerne ikke løses af andre, men at vi må løse dem selv.

Jeg skal sige til hr. Flygaard, at jeg er helt uenig i betragtningerne om de virkninger, der efter hr. Flygaards opfattelse ville fremkomme ved en frigivelse af kronen. Jeg tror, vi har haft og fortsat vil have en betydelig fordel af at have en stabilitet omkring kronen, og jeg noterede mig med megen tilfredshed, at hr. Christophersen brugte udtrykket »fastholde kronens stabilitet«. Det er jo rigtigt, at en af de ting, vi har oplevet i det sidste halvandet års tid, er en usædvanlig ro omkring den danske krone.

Derpå skal jeg vende mig til ordføreren for forslagsstillerne. Jeg er lidt ked af det på hr. Ellemann-Jensens vegne, for hovedtemaet plejer jo at være dette med konkurrenceevneforbedringen – det plejer at være hovedangrebspunktet, når vi skal diskutere den økonomiske politik her – og så oplever hr. Ellemann-Jensen, at Industrirådet i går offentliggør sin halvårsprognose, som bekræfter konkurrenceevneforbedringen. Hertil siger hr. Ellemann-Jensen: ja men det er da i hvert tilfælde ikke regeringens fortjeneste, det er ikke regeringens fortjeneste alene. Jeg kan sige, at Industrirådets hr. Puggaard, som udtaler sig om prognosen til Børsen, giver regeringens æren for halvdel af konkurrenceevneforbedringen. Da den i 1980 var en 6–7 pct., er vi faktisk rimeligt tilfreds med at få tildelt halvdel af æren for den, for det mål, vi satte os, var faktisk en konkurrenceevneforbedring i størrelsesordenen 2–3 pct.

Jeg synes, hr. Puggaard overser, at en del af forudsætningerne for, at vi har kunnet udnytte også den konkurrenceevneforbedring, der kommer i kraft af de kursjusteringer, der ikke skyldes en politisk beslutning i Danmark, en del af forudsætningen for, at vi har kunnet udnytte dem og dansk industri har kunnet udnytte dem, er indeholdt i beslutninger, vi har truffet, og i den politiske stabilitet, der er et resultat af aftalen af maj sidste år.

[Finansministeren]

Hr. Ellemann-Jensen må finde nogle andre punkter og siger så: underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet må vi så ophøje til at være et lige så stort problem som underskuddet med hensyn til beskæftigelse og underskuddet på handelsbalancen. Jeg har bestridt det, og jeg må faktisk tro, at det også vil blive bestridt af hr. Ellemann-Jensens formand. Vi har i hvert fald lige hørt hr. Christophersen være oppe og fortælle os, at man fra venstres side er parat til at yde et tocifret milliardbeløb i støtte til erhvervslivet. Det hurtige resultat heraf er et stærkt stigende underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet.

Hvis man i øvrigt troede, at en sådan massiv, generel udpumpning af midler til erhvervslivet kunne absorberes og kunne sætte produktion i gang, som kunne afsættes på det meget afsvækkede internationale marked, så er det klart, at så kunne man også leve med, at man over en kortere periode havde et større underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet. Det vil automatisk blive følgen af en foranstaltning af denne karakter.

Jeg skal skynde mig at sige til hr. Christophersen, at jeg noterede mig selvfølgelig også de tilsluttende bemærkninger om en udgiftsreform. Jeg minder om, at det jo er en udgiftsreform, der skal køres ind over en årrække, og hertil kommer, at jeg ikke tror på, at det vil være muligt at gennemføre en nedskæring med et tocifret milliardbeløb på de offentlige udgiftsbudgetter, uden at det vil få virkning på ledigheden, uden at det vil føre til, at der er en anden post på de offentlige udgifter, der vil vokse, som hr. Flygaard var inde på. Jeg er selvfølgelig helt opmærksom på, at omkring 4 mia kr. af venstres besparelser skal hentes hjem netop på arbejdsløshedsdagpengene, og at der derfor med et stigende antal ledige ikke bliver en parallel vækst i tallet. Men jeg tror ikke, man kan komme uden om, at en så massiv nedskæring som den, der er lagt op til fra venstres side, automatisk vil give sig udslag i højere ledighed.

Her klinger det noget hult, når hr. Bertel Haarder siger: ja men det, vi vil fra venstres side, er selvfølgelig at lave besparelserne dér, hvor det ikke har beskæftigelsesmæssige virkninger. Jeg skal bestemt ikke anfægte, at det er en intention fra venstres side, men jeg vil i

høj grad sætte spørgsmålstegn ved, om det lader sig gøre. Ja, jeg vil sige, det er ikke gørligt, som venstre har lagt op til, med en reduktion af de kommunale udgifter på 4,6 mia kr. Det skulle efter forslaget af 20. oktober 1980 være allerede i 1981, men lad os nu sige, vi ser på det for 1982's vedkommende. Det lader sig ikke gøre, uden at det betyder flere ledige og flere dagpengeudgifter.

Derefter siger hr. Ellemann-Jensen: vi har i hvert fald klaret os dårligere end andre lande. Her må man rejse spørgsmålet: på hvilke felter, og hvilke lande drejer det sig om? Hvis vi holder os til det, som har været hovedtemaet i hr. Ellemann-Jensens indlæg, underskuddet på de offentlige finanser, så er det rigtigt, at det er vokset i Danmark. Lad os kigge over Sundet, hvor der nu i nogen tid har været en borgerlig regering bestående af 3 partier. Her er situationen den, at mens vi i 1980 havde et underskud på 18 mia kr. eller 5 pct. af bruttonationalproduktet, havde man i Sverige et underskud på 58 mia kr. eller 11 pct. af bruttonationalproduktet. Man kunne selvfølgelig sige, at det nok var noget, der skyldtes den socialdemokratiske regering, man havde tidligere, og det ville nok forandre sig i 1981. Men hvordan ser budgetterne ud? De ser sådan ud, at der for 1981 er budgetteret med et underskud på 75 mia kr., hvor vi har en stigning til de 27 mia kr. Det er en klar understregning af det, jeg sagde i mit første indlæg, at de problemer, vi står med, at krisen lægger et kolossalt pres på de offentlige finanser, også er gældende i verden omkring os.

Det kan selvfølgelig være betalingsbalanceunderskuddet, hr. Ellemann-Jensen tænker på. Her vil jeg godt bede hr. Ellemann-Jensen slå op i det kapitel, som jeg har udleveret af den budgetredegerelse, der snart udkommer. I kapitel 3, afsnit 2, side 12, har vi stående en oversigt over, hvordan betalingsbalancen har udviklet sig i en række lande i 1980. Vi har ikke nogen gunstig situation på betalingsbalancen, og derfor er det, jeg taler om her, ikke et skønneri, det er ikke et forsøg på at sige, at her går det godt, vi har ikke nogen store opgaver. Men det, jeg forsøger at sige, er, at den fremstilling, oppositionen prøver at give, ikke holder. Hvis man ser på denne tabel, som hr. Ellemann-Jensen nu har fundet frem, vil man dér se, at vi er et af de få lande, som det lykkedes for i 1980 un-

[Finansministeren]

der de overmåde ugunstige vilkår, vi måtte arbejde under, at få en formindskelse af betalingsbalanceunderskuddet såvel målt i milliarder som målt i procent af bruttonationalproduktet. Jeg går ud fra, at det er denne regerings handlinger, som hr. Ellemann-Jensen kritiserer, og ikke den tidligere regerings.

Jeg vil også godt minde om, at vi jo har været i en situation, hvor vi, på trods af de besværligheder, vi har at slås med, samtidig har været i stand til, hvis vi måler det over den sidste 5-årige periode, at skaffe flere i beskæftigelse. Også det er i modsætning til en lang række andre lande. Vores resultat er i hvert fald bedre. Det kan man bl. a. se i samme afsnit 3.2.11.

Jeg skal ikke forlænge denne debat. Jeg har med tilfredshed noteret, at der er en række partier, der har erklæret sig parate til fortsat at drøfte mulighederne for at følge de ting op, vi har sat i gang, fortsat at drøfte muligheden af at videreudvikle og videreudbygge de politiske beslutninger, der blev truffet i maj sidste år, og som jo er blevet fulgt op nogle gange undervejs, når der har vist sig behov for det, hvad enten det så har været enkelte erhvervsgrupper, der har haft et særligt behov, eller det har været et særligt pres på den kollektive trafik, der har gjort, at vi har måttet træffe nye økonomisk-politiske beslutninger.

Jeg skal slutte med at sige, at jeg på baggrund af debatten her er ked af, at der ikke var klare signaler fra venstre og konservative om en større vilje til at arbejde med, men jeg noterer med tilfredshed, at der var en række partier, der sagde, at det er besværligt, det er ikke nogen let opgave – det sidste skal jeg helt bekræfte – men vi er parate til fortsat at drøfte mulighederne for videreførelse.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Det var egentlig til statsministeren, jeg havde en kort bemærkning, men jeg kan såmænd også sige nogle ord til finansministeren, for han gjorde sig skyldig i nogle af de samme vildfarelser.

Jeg er enig med statsministeren i, at det er rigtigt at understrege, at der skal være sammenhæng i tingene, men det er en meget forpligtende udtalelse at fremsætte. Det forudsætter jo, at man selv lever op til det. Jeg

mener ikke, at der er sammenhæng i statsministerens argumentation, når han siger, at efter regeringens opfattelse er der ikke brug for yderligere stramninger, og derfor må man afvise venstres forslag, for det er jo slet ikke det, vi kommer og foreslår. Det, vi foreslår, er, at man flytter meget betydelige ressourcer væk fra den offentlige sektor over til det private erhvervsliv, så vi dermed får sat gang i produktion og beskæftigelse i betalingsbalanceerhvervene, og så vi ad den vej får rettet op på statsfinanserne.

Det er ikke en primitiv besparelsetankegang, hvor vi bare vil gå ud med en økse eller en sav og hugge noget af her og dér og så lægge pengene ned i statskassen. Vi har jo set så mange beviser på, ikke mindst i det sidste halve års tid, hvad det kan føre til af misforståelser. Nej, vi ønsker at flytte om på ressourcerne i det danske samfund, fordi vi ser det som et middel til – formentlig det eneste middel til – at formindske både vores betalingsbalanceproblemer, vores beskæftigelsesproblemer og vores statsfinansielle problemer.

Men jeg konstaterer altså på grundlag af statsministerens fremstilling af regeringens tankegang, at regeringen og de partier, som støtter dens politik, går ud fra som en given ting, at man roligt kan lade folketingssamlingen slutte uden at tage nogen initiativer på landbrugspolitikens område. Vel, så må det erhverv jo vente til oktober-november. Der bebudes heller ikke nogen yderligere initiativer, hvad angår industri og håndværk og de andre byerhverv. Jeg forstår, at man vil videreføre det, der er, men man vil ikke gøre noget for at formindske den krise, dette erhvervsliv er inde i. I konsekvens af det er der heller ikke tale om yderligere besparelser – og slet ikke om udgiftsreformer.

Jeg mener, det er en meget farlig kurs, man bevæger sig ud på, men jeg da glad for, at statsministeren her i dag bekræfter, at det lige præcis er regeringens filosofi.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg synes, hr. Christophersen skylder os en lidt mere præcis anvisning på, hvad man mener med at flytte ressourcer. Det lyder knagende godt. Jeg er meget sikker på, at hvis hr. Christophersen skal flytte ressourcer, så får han brug for den økse og den sav og alle

[Statsministeren]

de andre instrumenter og værktøjer, der nu engang skal til for at skære meget dybt i den offentlige sektor. Hvor er det så, man vil skære? Jeg tror ikke, jeg får noget svar på det i dag. Man holder sig åbenbart alene til dette med at flytte ressourcer. Det er vel ikke arbejdskraftressourcer, for dem er der jo nok af, så det er jo ikke det, der er problemet.

Hr. Christophersen gentager, at han altså må konstatere, at regeringen ingenting vil foretage sig; vi vil bare – det blev ikke sagt på den måde – roligt holde sommerferie. Ja men der er gennemført og der er tilrettelagt en økonomisk politik, som måske ikke er helt færdig endnu, men som rent faktisk er under udvikling og aftale mellem forligspartierne, og den er altså lavet med forligspartierne, fordi venstre simpelt hen har holdt sig udenfor. Venstre vil hellere være udenfor og tale om flytning af ressourcer, men vil ikke sige et klap om, hvad dette præcist indeholder.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Det afhænger selvfølgelig meget af, hvor god tid spørgerne har til at sætte sig ind i vores forslag, det indrømmer jeg. Men vi har altså fremsat tre beslutningsforslag, nr. B 8, fremsat den 14. oktober, nr. B 27, fremsat den 22. oktober, og nr. B 29, fremsat den 23. oktober. Der står det hele. Det er så langt, at jeg ikke engang ved brug af normal taletid i første omgang var i stand til at læse det op. Men da ministre har ubegrænset taletid, kan vi måske på et senere tidspunkt tage en diskussion om det.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Nå, det var det, hr. Christophersen mente med at flytte ressourcer. Punkt for punkt, hvis vi går det igennem, er det nedskæring på nedskæring, det er arbejdsløshed på arbejdsløshed. Det tror vi altså ikke på er metoden.

Vi vil godt acceptere, at det er rimeligt i et vist omfang – og måske på somme områder i et betydeligt omfang – at flytte ressourcer, for nu at bruge det smukke begreb. Det er det, vi har gjort med en betydelig erhvervsfremmepolitik, som også har vist sig at give positive resultater, øget eksport i faste priser og en mindskning af vores import i faste pri-

ser. Det er sagen. Der er sket et skred dér, og det har været nyttigt. Men der er altså en grænse for, hvor langt man kan gå i den art af politik. Vi fortsætter den et stykke ad vejen, men de forslag, venstre dér har fremsat, er urealistiske, og de indeholder også adskillige direkte asociale elementer. Det er ikke os.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Ja men så var det jo rigtigt, når jeg konstaterede, at nu synes regeringen ikke, der er grund til at gøre mere.

Formanden:

Så starter vi på anden runde. Hr. Camre har bedt om ordet. Undskyld, det bliver først ordføreren for forespørgerne, hr. Ellemann-Jensen. Det gør vist ikke så vældig meget, hvilken rækkefølge man kommer i.

Ellemann-Jensen (V):

Ordnung muss sein. Jeg skal gøre det kort, for vi har jo et vist hensyn at tage til de varme hveder i de mange små hjem.

Jeg stillede finansministeren en del spørgsmål i mit tidligere indlæg. Finansministeren valgte desværre ikke at besvare disse spørgsmål. I stedet for kastede finansministeren sig ud i en pletvis gengivelse af tal, hentet fra diverse publikationer, til beskrivelse af, hvor tåbeligt det dog var, at jeg talte om, at Danmark havde klaret sig ringere end alle andre under krisen. Jeg kunne finde andre tal, som kunne smides i hovedet på finansministeren. Jeg kunne komme med tal for, hvor stor udlandsgælden er pr. indbygger, hvilket er et ganske rimeligt tal at bringe i anvendelse. Jeg kunne komme med tal for væksten i den offentlige sektor, beskæftigelsen i den offentlige sektor og mange andre tal, men oprigtigt talt, det tjener dog vist ikke rigtig til noget.

Jeg skal dog medgive finansministeren, at det er rimeligt at kigge over Sundet og undre sig over, at dér sidder altså en borgerlig regering, der tilsyneladende klarer sig så skidt. Det skal jeg selvfølgelig som tilhørende et liberalt, borgerligt parti i Danmark være den første til at ærgre mig over. Jeg er sikker på, at svenskerne får deres straf på et eller andet tidspunkt. Hvis ikke de får en Glistrupbevæl-

[Ellemann-Jensen]

gelse på et eller andet tidspunkt, så kluntet de har båret sig ad, så er der ingen retfærdighed til.

Ministeren henviser til, at nogle af de resultater, som jeg var så kritisk over for, må stamme fra SV-regeringen, og siger, at det vel ikke kan være min mening at kritisere den. Jo, hr. finansminister. Det er sandelig min mening. Årsagen til, at venstre ikke længere sidder i den regering, var jo lige præcis, at den regering ikke viste sig at være i stand til at opnå nogle bedre resultater end dem, der kom.

At ministeren lod mine spørgsmål ligge, kan jeg sådan set godt forstå. Det må ikke være særlig rart at skulle besvare spørgsmålet om, hvad det allerede nu koster os at refinansiere den vældige indenlandske og udenlandske gæld, som vi slæber rundt på. Det kan heller ikke være særlig rart at svare på mit spørgsmål om, hvilke kommunale skattestigninger man kan tænke sig bliver nødvendige. Jeg venter også med spænding på at få en besvarelse vedrørende bloktilskuddenes udvikling. Det må ministeren forholdsvis let selv kunne regne ud med de oplysninger, han har mulighed for at trække på fra de afsnit af budgetredegørelsen, som vi andre venter på med spænding endnu. Endelig er der 64.000 kroners spørgsmålet: Vil ministeren helt afvise, at det finanslovsforslag, han kommer med om få måneder, kan indeholde et DAU-underskud på et sted mellem 35 og 40 mia kr., og hvis ikke, hvad er det så for en størrelsesorden af skattestigninger, ministeren har i posen til os til efter kommunevalget for at undgå det underskud? For besparelser er man jo ikke indstillet på at gå ind på.

Refinansieringsomkostningerne kan måske også uddybe den diskussion om ågerkarle-renter, som statsministeren lagde op til. Når statsministeren råber ågerkarl efter landbrugsforskellige virksomheder, så er vi et par stykker, der har sat vore sparepenge i statsobligationer, der også må føle os som ågerkarle. Jeg føler mig dybt berørt af den beskyldning, statsministeren smed ud der.

Det hele er ikke så slemt, som man vil gøre det til – det er det gennemgående tema fra ministrene, og det er desværre også et tema, som regeringens støttepartier anslår. Jeg undrede mig noget over, hvilken filosofi der lå bag hr. Chr. Christensens enten/eller-spørgsmål. Hr. Chr. Christensen sagde: ja, vi må jo

vælge mellem enten at få et større underskud på statsfinanserne eller at få et større underskud på betalingsbalancen. Godt nok er det længe siden, jeg har lært økonomi, men så vidt jeg husker, var sammenhængen dog den, at de to underskud fulgtes ad. Det er altså en forkert valgsituation, man har bildt hr. Chr. Christensen ind at han står over for. Man kan kun beklage, hvis han er gået ind i et forlig med den opfattelse af tingene.

Formanden:

En kort bemærkning til hr. Erhard Jakobsen. Nu prøver vi ellers nogenlunde at holde turen her i anden omgang.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er naturligvis ikke for at tage hævn fra tidligere i dag, men alene fristet af bemærkningen om, at det er længe siden, at hr. Ellemann-Jensen har læst økonomi. Det kan ikke være så længe siden, at hr. Ellemann-Jensen ikke kan huske, at i 10–15 år havde Danmark hvert år et overskud på statsregnskabet, men et underskud på betalingsbalancen. Disse ting kan altså ikke umiddelbart hænge sådan sammen, som det fremgik af hr. Ellemann-Jensens svar her i dag.

Camre (S):

Jeg skal gøre nogle bemærkninger til ordførernes indlæg i første runde og først sige til hr. Bertel Haarder, at jeg ikke rigtig helt forstod hr. Bertel Haarders økonomiske filosofi. Hr. Bertel Haarder ville overføre ressourcer fra den offentlige til den private sektor uden at dæmpe forbrugsefterspørgslen; det skulle give noget, der blev betegnet som en positiv finansreaktion, og meromsætningen i den private sektor skulle give øget beskæftigelse. Jeg er ikke rigtig klar over, hvordan denne mystiske finansreaktion opstår, men hvis man i stedet for at lade det offentlige give 1 mia kr. ud lader de private give 1 mia kr. ud, så bliver der altså ikke mere beskæftigelse af det. Jeg vil tværtimod sige, at alle analyser, vi har, viser, at det offentlige forbrug har et mindre importindhold end det private forbrug.

Hr. Palle Simonsen var inde på nogle betragtninger om, at nedskæringer i de offentlige investeringer i kommuner og stat skabte

[Camre]

ledighed på de pågældende områder – i stedet for at man altså dér havde en sund og produktiv beskæftigelse. Det er jo en ganske morsom betragtning at høre fra den konservative ordfører, i betragtning af at det konservative folkeparti ved de seneste finanslofstemninger har stået med et ønske om langt kraftigere nedskæringer end dem, som socialdemokratiet har kunnet gå med til. Jeg synes, det er bemærkelsesværdigt, at hver gang vi kommer til realiteter i relation til besparelspolitikken, er der ikke grænser for overbuddene – og den samtidige kritik af, at det har så forskrækkelige virkninger, som det har. Ja men det må man da vide, når man kommer med disse forslag.

Hr. Askjær Jørgensen var inde på nogle betragtninger om, at man skulle have eksporten op, og at man skulle have renten halveret og en hel masse andre gode ting. Jeg fornemede, at det var forskellige ønskemål, som man bare kunne plukke ned fra træerne, for dér hang de frit tilgængelige. Nu forstod jeg, at hr. Askjær Jørgensen aflagde besøg i cirkus – der var vist noget med en russisk stats-cirkusklovn – så forstår jeg meget bedre hele denne vidunderteori. Det må være for mange trapeznumre, der har gjort indtryk på hr. Askjær Jørgensens filosofi.

Fru Ingerlise Koefoed var tilsvarende inde på en kritik af, at vi sparede, og sagde, at det offentlige serviceniveau ikke var godt nok. Det blev ledsaget af, at fru Ingerlise Koefoed ikke kunne begribe det ene og det andet i denne politik. Jeg forstod egentlig ikke rigtig, hvad det var, fru Ingerlise Koefoed ikke kunne begribe, for de mål og de midler, som fru Ingerlise Koefoed derefter anbefalede, var identiske med den socialdemokratiske krisepolitik.

Jeg vil gøre nogle enkelte bemærkninger til fru Ninna Pedersen, som sagde, at det ikke kunne være rigtigt, at jeg hævdede, at det ikke var datafejl – eller, som det kaldes, regnefejl – i socialindkomstbegrebet, der havde været fremme i debatten for nylig. Jeg vil gerne sige, at der er tale om to forskellige ting. Ét er, at man indfører et andet indkomstbegreb for tildelingen af sociale ydelser. Noget andet er, at man regulerer på nogle takster. De fejl, der opstod, drejede sig faktisk om beregningsgrundlaget for taksterne, de har intet som helst at gøre med fejl i selve socialindkomstbegrebet. Jeg forstod, at

fru Ninna Pedersen savnede konsekvensberegninger og mente, at den slags ikke blev udført, og fordi man ikke udførte dem, lavede man noget, der var forkert, satte noget, der var forkert, i gang. Jeg må sige, at det var lige det stik modsatte, der skete. Man fandt ud af ved en konsekvensberegning, at disse ændringer ikke holdt det, som var beregnet, og det, der var planlagt, og derfor stillede man ændringerne i bero indtil videre.

Hr. Christophersen sagde, han havde det indtryk, at nu skulle der ikke gøres mere for landbrug og for håndværk og industri osv. Jeg fremsatte her under mit første indlæg et forslag om motiveret dagsorden. Det forslag indeholder ikke bare et ønske om at fortsætte, men også om at udbygge den økonomiske politik, som blev lagt frem sidste år, og det er faktisk hensigten.

Jeg vil godt sige yderligere, når hr. Christophersen siger, at der skal et tocifret milliardbeløb til for alene at løse landbrugets gældsproblem ... (*Protester fra Christophersen (V)*) ... ja, det skulle måske også tjene andre erhvervsmæssige formål ... at et sådant tocifret milliardbeløb skal altså skaffes et sted fra. Jeg forstår, det skal skaffes primært ved de sociale nedskæringer, der er indeholdt i de beslutningsforslag, som er fremsat her fra venstres side. Det vil ikke gavne klimaet i Danmark at gennemføre ændringer af den art, og jeg må advare imod en så asocial politik.

Formanden:

Nu skal vi passe på, at anden omgang ikke hugges helt i stykker, for det er i forvejen korte bemærkninger fra ordførerne. Hr. Christophersen har ordet for én kort bemærkning, og så går vi videre til hr. Bertel Haarder – uden hensyn til, hvad der bliver sagt, havde jeg nær sagt.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Jeg er ked af, at det skal gentages over for hr. Camre for tredje gang, at det, jeg talte om, var den samlede erhvervslettelsespolitik.

Formanden:

Efter en direkte henvendelse må vi vel tage hr. Camre først. Det er jo ikke mit ansvar, at medlemmerne ikke kommer hjem.

[Formanden]

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Nu går et tocifret milliardbeløb jo fra 10 til 99, så det er jo et vidt begreb, hr. Christophersen her er inde på, men jeg forstår, at med de ønsker, som fremlægges fra venstres side om overflytning fra den offentlige sektor til den private sektor, er der tale om at trække de skel i befolkningen, som jeg i mit første indlæg advarede så kraftigt imod. Det understreges af, at det, man ønsker at skære ned på, fremfor noget er sociale overførselsindkomster. Jeg advarer mod en sådan politik.

Bertel Haarder (V):

Sagen er så alvorlig, at jeg synes, vi skal lade være med at misforstå hinanden. Hr. Camre citerede mig for, at jeg skulle have sagt, at vi ikke ville dæmpe den samlede forbrugsefterspørgsel. Jeg ved ikke, hvad det er for et nyt ord, der er kommet ind i nationaløkonomien: forbrugsefterspørgsel. Det var i hvert fald ikke det, jeg sagde. Jeg sagde: den samlede efterspørgsel – som består af både forbrug og investeringer. Det, det drejer sig om, er, at vi vil overføre ressourcer fra offentligt forbrug til private investeringer. Så enkelt er det. Man kan altså godt spare på det offentlige uden at stramme den samlede efterspørgsel. Det er mærkeligt, at både statsministeren og finansministeren og hr. Camre misforstår os på det punkt.

Man kunne måske næsten fristes til at tro, at man slet ikke har drøftet disse ting i forligspartiernes kreds. Har man ikke overvejet den tanke, at vi står med en statslig sektor, som vokser med 3 pct. ud over stigningerne i arbejdsløshedsunderstøttelse både i 1980 og igen i 1981, og at muligheden, vi burde gribe, var at standse denne vækst og i stedet få en minusvækst og lade erhvervene nyde godt af den efterspørgselsmulighed, som derved frigøres? Har man slet ikke drøftet det ud fra disse begreber? Man skulle tro det, eftersom venstres og konservatives synspunkter her slet ikke kan forstås, så de kan blive debatteret på deres præmisser.

Men måske er det reelle i sagen det, som hr. Camre var inde på til sidst, og som statsministeren også var inde på, at de spareforslag, vi fremsætter, vil man ikke være med til. Vel, det er da reel tale, at man foretrak-

ker, at vi kører videre, at den basis for alle vore velfærdsgoder, som er det danske erhvervsliv, yderligere eroderes. Ja men det er da reel snak, at det er det, man vil. Så er vi inde ved sagens kerne.

Men så må man sandelig også spørge forligspartierne, om de ikke kan se, at der er brug for at presse regeringen til at forstå, at nu må det offentlige altså give plads, for at det, der skal bære samfundet, kan få lov at vokse sig stærkt igen. Det drejer sig altså om en offentlig sektor, der – eksklusive dagpenge – er vokset med 3 pct. om året de to sidste år på trods af alle spareaftalerne.

Jeg vil gerne spørge hr. Niels Helveg Petersen, om han vil benægte, at øget indtjening i erhvervslivet, som uundgåeligt vil blive følgen af venstres og konservatives forslag, vil føre til større investeringer og større beskæftigelse i erhvervslivet. Det kan man nemlig ikke benægte, det har Industrirådet klart dokumenteret, og det følger også af finansministerens oplysninger til politisk-økonomisk udvalg både i 1979 og i 1980. Jeg er sikker på, at vi kan få det bekræftet igen.

Det kan altså ikke benægtes, at man kunne gøre noget for at øge erhvervsinvesteringerne og den private beskæftigelse og derved styrke vores velfærdsgoders grundlag. Det kan ikke benægtes, men det er regeringen, der ikke vil, fordi man taler om skel i befolkningen og nedskæringer osv. Så er vi tilbage i en helt traditionel socialdemokratisk problematik. Den vil jeg bede især forligspartierne om at tænke lidt på.

Når hr. Niels Helveg Petersen siger, at opgør med regeringen ikke hjælper, for det har vi prøvet så tit i 1970erne, så må vi altså minde om, at takket være hr. Niels Helveg Petersen er bolden altså havnet hos regeringen hver gang, hvorefter de radikale, hvad der næsten er værre, har undladt at stille krav til regeringen. Hvis der er nogen, der er skyld i, at det er gået sådan i 1970erne, så er det vel i virkeligheden de radikale. De kan ikke gøre for, at de er anbragt i denne magtfulde situation, men det giver dem altså et ansvar, som de efter vores mening ikke har levet op til.

Palle Simonsen (KF):

Efter de taler, vi har hørt her i eftermiddag fra statsministeren og fra finansministe-

[Palle Simonsen]

ren, kan vi nu om lidt trygt tage hjem til de varme hveder. Der er ingen problemer. Når vi ser på den almindelige økonomiske udvikling, er der mange tegn, der peger i positiv retning. Der er tale om en forbedring af konkurrenceevnen, der er tale om en forbedring af betalingsbalanceudviklingen osv., og det har alt sammen sit udspring i den epokegørende indsats, som blev startet i forbindelse med det økonomiske forlig i foråret 1980. Det er vel stort set det, der er statsministerens og finansministerens konklusion. Man har sandelig taget hårdt fat på besparelser, og man har, som finansministeren har sagt det nu mange gange, sparet 8 mia kr. i 1981, så man skal ikke komme og bebrejde regeringen noget som helst. Det er åbenbart kun surhed, som præger især venstre og det konservative folkeparti. Sådan kunne debatten egentlig godt opfattes, og sådan vil den nok meget ofte blive opfattet af mennesker, som kun følger den overfladisk.

Finansministeren prøvede ind imellem at lægge nogle alvorlige sentenser ind, som giver indtryk af, at man godt er klar over, at der er nogle problemer. Men det, der trods alt står som den konklusion, jeg gerne vil tillade mig at drage her, inden vi slutter debatten, er, at man nok indrømmer, at der er nogle problemer, men der er faktisk ingen forslag til løsning af dem – ud over at der naturligvis skal vedtages en finanslov, og at beskæftigelsesplanerne, som de er startet i 1981, skal fortsætte de næste par år. Det er faktisk de eneste nye tiltag, der er tale om.

Jeg skal slet ikke begynde at gå ind i en diskussion om alle de procenter, alle de sammenligninger med andre lande osv., som har været inde i billedet, for det vil tage mange timer at komme til bunds i det. Men jeg vil godt sige, at der er i hvert fald én ting, som bliver klarlagt ved denne debat, og det er, at en socialdemokratisk politik og den politik, vi andre søger at lægge op til, er forskellig – og meget forskellig. Det synes jeg skal klargøres tydeligere, end det har været før. Det er ikke et spørgsmål om, om man vil være positiv over for, hvad regeringen lægger frem, eller man ikke vil være det. Det er et spørgsmål om, at man har to forskellige holdninger til, hvordan problemerne skal løses. Når vi taler besparelser, siger regeringen: der kan ikke gennemføres flere besparelser end dem, vi har foreslået. Nej, det kan

der ikke, hvis man er socialdemokrat, men det kan der godt, hvis man er konservativ. Vi kan lige så godt gøre op, at når det drejer sig om indkomstoverførsler eksempelvis, har vi en anden holdning til problemerne. Problemerne kan naturligvis løses ud fra vores ideologiske målsætning, derom kan der ikke være nogen tvivl, men de løses ikke i samarbejde med socialdemokratiet, de klares i virkeligheden alene i et samarbejde mellem de partier, der har en anden holdning. Det synes jeg måske nok vi skulle markere noget stærkere.

Dermed kan jeg heller ikke undlade nogle bemærkninger til i hvert fald to af forligspartierne, nemlig kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne.

Hr. Chr. Christensen sagde bl. a., at han principielt var enig i, hvad venstre og det konservative folkeparti i dag havde sagt, men han var bange for, at den politik alligevel ville resultere i for stor arbejdsløshed, i et voksende betalingsbalanceunderskud osv. Vil det sige, at hr. Chr. Christensen ikke selv tror på den politik, som man har som idégrundlag? Det må i hvert fald være den konklusion, vi andre må drage. Man må vælge den ene eller den anden vej.

Til hr. Erhard Jakobsen vil jeg sige, at det naturligvis er rigtigt, at mange andre lande i Vesteuropa har vanskeligheder med at løse problemerne, og det er naturligvis også rigtigt, at der ikke er nogen patentløsninger, men for os at se – og det har noget at gøre med de mere principielle ting, som jeg nævnte før – er det meget svært at få øje på et vesteuropæisk land, som i den grad har udvidet den offentlige sektor og i den grad har lagt en dyne over den private sektor, som Danmark har gjort det. Det er for så vidt det, vi påpeger som det afgørende problem. Vi tror ikke på, at man kan hekse med betalingsbalancen eller med arbejdsløshedstallet, men vi tror under alle omstændigheder på, at hvis man fører en politik, som i øvrigt i sin idé er identisk med den, som hr. Erhard Jakobsen forfægter på mange andre områder – ikke på det økonomiske, men på alle andre områder – så kan vi løse problemerne på en bedre måde.

Jeg synes, det er værd at hæfte sig ved, at både hr. Chr. Christensen og hr. Erhard Jakobsen i dag, efter at de har lagt røgslør ud over den økonomiske situation, har brugt

[Palle Simonsen]

megen tid til at forklare, hvad der egentlig var deres idé, for hr. Chr. Christensens vedkommende med hensyn til familierpolitikken, for hr. Erhard Jakobsens vedkommende omkring holdningen til arbejde, til at tjene penge. De punkter, vi er enige om, blev der lagt megen vægt på. Det tager jeg som udtryk for, at det måske var bedre, at vi søgte at slå kræfterne sammen omkring løsningen af den fællesopgave, som jeg ikke tror at socialdemokratiet magter.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige tak til venstre og konservative, fordi de har rejst debatten her i dag. Jeg mener, at den økonomiske situation i Danmark er så alvorlig, at der godt kan være behov for, at vi drøfter den. Selv om vi nu har skullet stå model til igen, at socialdemokratiske ministre og ordførere står skråsikkert op og siger, at man har fuld kontrol over tingene, går vi stadig væk bort herfra med fornemmelsen af, at socialdemokraterne ikke aner, hvad de skal stille op med det hele.

Hr. Camre mødte op med et sikkerhedsnet allerede i morges, fordi man var bange. Man mødte op med en afværgedagsorden med 4 hjørnepæle på, med bogstavbetegnelsen A, B, Q og M. Jeg synes, det er trist, det er nedværdigende, at man straks skal møde op som sådan et bange parti, som en bange regering, og møde op med en afværgedagsorden. Det indebærer jo, at vi ikke kan få lejlighed til at stemme for det dagsordensforslag, hr. Ellemann-Jensen har fremsat, men hvis vi havde kunnet få lejlighed dertil, havde vi naturligvis stemt for det. Vi har undladt at fremsætte et dagsordensforslag, for vi sidste inden tiden, at socialdemokratiet var så bange, at de nok skulle medbringe en afværgedagsorden, når de kom herved.

Jeg kan så bruge resten af tiden til at afsløre lidt om hulheden i socialdemokratiet. Vi har jo denne her BX-plan, som man har pralet så meget af på det sidste. Den har arbejdsministeren hævdet ingenting kostede. Så vil jeg gerne spørge finansministeren, hvorfor den står opført med 200 mill. kr. i det seneste notat af 7. maj. Det er trist, hvis hr. Chr. Christensen ikke har tid til at være til stede her. Det er også trist, hvis hr. Chr. Christensen ikke hørte, at statsministeren indrømme-

de, at renten var steget 1 pct., for hr. Chr. Christensen brystede sig jo af, at man havde fået diskontoen ned med 2 pct., men statsministeren fortalte altså, at det var gået den anden vej.

Jeg bemærkede også, at statsministeren over for hr. Christophersen erklærede, at det dér med arbejdsløshed på arbejdsløshed på arbejdsløshed ikke er socialdemokratiet.

I den anledning vil jeg erindre statsministeren om, at der rent faktisk udgives lidt statistik om, hvor mange arbejdsløse der er her i samfundet, og hvis statsministeren vil have ulejlighed med at læse lidt i denne statistik, vil statsministeren dér kunne se, at det med arbejdsløshed på arbejdsløshed på arbejdsløshed netop er socialdemokratiet.

Det var jo trist, at hr. Camre faldt igenem sit sikkerhedsnet og slog hovedet, da han forsøgte at hænge i trapezen. Men det er jo ikke desto mindre tilfældet. Jeg ved ikke, om det måske var gulvet, han slog hovedet imod, eller det var en ågerkarl i regeringen, for statsministeren benyttede jo lejligheden til at tale om ågerkarlerenter.

Jeg kan oplyse statsministeren om, at den værste ågerkarl, vi har i Danmark, sidder på regeringsbænkene. Det er jo således, at de virksomheder, der skal sælge grovvarer og andre ting til landbruget, ikke har alle pengene i lommerne, men skal ud at hente den nødvendige kapital til at finansiere salget af grovvarer og andre ting et sted. Når renten for det, man skal låne, er høj, er den også nødt til at være høj, når man skal give kredit.

Men hvorfor er renten høj? Fordi vi har en ågerkarl, af statsministeren kaldet »ministeren for skatter og afgifter«. Det er ham, der af en rente på 30 pct. tager de 18 pct. alene i statsafgift af den, der har renteindtægten. Se, det er ågerkarlevirksomhed, hr. statsminister!

Min sidste bemærkning skal være til finansministeren. Nu siger man, man har regnet ud, at underskuddet bliver 27 mia kr. Men når vi om 3 eller 4 måneder igen skal diskutere det, hvor meget er det så ændret i forhold til det skøn, man har nu? Det er altså fordoblet i forhold til det skøn, man havde lige for jul. Hvor meget vil det ændre sig, inden vi skal tales ved efter sommerferien, eller hvor meget vil det ændre sig inden afslutningsdebatten?

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil gerne sige til finansministeren, at det, jeg efterlyste, sådan set ikke var et svar til hr. Waldorff, men derimod et svar på, hvad finansministeren mente om de forskellige alternativer, der er fremlagt dels af boligministeren, dels af Hans Brems i Sparekassen om muligheden for at afløse den fuldkomne bevidstløse udstedelse af indenlandske statslånsbeviser, statsobligationer og statsgældsbeviser, der foregår, med noget andet.

Jeg forstår, at finansministeren ikke er særlig interesseret i alternativer. Jeg kan udmærket godt forstå, at finansministeren ikke i dag kan tage stilling til, hvilken af de modeller, der lægges frem af Hans Brems, der er den bedste. Men jeg mener, det er urimeligt her og nu at fastslå, at vi altså bare skal blive ved med at opluge underskuddet ved at udstede indenlandske statsobligationer, og jeg mener, at vi, når vi næste gang får en ansøgning om udstedelse af sådanne statsobligationer, må gå nøjere ind i disse ting og se på, hvad der måtte ligge af alternativer, og det forlanger jeg i hvert fald at vi gør, før jeg på mit partis vegne tager stilling til, hvad jeg vil sige til en ny bemyndigelseslov.

Hr. Camre har vist gået på en eller anden socialdemokratisk skole, for jeg har på fornemmelsen, at jeg har mødt den facon før hos andre socialdemokrater, som hr. Camre har, og som går ud på, at man, når der bliver stillet spørgsmål eller bliver rettet kritik, afværger det hele ved at komme med en eller anden kvik bemærkning om modstanderen.

Hr. Camre kunne ikke begribe, hvad det var jeg ikke kunne begribe. Jeg kan da godt fortælle hr. Camre, hvad det er jeg i virkeligheden ikke kan begribe. Når hr. Camre siger, at han kan genkende de forslag, som jeg fremlægger heroppefra til løsning af krisen, fra socialdemokratiets politik, kan jeg ikke begribe, at hr. Camre den ene gang efter den anden glad går på krompromis, at hr. Camre den ene gang efter den anden er med til at lave en politik, der lægger byrden på skuldrene af dem, som hr. Camre altid smukt og hyklerisk siger at han i hvert fald ikke vil ramme. Det kan jeg ikke begribe, og jeg kan altså heller ikke begribe, at man altid tror, man kan klare alting med flotte og overfladiske og hykleriske bemærkninger.

Jeg bliver altid lidt forbavset over al den kritik af den offentlige sektor, som man er kommet med her i mange år, for jeg kan ikke lade være med at spørge mig selv, hvem det egentlig var, der ønskede, at vi skulle have så stor en offentlig sektor i sin tid, og til hvis gavn den offentlige sektor er.

Dengang der var arbejdskraft nok, havde man brug for mange daginstitutioner til arbejderne børn; man havde brug for udmærket bistandshjælp og invalidepension til de arbejdere, som man sled ned i produktionen; man havde brug for ferieordninger, og man havde brug for mange andre ting.

I dag har man vel stadig, ser det ud til, brug for en offentlig sektor til at betale den arbejdskraft, som man selv udskiller af produktionen, og så har man, ser det ud til, brug for at have en offentlig sektor til at give erhvervsstøtte uden nogen som helst form for betingelser i retning af, at denne erhvervsstøtte bliver brugt til at lave arbejdspladser for, og ikke at profitten går i erhvervslivets lommer alene.

Jeg mener også, det er hyklerisk, at man altid angriber den offentlige sektor uden at huske, at man selv i sin tid havde meget brug for at have en stor offentlig sektor for at beskytte sin profit; havde man ikke haft den, havde man jo selv måttet betale det, som vi i socialistisk sprog kalder arbejdskraftens produktion.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne gøre en enkelt bemærkning om et begreb, der har spillet en vis rolle i diskussionen, nemlig »overflytning af ressourcer«. Der kan vist ikke være megen uenighed om, at opgaven for den økonomiske politik er at flytte ressourcer til betalingsbalancerhvervene på bekostning af andre dele af vores økonomi.

Vanskeligheden ved at gennemføre denne operation i den nuværende situation er jo, at der er lav aktivitet, at det er vanskeligt at overflytte ressourcer og beskæftige dem i den private sektor, betalingsbalancesektoren, fordi der savnes afsætningsmuligheder. Der er jo også det forhold, at ressourcer i meget høj grad er arbejdskraft eller sagt mere korrekt mennesker. Overflytning af ressourcer er i meget høj grad overflytning af mennesker, anvendt tid og arbejdslønninger fra den ene

[Niels Helveg Petersen]

sektor til den anden, og det gøres ikke hurtigt og smertefrit. Jeg må advare imod at tro, at man på den korte sigt, fra den ene dag til den anden, ligesom med et stort hug i den økonomiske udvikling kan gennemføre en sådan omlægning. Det kræver omstilling i vores uddannelsessystem, i vores arbejdsmarkedspolitik, og det kræver først og fremmest tid. Det er en langsigtet proces, vi her er over for.

Der næst vil jeg sige, at jeg ikke synes, der er nogen, der har nogen som helst andel i ansvaret for dansk økonomisk politik, der i fred og ro og uden bekymringer kan tage på sommerferie. Vi er i en overmåde sårbar situation, og det fremgår ganske oplagt af de papirer, vi har fået udleveret, og finansministerens tale. På kort tid kan der vendes op og ned på meget i vores situation. Hvis der fra udlandet skulle komme begivenheder til os, som ændrer de udsigter, vi i øjeblikket kan se, er der da mulighed for, at landets politiske ledelse mødes igen; vi vil i hvert fald i så tilfælde stå til rådighed.

Det er rigtigt, at det er nødvendigt at gennemføre beskæringer i aktiviteten i den offentlige sektor; det er nødvendigt at videreføre bestræbelserne for besparelser i den offentlige sektor. Men vi ser jo netop her nogle af de problemer, vi møder i den nuværende situation, for hvad er der sket f. eks. i den kommunale sektor ved nedskæringen af bygge- og anlægsvirksomheden? Der er sket det, at vi derved har forårsaget meget store vanskeligheder netop i den private sektor, og det viser vel i og for sig bedre end noget andet den tætte sammenhæng mellem offentlig og privat sektor, altså at det ikke altid er så nemt og ligetil at skille de to ting ad. Det har været et led i omstillingen, ressourceflytningen, at begrænse den kommunale udgiftsstigning, de kommunale anlægsgudgifter, og det fører straks til vanskeligheder i den private sektor.

Jeg vil gerne gøre den sidste bemærkning, at jeg ville ønske, at talsmændene for partiet venstre havde været lige så skarpe og lige så præcise i deres anvisninger på, hvad vi skulle gøre, som de har været i deres verbale kritik af andre, og jeg tør i hvert fald roligt sige for vores vedkommende – det er et emne, der har været diskuteret flere gange – at det katalog af besparelser, som venstre har fremlagt for kommunerne, og som er en skønsm af-

skrift af det sparekatalog, som blev overladt staten for nogle sæsoner siden, ikke har den præcision og den skarphed i anvisningerne, som gør, at vi efter de anvisninger kan se antydning af mulighed for at gennemføre den overførsel af ressourcer, som venstre i øvrigt har talt om.

Flygaard (DR):

Det er jo ikke første gang, finansministeren og jeg har udvekslet valutapolitiske synspunkter, men i samme omfang man ikke vil tage den automatiske tilpasning over valutapolitikken, må jeg gå ud fra, finansministeren er klar over, at der skal andre former for indgreb eller virkemidler til.

I øvrigt var det meget interessant at høre venstre her i dag, for det var en helt speciel udgiftsreform, venstre ville gennemføre, men så er man da blevet så meget klogere.

I øvrigt skal jeg meddele, at retsforbundet ikke kan stemme for nogen af de foreslåede dagsordener.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Jeg skal til hr. Palle Simonsen sige – og jeg tror, det er tredje gang, at jeg siger det – at der ikke er nogen baggrund for at fremføre en påstand om, at jeg skulle have sagt, der ikke er nogle problemer; det er store og alvorlige problemer vi må slås med.

Det er heller ikke rimeligt at sige, at regeringen ikke har nogen forslag til løsninger. Det er rigtigt og rimeligt at sige det, hvis man tror på, at der findes en sådan løsning, at Danmarks økonomiske problemer var løst inden udgangen af dette år, hvis dette folketing vedtog den. En sådan løsning har regeringen ikke, og en sådan løsning eksisterer ikke, men regeringen har konkrete bud på, hvilke politiske beslutninger af økonomisk karakter der bør træffes, for at vi ikke rammes hårdere end nødvendigt af krisen, og for at vi kan dreje udviklingen i en positiv retning.

Jeg må også medgive hr. Palle Simonsen, at der er en forskel i vores opfattelse af, hvordan tingene skal løses, og jeg skal meget gerne bekræfte, at vi ikke ønsker problemerne løst efter en konservativ filosofi.

Jeg synes, det er helt reelt, at hr. Palle Simonsen siger, der er meningsforskelle mellem os; det bekræfter jeg gerne.

[Finansministeren]

Dernæst skal jeg gøre en bemærkning til hr. Ellemann-Jensen, og det bliver også svar til hr. Askjær Jørgensen, som ligeledes meget gerne ville have nogle tal for fremtiden. Hr. Ellemann-Jensen ville gerne vide, hvilke reguleringer der vil ske af bloktilskuddene, og hvad der vil ske med de kommunale skatter, og stillede en række andre spørgsmål, der knytter sig til samme område.

Der findes ikke et svar i dag. Vi har løbende drøftelser med de kommunale organisationer om de ting, der skal inddrages i udmålingen af bloktilskudspuljen, og vi ved også, at bloktilskuddene er en del af baggrunden for fastsættelsen af de kommunale skatter. Men jeg skal da gerne give den oplysning, at det er vores bedste forventning, at der ikke sker nogen væsentlig ændring i de kommunale skatter i år, ligesom der jo heller ikke gjorde det sidste år.

Til sidst skal jeg til hr. Ellemann-Jensen sige, at det var nogle interessante overvejelser, han gjorde sig om Sverige og en Glistrupbevægelse. Man kunne få det indtryk, at hr. Ellemann-Jensen sætter en bindestreg mellem VKR-regeringens resultater og fremkomsten af en Glistrup-bevægelse i Danmark. Hvis det skulle være tilfældet, er det vel det bedste argument for, at vi ikke skal løbe risikoen for en venstre-konservativ regering igen.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg har noteret mig, at finansministeren orienterede mig om, at finansministeren ikke er i stand til at fortælle, hvordan statens finanser vil udvikle sig yderligere i resten af året. Vi er altså i den situation, at vi har en finansminister, der ikke ved, hvordan den finanspolitiske situation vil udvikle sig.

I anledning af finansministerens betragtninger i øvrigt om en VKR-regering kan jeg bekræfte, at det var en fiasko, og derfor meldte vi os også ud af det. Men hvis vi i stedet får fremskridtspartiets politik sammen med venstre og de konservative, så skal det nok blive godt.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Mens medlemmerne kommer på plads til afstemningen, vil jeg gerne stille hr. Askjær Jørgensen det spørgsmål, hvilket land han kender, der ved, hvordan den finansielle situation vil udvikle sig nogle år frem; det kunne være rart, om man måske kunne købe vedkommende herre. Jeg er ikke i tvivl om, at der inden for fremskridtspartiets rækker findes en sådan person; vedkommende er bare ikke finansminister og bliver det heller ikke. Jeg imødeser med interesse svar på mit spørgsmål med eksakt adresseangivelse i det mindste på det land, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Hidindtil har vi dog i Danmark haft finansministre, der turde udtale sig lidt om indeværende finansår, så jeg kan altså blot henvise til, hvordan vi tidligere har haft det her i Danmark. Men jeg er fuldstændig klar over, at hr. Arne Melchior ikke har fantasi til at forestille sig, at nogen skulle være i stand til at lægge budgetter eller se, hvordan det vil udvikle sig i fremtiden.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Finansministeren stod lige før heroppe og sagde, at regeringen har de konkrete forslag, der skal lægges frem. For at man nu ikke skal fristes til at beskyldte ministeren for tom retorik, kunne det være rart at få et svar på det spørgsmål, som jeg nu skal stille til ministeren for tredje gang i dagens debat, og som jeg ærlig talt synes ministeren skulle svare os på.

Spørgsmålet lyder: vil ministeren afvise, at den finanslov, som han er på vej til at komme med i sommerens løb, vil vise et underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet i størrelsesordenen 35-40 mia kr.? Hvis ministeren mener, at et tal i den størrelsesorden ikke kan komme på tale, hvad er det da for størrelsesordener, vi taler om i skattestigninger, når man ikke vil spare?

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Hr. Ellemann-Jensen startede sit første indlæg under denne debat med at tale om talmagi og fortsatte sin argumentation med, at befolkningen var træt af tal og havde

[Finansministeren]

svært ved at forstå alle disse milliarder, der svævede i luften. Ikke desto mindre har hr. Ellemann-Jensen adskillige gange forsøgt at få mig til at gætte på en række forskellige tal, som der ikke i dag er baggrund for at oplyse noget om.

Derfor må jeg sige til hr. Ellemann-Jensen, at jeg ikke deltager i den talmagi. Den dag, jeg har en baggrund for at afgive en vurdering, der bygger på tilstrækkelig sikre vurderinger, vil tallet være til rådighed. Jeg har ingen tal hos mig, der giver mig nogen baggrund for at gætte på tal i den størrelsesorden, som hr. Ellemann-Jensen opererer med her, og det tjener heller intet formål. Det tjener intet formål for hr. Ellemann-Jensen, og det tjener intet formål for mig at gætte på et tal, som ingen af os har nogen som helst forudsætning for at danne os et rimeligt skøn over i denne stund.

Formanden:

Hr. Ellemann-Jensen har jo tidligere i dag henvist til forretningsordenen. Der står også, at man får korte bemærkninger i rimeligt omfang.

En gang mere til hr. Ellemann-Jensen.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Tak, hr. formand, det skal blive den sidste, for finansministerens sidste bemærkninger giver nok anledning til at drage konklusionen af den debat, vi har haft i dag. Jeg har nemlig slet ikke bedt ministeren om at gætte; jeg har bedt ministeren om at komme med et rimeligt skøn, og det er noget andet end at gætte.

Vi ved altså efter debatten i dag, at regeringen ikke agter at foretage sig noget i anledning af, at vi i år formentlig får et underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet i størrelsesordenen 30 mia kr. Jeg har uimodsagt, men selvfølgelig med baggrund i den offentlige debat, der har fundet sted, kunnet sige, at konsekvensen så nok bliver et underskud til næste år af størrelsesordenen 35-40 mia kr., medmindre regeringen stiller med betydelige skatteforhøjelser.

Det vil altså sige, at vi til næste år enten får en voldsom stigning i underskuddet med alt, hvad det indebærer, eller også, at regeringen efter kommunevalget kommer med

nye kraftige skatte- og afgiftsforhøjelser. Anden konklusion kan man for mig at se ikke drage af den debat, vi har haft i dag.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg kan egentlig godt forstå, at det går rigtig dårligt for Danmark. Både hr. Arne Melchior fra et støtteparti og finansministeren lægger op til, at det ikke er muligt at have nogen budgetter. Hvordan tror finansministeren og ministeren for skatter og afgifter at det står til ude i erhvervsvirksomhederne, store som små? Tror man ikke, de lægger budgetter? Man kunne f.eks. også spørge indenrigsministeren, om indenrigsministeren er bekendt med, at amter og kommuner har budgetter, som de tilstræber at overholde.

Det, jeg har forsøgt at holde finansministeren fast på, er, at finansministerens budget er helt sprængt. Og når jeg så forsigtigt spørger, om der vil ske yderligere drastiske forværringer, siger finansministeren, at det er helt utopisk at forlange, at man skal kunne vide noget om det.

Vi er altså i den situation, at vores økonomidirektør i firmaet Danmark siger: jeg er ikke i stand til at sige noget om, hvordan firmaets økonomi vil udvikle sig inden for de næste 14 dage. Jeg kan godt forstå, det går skidt for Danmark. Det er synd for danskerne, at vi skal have sådan en økonomidirektør.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Vi har også et budget, vi har en finanslov, og vi har budgetoverslag for de næste tre år. Vi kender det budget, vi arbejder under, og jeg har netop fremlagt et revideret skøn over sluttallene på budgettet. Det er det skøn, som kan gives ud fra vurderingen af situationen, som den er, og dér forhøjer hr. Ellemann-Jensen med talmagien jo hurtigt tallet fra 27 mia kr. til 30 mia kr.; det spiller altså ingen rolle, når det er hr. Ellemann-Jensen, der beskæftiger sig med tallene.

Jeg konstaterer, at vi har et budget. Det arbejder vi selvfølgelig efter. Vi oplyser, når der er en rimelig baggrund for at justere skønnene; det er det, der er sket med justeringen af skønnene på drift, anlæg og udlån til 27,4 mia kr.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Camre (S) (se foran) vedtoges med 77 stemmer mod 61.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Elle-mann-Jensen (V) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget *Dorte Bennedsen* har meddelt mig, at hun som følge af udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor hun anmoder om orlov fra og med den 1. juni samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Arbejdsmarkedsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om begrænsning af organisationers rettigheder over for erhvervsudøvere. (Lovforslag nr. L 45).

Arbejdsmarkedsudvalget har endvidere afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken. (Nedsættelse af en tjenestemandets m.v.) (Lovforslag nr. L 144).

Arbejdsmarkedsudvalget har endelig afgivet betænkning over:

Forslag til lov om en kommunal tjenestemandetsret. (Lovforslag nr. L 203).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Uddannelsesudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus. (Lovforslag nr. L 151).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget om offentlige arbejder har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom. (Lovforslag nr. L 22).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Arbejdsmarkedsudvalget (14/5 81):

Udtræder: Poul H. Møller (KrF)

Nyt medl.: Arne Melchior (CD)

Udtræder: Arne Melchior (CD)

Ny stedf.: Poul H. Møller (KrF)

Arbejdsmarkedsudvalget (14/5 81):

Udtræder: Lone Dybkjær (RV)

Ny stedf.: Dræbye (RV)

Forsvarsudvalget (14/5 81):

Udtræder: Dræbye (RV)

Ny stedf.: Stinus (RV)

I skrivelse af 14. maj har industriministeren meddelt, at han i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, ønsker at give tinget en skriftlig

Industripolitisk redegørelse.

(Redegørelse nr. IX).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftlig redegørelse:

Industripolitisk redegørelse af 14. maj 1981.

(Redegørelse nr. IX).

Industriministeren (Erling Jensen):

Det er regeringens faste forsæt op gennem 1980'erne at gennemføre en økonomisk politik med sigte på gradvis at genskabe ligevægten i dansk økonomi. Det er ensbetydende med, at underskuddet på betalingsbalancen må bringes ud af verden. Der har gennem alt for mange år været alt for store underskud på betalingsbalancen, og der er efterhånden akkumuleret udlandsgæld af en størrelsesorden, som dels betyder valutarisk risiko i tider med international uro, dels vil medføre en